

ΡΑΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ATHENS voice

Η Θεία Λένα στο Μέγαρο

Η Μαρία Ηλιού μιλάει στην Α.Υ. με
αφορμή την εκδήλωση στις 18-19/10
Της Αγγελικής Μπιρμπίλη

The Diddy Gate
Της Τάνιας Σκραπαλιώρη

100 χρόνια Παστέρ
Του Τάκη Σκριβάνου

Αρθρογραφία '24

FRESH VOICES SESSIONS

ΓΑΛΛΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΛΛΑΔΟΣ

by

voice
voice
102.5

04.11 20.00

MATINA SOUS PEAU & LEROY BROUGH FLOWERS

@voice1025

AMBASSADE
DE FRANCE
EN GRÈCE
*Liberté
Égalité
Fraternité*

INSTITUT
FRANÇAIS
Grèce

ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ
ΜΕ ΠΟΤΟ
ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ
ΤΟΥ VOICE 102,5!

ANTICA FORMULA[®]
-DAL-
1786
GIUSEPPE B. CARPANO

Info-diet

Της ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ

Ο ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ ΝΕΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΠΑΣΟΚ

Ευχαρίστησε άραγε την Βεγονση;

ΣΟΦΙΑ ΣΦΥΡΗ

Η σκηνοθέτρια της καρδιάς μας. Με δύο ταινίες μικρού μήκους, τη «Ζαμπέτα» το 2021 και το «Σπίτι» φέτος, ξεχώρισε και απέσπασε σημαντικά βραβεία και για τις δύο. Για την πρώτη το βραβείο Κοινού στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης και για τη δεύτερη την ασημένια Αθηνά στις Νύχτες Πρεμιέρας. Διαμαντάκι!

ΝΟΜΠΕΛ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ 2024 ΣΤΗΝ ΚΟΡΕΑΤΙΣΑ ΧΑΝ ΓΚΑΝΓΚ

«(...) Η γυναίκα μου ήταν λιγομίλητη.

Σπάνια απαιτούσε κάτι από μένα και ποτέ της δεν έδειχνε ενοχλημένη, όσο αργά κι αν γυρίζα στο σπίτι... Όση ώρα εγώ έβλεπα τηλεόραση και χασομερούσα με το τηλεκοντρόλ στο χέρι, εκείνη κλειδαμπαρωνόταν στο δωμάτιό της...

Μόνο την ώρα του φαγητού άνοιγε την πόρτα, έβγαине από το δωμάτιό της και ετοιμαζέτα πάντα χωρίς να ανταλλάξουμε ούτε μια κουβέντα... Από την άλλη, ήμουν ευγνώμων γιατί με κούραζε και μόνο η ιδέα των γυναικών που αρκετές φορές την ημέρα παίρνουν τηλέφωνο... γκρινιάζουν και φωνάζουν και προκαλούν συζυγικούς καβγάδες».

(Απόσπασμα από το βιβλίο της «Η χορτοφάγος», αυτό το λαμπρό έργο που δεν αφήνει τίποτε όρθιο, εκδ. Καστανιώτη)

ΔΥΟ ΝΟΜΠΕΛ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Αυτή τη στιγμή που γράφω, δύο Νόμπελ περπατούν στους δρόμους της Αθήνας: Ο καθηγητής Ντάρντ Ατζέμογλου (Νόμπελ Οικονομίας 2024), που βρίσκεται στο Καβούρι στο συνέδριο του Economist, και ο Τζόζεφ Στίγκλιτς (Νόμπελ Οικονομίας 2001), που βρίσκεται στην Πανεπιστημίου για την Τελετή Αναγόρευσης σε επίτιμο Διδάκτορα από το Πανεπιστήμιο Αθηνών. Και μόνο που το γράφω συγκινούμαι.

ΤΙ ΛΕΣ ΤΩΡΑ!

Μειώσεις διοδίων στην Αττική Οδό.
Από 2,80 σε 2,50 η διαδρομή.
Βαθιά ανάσα για τον κάθε πολίτη.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ

«Α, έγινε μείωση των διοδίων.
Ας ανεβάσουμε λίγο τις τιμές».

ΑΠΟΡΙΑ

Αυτή την περίφημη πινακίδα σε κάποια παρκάκια που προειδοποιεί: «Επιτρέπεται η είσοδος μόνο σε σκυλιά που οδηγούν τυφλούς», ποιοι περιμένουν να τη διαβάσουν; Τα σκυλιά ή οι τυφλοί;

ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ ΜΕ FILLERS

Γυναίκες, σχετικά λίγοι ακόμα άνδρες, αλλά και διαφορετικότητες που χτυπάνε fillers και μοιάζουν όλοι ίδιοι: φρυδιά στένσιλ σε μόνιμη έκπληξη και χείλια φρουσκωτά, έτοιμα να επιπλεύσουν σε θάλασσες και πισίνες.

ANNA, NA ENA MHLO!

«Είχα σχέση με τον Πύργο Νταλάρα, δεν θέλαμε να γίνει γνωστό γιατί τότε ήταν με τη Βέρα Κρούσκα», δήλωσε η Μαρία Ιωαννίδου. Μ' ένα σμπάρο, δυο οικογενειακές πλαγιομετωπικές!

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΙΑΓΚΑΣ

«Διατηρείτε την Αθήνα καθαρή. Πετάτε τα σκουπίδια σας στον Λιάγκα».
(Σύνθημα σε τοίχο)

Σε βλέπω!

Της ΛΕΝΑΣ ΔΙΒΑΝΗ

Σε βλέπω, ω παράξενο ανθρώπινο πουλί

Σε βλέπω να διασχίζεις τον δρόμο φτεροκοπώντας, ω παράξενο ανθρώπινο πουλί. Τα μάτια μου κολλήσανε πάνω σου. Τι δουλειά έχει ένα τροπικό πτηνό στην Αθήνα, που έχει αποδεχτεί ότι το πεπρωμένο της πια είναι να τη χέζουν τα περισσότερα; Από πού ήρθε και για πού το 'βαλε; Ποια αποστολή ήρθε να εκπληρώσει;

Την ακολούθησα για λίγο, όπως ακολουθούσαν τα παιδάκια τον μάγο αυλητή στο παραμύθι. Έφαχνα ένα σημάδι, κάτι να μου φανερωθεί και να μου φανερώσει. Ξαφνικά βόμβισε το κινητό μέσα στην τσάντα μου. Μέχρι να το ξετρυνώσω και να το κλείσω, το θαυμαστό πουλί είχε εξαφανιστεί μ' ένα πουφ. Γύρισα τα μάτια στον ουρανό μήπως και πέταγε από πάνω μου. Όχι. Ένιωσα κάπως προδομένη.

Μην κάνεις τη χαζή, είπα στον εαυτό μου. Δεν το 'σκασε. Εξετέλεσε την αποστολή της και αποχώρησε. Στο θύμισε, πάνω που πήγαινες να ξανακυλήσεις στο γκριζο καθεμέρα: Ποτέ δεν ξέρεις τι μπορεί να συμβεί. Έσο έτοιμη. Expect and respect the unexpected!

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα παρουσιάζεται το έργο της **Άρτεμης Χατζηγιαννάκη** «Με τη θεία Λένα στο Ραδιοπρόγραμμα», υδατογραφία σε χαρτί, 37x49 εκ., 2024. Το έργο πρόκειται να εκτεθεί στην νέα ατομική έκθεση της εικαστικού «Τα πρόσωπα της Αθήνας», στην ιστορική αίθουσα του Φιλολογικού Συλλόγου Παρνασσός, στο διάστημα από 17/1 έως και 22/2/2025, σε επιμέλεια του δημοσιογράφου, συγγραφέα και αθηναιογράφου Νίκου Βατόπουλου. Η Άρτεμις Χατζηγιαννάκη γεννήθηκε στον Πειραιά το 1961. Εργάζεται ως συμβολαιογράφος στην Αθήνα. Ως εικαστικός έχει παρουσιάσει πολλές ατομικές εκθέσεις και έχει συμμετάσχει σε πολλές ομαδικές και εκδηλώσεις. Έχει εκδώσει διάφορα εικαστικά ημερολόγια, εκ των οποίων τα τρία «Αθηναϊκά» σε συνεργασία και κείμενα του Νίκου Βατόπουλου. Το σύνολο του έργου της παρουσιάζεται στον ιστότοπο: www.notarte.gr

Athens Voices

Του ΓΙΑΝΝΗ ΝΕΝΕ
panikoval500@gmail.com

Λόγια που ακούστηκαν δημοσίως στην Αθήνα

Κυριακή πρωί, 10:30, εκκλησία Αγίας Σοφίας, Νέο Ψυχικό. Μπαμπάς χίπστερ έχει στην αγκαλιά του ένα μικρό αγοράκι το οποίο δεν μιλάει καθαρά. Καθώς φιλάει τις εικόνες, το μικρό φωνάζει:

«Κι εκεί! Κι εκεί!»

Καθώς οι δυο τους σταματάνε στον άγιο Παντελεήμονα Πενταπόλεως, ο μπαμπάς σπκώνει τον μικρό για να φιλήσει. Ο μικρός ρωτάει:

«Αυτός ποιος είναι;»

«Η αγία Αικατερίνη»
απαντάει ο μπαμπάς.

«Έχει μούσια» λέει το μικρό.

«Έλα, πάμε τώρα»

λέει ο μπαμπάς, «όλοι οι άγιοι ίδιοι είναι».

«Πολύ ωραίο
το κοριτσάκι σας.
Ποιανού μοιάζει;»

(Κυρία χαιρετάει μαμά με γλυκούτσικο κοριτσάκι.
Καισαριανή, Δευτέρα απόγευμα)

«Κάτσε να δούμε αν έχει
εδώ γουάι-φάιβ».

(Κύριος ανοίγοντας το σμάρτφον.
Καφετέρια, Χαλάνδρι, Σάββατο απόγευμα)

Κυριακή πρωί, Αλέα, Ψυχικό. Υπερ-ηλικιωμένο ζευγάρι διαβάζει εφημερίδες. Η γιαγιά διαβάζει δυνατά:

«Το μέλλον της Ευρώπης
δεν πρέπει να αφεθεί
στην τύχη».

Ο παππούς: «Τώωωωρα...
Καλά κρασιά... Πέταξε
το πουλάκι. Πάει η Ευρώπη
που ήξερες».

«Μ' αρέσει να δουλεύω.
Να με παίρνουν τηλέφωνο,
να παίρνω εγώ...»

(Νεαρές κοπέλες συζητούν σε café
των Αμπελοκήπων, Σάββατο πρωί)

Shoot me!

Του
**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΡΗΓΟΥ**

Αποκλειστικές φωτογραφίες από τις πρόβες της παράστασης *«Brokeback Mountain»* του Άσλεϊ Ρόμπινσον, σε σκηνοθεσία Κωνσταντίνου Ρήγου, που ανεβαίνει στο θέατρο Κνωσός, από την Τετάρτη 23 Οκτωβρίου

Παίζουν Δημήτρης Καπουράνης, Μιχαήλ Ταμπακάκης, Κορίνα Άννα Γκουγκουλή, Δημήτρης Καπετανάκος, Δωροθέα Μερκούρη

Μουσικοί επί σκηνής Κώστας Σιδηροκαστρίτης ακουστική κιθάρα-κρουστά, Πάννης Πανηγυράκης ηλεκτρική κιθάρα, Γιώργος Κωστόπουλος κοντραμπάσο

2 ημέρες στο Ζάππειο

Ιστορίες από τα γυρίσματα ξένης τηλεοπτικής παραγωγής.
Δύστροποι Αθηναίοι κι ένας ξεναγός που δυσφημεί τη χώρα του.

Του ΣΩΤΗΡΗ ΜΙΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

Η Ελλάδα είναι και φέτος ο χώρος μεγαλόπνοων κινηματογραφικών και τηλεοπτικών projects του εξωτερικού. Γιατί όχι; Να ρέει και λίγο το χρήμα. Δεν συμφωνούν όλοι, βέβαια, μαζί μου. Θα γίνω πιο λεπτομερής παρακάτω.

Ο ρόλος μου και άλλων συναδέλφων ήταν απλός: να εμποδίζουμε την πρόσβαση σε πεζούς και οχήματα προς τον προούλιο χώρο του Ζαππείου για κάποιες ώρες τις ημέρας. Δεν ξέρω αν αυτό είναι σωστό ή αν παραβιάζει «το δικαίωμα της ελεύθερης μετακίνησης στον δημόσιο χώρο». Πάντως, για λίγα λεπτά, σχεδόν όλοι μπορούμε να βρούμε μια μικρή λύση, να συνεργαστούμε, να σεβαστούμε το γεγονός ότι γυρίζεται μια ταινία και ότι ίσως πρέπει να κάνουμε μια παράκαμψη. Δεν είναι τόσο δύσκολο.

Δεν πίστευε το ίδιο μια κυρία που έκανε τζόγκινγκ με μεγάλη παρέα γύρω στις 9 το πρωί –μάλλον σε εναλλακτική για εκείνη διαδρομή– η οποία μου φώναζε: «Αυτό που κάνετε είναι παράνομο!». Τι να πω... Εγώ πάντως με τόσον ιδρώτα και έκρηξη ενδορφινών θα είχα άλλη διάθεση... Πράγματι, σε κάποιους το cardio βγαίνει σε ξέσπασμα ανέκφραστου θυμού – συμβαίνει και στις καλύτερες οικογένειες.

Εξαπτίας των γυρισμάτων, μερικοί ξεναγοί στην περιοχική συνειδητοποίηση έκπληκτοι ότι έπρεπε να ματαιωθεί ή να αναβληθεί η ξενάγηση που είχαν υποσχεθεί στους πελάτες τους. Κάποιοι επινόησαν με στωικότητα εναλλακτικές πορείες, άλλοι απελευθέρωσαν τα πανανθρώπινα εριστικά τους ένστικτα. Γενικά αυτό το διάστημα έχω συνειδητοποιήσει για εμάς τους Έλληνες/Αθηναίους ότι το 60% είναι ευγενείς και συνεργάσιμοι, το 30% συμπεριφέρεται με ξινίλα, δεν ανταποδίδουν καλημέρα-καλησπέρα, ενώ το 10% βρίζει κανονικά. Πάντοτε έτσι ήταν; Είμαι 28 χρονών, δεν ξέρω πώς ήταν. Όσο για τους ξένους τουρίστες, αυτοί είναι μια εντελώς διαφορετική φυλή: χαλαροί, υπάκουοι, κοινωνικοί... Φυσικά, βρίσκονται σε διακοπές, άρα δεν επιβαρύνονται από την καθημερινότητα. Ωστόσο, η γκρίνια και η βαρυνθμία ίσως συνοδεύει τους Έλληνες ακόμα κι όταν κάνουν διακοπές...

Δεν θέλω να είμαι άδικος, αλλά, από τη μικρή μου εργασιακή πείρα και την κυκλοφορία μου στην πόλη, έχω συμπεράνει ότι έχουμε δυσκολία στην υπακοή σε κανόνες και στη συνεργασία: είναι κάτι που λέμε συχνά, αλλά συνήθως το λένε μεγαλύτεροι άνθρωποι από μένα.

Τρεις στιγμές που θα μου μείνουν αξέχαστες.

Μέρα πρώτη, γύρω στις 10 το πρωί.

Σκάει μύτη μηχανόβιος με άγριες διαθέσεις σε μοτοσικλέτα εντυπωσιακή –για μένα τουλάχιστον, που δεν ξέρω από δίκυκλα. Είναι γύρω στα 55-60, τύπου Έλληνας-dilf. Του κάνουμε νόημα να σταματήσει και τον παρακαλούμε ο συνάδελφός μου κι εγώ να επιλέξει το μονοπάτι αριστερά, ακριβώς στη δικάλα της διαδρομής που θα ακολουθούσε. Ο άνθρωπος ήθελε να πάει από την ασφαλτο, λογικό, αλλά ο δρόμος ήταν κλεισμένος. Θα τον στέλναμε από κάπως ανηφορικό χωμάτινο μονοπάτι, πλην όμως θα τον έβγαζε στο σημείο όπου ήθελε. Η στάκα του: «Καλά, ρε παιδιά, και πώς θα πάω εγώ σήμερα στο παγκάκι που κάθονται (!) κάθε μέρα;»! Γκαζώνει και ανεβαίνει από το χωμάτινο πεζοδρόμιο. Με εντυπω-

σίασε το ότι ένας dilf άραζε όλη μέρα σ' ένα παγκάκι του Ζαππείου.

Το ίδιο μεσημέρι.

Κάνω νόημα σε ποδηλάτη ξεναγό να ελαττώσει ταχύτητα και του υποδεικνύω δύο διαφορετικές διαδρομές, όπως είχα κάνει και σε πολλούς άλλους, συνεργάσιμους ξεναγούς την ίδια μέρα. Μου λέει με ψευτοφιλικό και ειρωνικό υφάκι: «Ναι, ναι, φίλε μου, ξέρω, ξέρω, μας τα είπαν κι άλλοι». Πάει, στέκεται δίπλα στη διαχωριστική κορδέλα κι αρχίζει την ξενάγηση-κήρυγμα στους 4 τουρίστες ποδηλάτες στα αγγλικά, με βαριά προφορά. Και συνεχίζει: «Αυτό που συμβαίνει είναι ανήκουστο! Πάω στοίχημα ότι η συμφωνία ανάμεσα στο Ζάππειο και στον δήμο είναι παράνομη! Ο Μπρσοτάκης τα κάνει αυτά, για να φέρνει ξένες παραγωγές στην Ελλάδα. Την Ελλάδα! Που είναι η Ινδία της Ευρώπης! Εκνευρίζομαι μ' αυτούς που δουλεύουν στην σε κάτι τέτοιες παραγωγές, γιατί ήμασταν συνάδελφοι με τα παιδιά, κι εγώ στον χώρο του κινηματογράφου ήμουν, αλλά άμα τους ρωτήσεις, θα σου πουν πως είναι χαρούμενοι, they smile (!) επειδή στα γυρίσματα έχουν δωρεάν catering!». Αυτά τα έλεγε σε Βέλγους τουρίστες, οι οποίοι αναρωτιούνταν αν εμείς «στην παραγωγή» είμαστε τόσο εξαθλιωμένοι ώστε εργαζόμαστε για τα «free meals», όπως είπε ένας απ' αυτούς. Ο ξεναγός συνεχίζει: «Μου τη σπάνε, ρε, αυτά τα άτομα, γιατί είναι submissive! Γιατί υποστηρίζουν τέτοιες δουλειές!». Σ' αυτό το σημείο απευθύνεται σ' εμένα και με ρωτάει: «Εσύ τι πιστεύεις, ρε φίλε;».

Εγώ ένιωθα σαν ζώο σε ζωολογικό κήπο, έκθεμα κατάντιας και εξαθλίωσης. Ένα ακόμα bullet point στο tour ταπεινώσης και γκρίνιας του Έλληνα ξεναγού, που ήθελε να πείσει τους Βέλγους ότι είμαστε οι Άθλιοι του Βικτόρ Ουγκό. Δεν του απάντησα όπως ήθελα – σε τέτοιες περιπτώσεις οι περισσότεροι άνθρωποι τα χάνουν.

Πάντως ήθελα να του πω: «Εσύ πόσα πληρώνεσαι για να δυσφημείς και τη χώρα σου και τον λαό σου;». Ο ξεναγός απομακρύνθηκε λέγοντάς μου κάτι του τύπου «εγώ μ' εσένα είμαι, ρε φίλε, για σένα το λέω» και «εξηγώντας» στους τουρίστες ότι είμαι ένα φτωχόπαιδο «χωρίς επιλογές». Μοιράστηκα την ιστορία με συναδέλφους, που μου είπαν ότι έλεγε τα ίδια περί υποτακτικότητας ημών των εργαζομένων στο τηλεοπτικό γύρισμα, ότι είμαστε δούλοι κτλ. κι ότι οι τουρίστες τον άκουγαν κάπως μαγκωμένοι.

Μέρα δεύτερη, γύρω στις 7:30 το πρωί.

Η πρώτη κυρία που σταματήσαμε ήταν γύρω στα 60, καλοστεκούμενη, κάτι σε υβρίδιο Ελένης Δήμου και Γαλήνης Τσεβά. «Καλημέρα σας... βλέπετε, κάνουμε ένα γύρισμα, μήπως θα μπορούσατε να περάσετε από το ακριβώς δίπλα μονοπάτι;» «Όχι, δεν μπορώ!» φώναξε. «Μένω 45 χρόνια στο Παγκράτι και έτσι πάω κάθε μέρα στη δουλειά μου στο Υπουργείο Εσωτερικών!» Βγάζει το κινητό της και μας ρωτάει σταθερά εκνευρισμένη αν έχουμε άδεια και ποιο είναι το όνομα της παραγωγής. Έλεγα από μέσα μου: Do not confront, do not confront: μείνε ήρεμος, μείνε ψύχραιμος. Αυτό που επαναλαμβάνω στον εαυτό μου κάθε μέρα όταν εργαζόμαι ή κυκλοφορώ στην Αθήνα. **A**

Ο Σωτήρης Μικρόπουλος σπούδασε Ιστορία και Πολιτικές Επιστήμες στο Δουβλίνο. Ζει και εργάζεται στην Αθήνα.

Εκδότης-Διευθυντής Φώτης Γεωργελάς

Σύμβουλος Έκδοσης Σταυρούλα Παναγιωτάκη
Διευθύντρια Σύνταξης Αγγελική Μπιρμπιλή

Γενική Διεύθυνση Διαφήμισης
Λουίζα Ναθαναήλ

Art Director Φώτης Πεχλιβανίδης

Διεύθυνση Web Δημήτρης Αθανασιάδης

Σύμβουλος Διεύθυνσης Χριστίνα Γαλανοπούλου

Αρχισυνταξία Δανάη Καμζόλα (Podcast & City Guide)

Editorial Manager Ηλένα Κρητικού

Βοηθός αρχισυντάκτη Τόνια Ζαραβέλα

Τεχνικός διευθυντής Βάιος Συντσίρμας

Social Media Manager Τάσος Ανέστης

Υπεύθυνος ύλης Τάκης Σκριβάνος
Επιμέλεια ύλης Δήμητρα Γκρους
Διόρθωση κειμένων Φανή Κουλουτζού, Κατερίνα Ασήμου

Συντακτική ομάδα: Κ. Αθανασιάδης, Ν. Αμαντίης, Μ. Ανδριωτάκη, Ε. Βαρδάκη, Σ. Βλέτσας, Κ. Βνάτσιου, Ρ. Γεροδήμος, Ν. Γεωργελάς, Ν. Γεωργιάδης, Κ. Γιαννακίδης, Κ. Γλυσιανόδη, Β. Γραμματικογιάννη, Β. Γρυπάρης, Γ. Δήμος, Θ. Ευθυμίου, Γ. Ζερβογιάννη, Μ. Ζουμπούλακη, Κ. Καϊμάκης, Σ. Καλαμαντή, Μπ. Καλογιάννης, Κ. Καμπόσου, Δ. Καραθάνος, Α. Κασαμπάλη, Α. Καψάλη, Ν. Κοσκινά, Σπ. Λαμπρόπουλος, Α. Μανουσάκη, Μ. Μανωλοπούλου, Δ. Μαστρογιαννίτης, Β. Ματζαρογλου, Τζ. Μελιτά, Γ. Μπελεσιώτης, Α. Μπρουντζάκη, Γ. Νένης, Γ. Χ. Παπαδόπουλος, Δ. Παπαδόπουλος, Π. Παναγιωτόπουλος, Κ. Παναγοπούλου, Γ. Παυριανός, Μ. Προβατάς, Τζ. Ρουσόκη, Μ. Ι. Σιγαλού, Τ. Σκραπαλιώρη, Ζ. Σφυρη, Σ. Τριανταφύλλου, Σ. Τσιτσόπουλος, Γ. Φλωράκης, Ε. Ξηλιώτη, Κ. Χριστοφόρου, Γ. Ψύχας, Ε. Ψυκούλη

Γραμματεία Σύνταξης Γεωργία Σκαμάγκα
info@athensvoice.gr
avguide@athensvoice.gr

Ατελιέ Sotos Anagnos

LOOKmag Κωνσταντίνα Βλαχοπούλου

Creative Manager Θάνας Ψυλλίδης
Creative Marketing Manager Λαμπρινή Τρούγκου
Branded Content Editor Χάρα Αλεξανδροπούλου

Εικονογραφίες art@athensvoice.gr
Φωτό: Θανάσης Καρατζάς, Γιώργος Ζαρωζώνης, Τάσος Βρεττός, Έκτορας Δ. Βούτσας, Κώστας Αμοιρίδης, Βαγγέλης Τάσης, Χρήστος Κισατζεκιάν, Δημήτρης Κλεάνθης, Μαρία Μαρκέζη, Πέτρος Νικόλαος, Λάζαρος Γραϊκός

Account Directors

Τίνα Γαϊτανίδου, Βόννη Ζαφειροπούλου

Direct Market Advertising Director

Άννα Αντωνίου

Direct Market Advertising Managers

Μιχάλης Δρακάκης, Εύα Βαλαμβάνου, Νώντας Νταμπάνης, Ελεωνόρα Τζεφρόνη

Advertising & Marketing Director VOICE 102.5
Κική Μαλέρδου

Συντονισμός Διαφήμισης Μαίρη Κούρτη

marketing@athensvoice.gr

Digital Traffic Manager Εύη Ταννάρη

Digital Advertising Coordinator Μίνα Γιαννάκη

Ψηφιακή Υποστήριξη Νικόλαος Αργυρίου, Άγγελος Καραμανωλάκης

Διεύθυνση Λογιστηρίου Έφη Μούρτζη
Λογιστήριο Ουρανία Μιχάλη, Μαίρη Λυκούση, Μανώλης Κοττάκης

Διαχωρισμοί - Εκτύπωση
«Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ»

Athens Voice S.A.
Χαρ. Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα

Σύνταξη: 210 3617.360, 3617.369, fax: 210 3632.317
Διαφημιστικό: 210 3617.530, fax: 210 3617.310
VOICE 102.5: 210 3648.213

Αγγελίες: 210 3617.369 Λογιστήριο: 210 3617.170

www.athensvoice.gr
Αν δεν βρίσκετε την Α.Β. στα σημεία διανομής, επικοινωνήστε: 210 3617.360, 210 3617.369

Κωδικός εντύπου: 7021
ISSN 1790-6164

Εβδομαδιαία εφημερίδα, διανέμεται δωρεάν. Αναγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική ή μερική, η διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της έκδοσης με οποιοδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή έγκριση του εκδότη.

Ζωντανά βιβλιοπωλεία

Του ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

Η ελληνική αγορά βιβλίου είναι από τις πιο μικρές παγκοσμίως: είμαστε λίγοι και διαβάζουμε λιγότερο από άλλους λαούς. Επίσης βλέπουμε τηλεόραση περισσότερο από άλλους, ενώ οι επιδόσεις μας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι αξιοζήλευτες.

Αυτά δεν είναι καλά νέα για τους εκδοτικούς οίκους συνολικά. Στο κοντινό μέλλον θα επιβιώσουν ελάχιστοι μεγάλοι οίκοι, που μάλιστα θα τα πηγαίνουν εξαιρετικά, γιατί θα συγκεντρώσουν όλο το αναγνωστικό κοινό και όλους τους «ευπωλήτους» συγγραφείς. Οι μεσαίου μεγέθους δεν θα μπορούν πλέον να παρουσιάζουν κέρδη και θα αναπτυχθεί ένα δίκτυο από πολλά μικρά εκδοτικά συγκεκριμένης στόχευσης και υψηλής ποιότητας, που δεν θα απασχολούν πάνω από τρία με πέντε άτομα.

Τα ίδια και με τα βιβλιοπωλεία. Η Ελλάδα δεν μπορεί να συντηρήσει πάνω από μία αλυσίδα με πολλά υποκαταστήματα ανά την επικράτεια, άλλα τρία ή τέσσερα μεγάλα βιβλιοπωλεία και πολλά μικρά, απολύτως «οικογενειακά» ανεξάρτητα, που όμως δεν θα έχουν ελπίδες επιβίωσης αν δεν παρουσιάσουν

κάτι που να τα κάνει πραγματικά να ξεχωρίζουν. Και δεν μιλάμε μόνο για τα προφανή: οι ιδιοκτήτες τους και οι εργαζόμενοι σε αυτά οφείλουν να είναι ενήμεροι για μερικές χιλιάδες τίτλους και για όλες τις νέες κυκλοφορίες, ο χώρος πρέπει να υποστηρίζει εκδηλώσεις και παρουσιάσεις, οι εκδηλώσεις και οι παρουσιάσεις αυτές πρέπει να γίνονται τακτικά, ο χώρος πρέπει να είναι «full wired and plugged in», και μακάρι να είναι και μεικτής χρήσης: βιβλιοκαφέ. Τα ανεξάρτητα βιβλιοπωλεία πρέπει να φροντίσουν και τα εξής:

1. Ίντερνετ. Πρέπει να έχουν καλή διαδικτυακή παρουσία, και όχι μόνο μια σελίδα στο Facebook (αυτή μπορεί να σταθεί μόνο επικουρικά). Ένα σάιτ, όπου θα παρουσιά-

ζονται οι νέες εκδόσεις, με προτάσεις του βιβλιοπωλείου, συνεντεύξεις συγγραφέων, μεταφραστών, εκδοτών κλπ., καλούς, «εύστορους», πρωτότυπους λογαριασμούς στα ΜΚΔ και γρήγορο e-shop.

2. Concept και θεματικά βιβλιοπωλεία. Ένα ανεξάρτητο βιβλιοπωλείο δεν μπορεί να περιμένει μόνο την πελατεία της γειτονιάς. Πρέπει να προσελκύει πελατεία και να ξεχωρίζει. Μπορεί να είναι ένα εστιατόριο, «αριστοκρατικό» βιβλιοπωλείο. Ή ένα βιβλιοπωλείο που θα πουλά ένα μόνο βιβλίο την εβδομάδα. Ή που θα προσφέρει υψηλής ποιότητας καφέ. Ή που θα είναι αρχιτεκτονικά υψηλού επιπέδου. Ή που θα διαθέτει ρούχα και αξεσουάρ για βιβλιόφιλους. Ή που θα κάνει νυχτερινές παρουσιάσεις βιβλίων μόνο. O altra cosa.

3. Ιδιαίτερα βιβλιοπωλεία. Ένα βιβλιοπωλείο αφιερωμένο αποκλειστικά στην αστυνομική λογοτεχνία, αίφνης, θα είχε καλές πιθανότητες επιτυχίας. Ένα ανεξάρτητο βιβλιοπωλείο με ειδικευση στην παιδική και εφηβική λογοτεχνία, με παιδική λέσχη, παιδότοπο, συνεργάτες που θα πρόσφεραν στα παιδιά κάτι παραπάνω από ένα ευχάριστο απόγευμα έχει περισσότερες πι-

θανότητες να ευημερήσει από ένα ακόμη «ίδιο» με τα άλλα βιβλιοπωλεία.

4. Γειτονιά. Ένα ανεξάρτητο βιβλιοπωλείο πρέπει να γίνει ο πυρήνας των ζυμώσεων της γειτονιάς του. Να πρωτοστατεί στα θέματα που απασχολούν την κοινότητα. Και πρέπει να της μαθαίνει πράγματα: να είναι ένας διάλογος αμφίδρομης επικοινωνίας.

Το αναγνωστικό κοινό στην Ελλάδα θα διευρύνεται ολοένα. Και, μολονότι αγαπάμε τα μεγάλα βιβλιοπωλεία των αλυσίδων με τα άπειρα βιβλία –και όχι μόνο βιβλία, αλλά και χίλια δυο άλλα προϊόντα που επίσης αγαπάμε και θέλουμε να έχουμε–, είμαστε με το μέρος των ανεξάρτητων βιβλιοπωλείων. Αυτές οι νησίδες πολιτισμού πρέπει να επιβιώσουν. Και θα επιβιώσουν. **A**

Είμαστε με το μέρος των ανεξάρτητων βιβλιοπωλείων. Αυτές οι νησίδες πολιτισμού πρέπει να επιβιώσουν. Και θα επιβιώσουν.

ΟΞΥΓΟΝΟ
ONASSIS STEGI

21.11.24-12.01.25

ΜΙΑ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΓΙΑ ΜΙΑ ΓΕΝΙΑ ΠΟΥ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙ ΝΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΕΙ.

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΤΛΗΣ
ΚΕΙΜΕΝΟ
IVAN VYRYPAEV

ΘΕΑΤΡΟ
ONASSIS.ORG

Τα νούμερα της εβδομάδας

Του ΣΤΑΜΑΤΗ ΖΑΧΑΡΟΥ

59,92% έλαβε ο Νίκος Ανδρουλάκης στον δεύτερο γύρο των εσωκομματικών εκλογών του ΠΑΣΟΚ και εξελέγη εκ νέου πρόεδρος μετά την αμφισβήτηση.

40,08% έλαβε ο Χάρης Δούκας, ο οποίος την πρώτη Κυριακή είχε δηλώσει ότι το 60% δεν θέλει το Νίκο Ανδρουλάκη, αθροίζοντας τα ποσοστά όλων των υπολοίπων. Για μηχανικός δεν τα πάει και τόσο καλά με την αριθμητική.

212.269 μέλη και φίλοι του ΠΑΣΟΚ πήγαν στην κάληψη τη δεύτερη Κυριακή, δηλαδή η συμμετοχή σε σχέση με τον πρώτο γύρο, όπου ψήφισαν 303.223 ήταν κατά, περίπου 28,5% μειωμένη.

1.397 ψηφοδέλτια ήταν λευκά. Δηλαδή κάποιος σπκώθηκε από τον καναπέ του, πήγε στο εκλογικό κέντρο και το έριξε λευκό! Πιθανόν για να κάνει «απόσβεση» στο τρίευρο που έδωσε την πρώτη Κυριακή. Μην πάει τσάμπα.

50,26% έλαβε ο δήμαρχος Αθηναίων στην περιφέρεια Ηπείρου και ήταν η μόνη στην οποία κέρδισε τον Ανδρουλάκη.

82% έλαβε ο Ανδρουλάκης στην Κρήτη, όπου ήταν και η καλύτερη επίδοσή του.

58,95% έλαβε ο Νίκος Ανδρουλάκης στον Δήμο της Αθήνας και ο Χάρης Δούκας το υπόλοιπο 41,05%. Πρόκειται για μια τεράστια νίκη του δημάρχου, ο οποίος θυμίζω ότι στον πρώτο γύρο των δημοτικών εκλογών είχε λάβει μόλις 14,19%. Πάμε, Χάρη.

3 ώρες καθυστέρησε να ξεκινήσει η συνεδρίαση της Κεντρικής Επιτροπής του ΣΥΡΙΖΑ, η οποία είχε ως αναδικό θέμα συζήτηση την ανεύρεση τρόπου ώστε να αποκλειστεί ο Στέφανος Κασσελάκης από τις πιθανές νέες εκλογές για την ηγεσία του κόμματος. Ωρα ΣΥΡΙΖΑ, μιάμιση ώρα αργότερα από την ώρα ΠαΣοΚ.

140 «κεντρικοεπίτροποι»

233 πόδια ύψος και 16,7 λίβρες ώθησης παράγει ο πύραυλος (ενισχυτή τον αναφέρουν) super heavy, ο οποίος βοήθησε τον πύραυλο starship να εκτοξευθεί και στη συνέχεια επέστρεψε στη Γη, όπου και «πάρκαρε» πάνω σε μια συσκευή που ονομάζεται chopsticks. Μια έμπνευση του Ίλον Μασκ.

146 μέτρα είναι το ύψος του

(kudos Dora de Tzakris) ψήφισαν υπέρ του αποκλεισμού του Στέφανου Κασσελάκη. 12 ψήφισαν κατά.

55,98% των ψήφων είχε λάβει πριν από ακριβώς έναν χρόνο ο Στέφανος Κασσελάκης και εξελέγη πρόεδρος.

25x12 εκατοστά είναι η διάσταση του αυτοκόλλητου που οφείλουν να κολλήσουν οι οδηγοί ταξί στο όχημά τους και με το οποίο θα ενημερώνουν τους επιβάτες ότι μπορούν να πληρώσουν με πιστωτική κάρτα. Όταν φυσικά δεν είναι «χαλασμένο το μηχανήμα» ή «δεν πιάνει το internet». Γεγονότα που ταλανίζουν τον κλάδο και σίγουρα αποδίδονται σε εκείνους που θέλουν να απαξιώσουν το ταξί».

1.000 ευρώ είναι το πρόστιμο αν το σήμα δεν κολληθεί στις επόμενες 6 εβδομάδες στο πίσω δεξί τζάμι του οχήματος. Η τοποθέτησή του εκεί, όμως, δημιουργεί σοβαρά προβλήματα ορατότητας αλλά και βλάβη στους υαλοκαθαριστήρες, όπως επισημαίνουν σε προσφυγή τους στο ΣΤΕ οι συνδικαλιστικές ενώσεις των οδηγών. Ωραία ιδέα πάντως οι

πύργου στον οποίο στηρίζονται οι ρομποτικοί βραχίονες. Ο ενισχυτής είναι έτοιμος και μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην επόμενη αποστολή.

2 φορές ισχυρότερος και μεγαλύτερος είναι ο Super Heavy από τους αντίστοιχους «ενισχυτές» που είχαν χρησιμοποιηθεί στις αποστολές Apollo.

υαλοκαθαριστήρες στο πίσω δεξί τζάμι.

300 ευρώ επιπλέον αφορολόγητο θα απολαμβάνουν μηνιαίως οι μισθωτοί εργαζόμενοι σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, ακόμη κι αν το ποσό λαμβάνεται μέσω πιστωτικής κάρτας.

30% του συνολικού μισθού είναι το ανώτατο όριο αφορολόγητου φιλοδωρήματος σε σχέση με τον μισθό. Δηλαδή δεν μπορεί ο εργοδότης να μετατρέψει εύκολα μέρος του μισθού σε φιλοδώρημα για να γλιτώσει και αυτός αλλά και ο εργαζόμενος φόρους και εργοδοτικές εισφορές.

32 χρόνια υπάρχει ο νόμος για τη φορολόγηση των φιλοδωρημάτων. Ουδείς τον εφάρμοξε, διότι τα ποσά εμφανίζονταν μόνο κατα δήλωση, ήτοι δεν εμφανίζονταν ποτέ. Τώρα που τους «τσίμπησαν» μέσω των POS, ξαφνικά ξεκίνησε η κουβέντα για «ανάληπτους φιλελέδες» που φορολογούν το φιλοδώρημα.

500 ευρώ πρόστιμο προβλέπεται (με νόμο) για όσα καταστήματα υγειονομικού

ενδιαφέροντος «σερβίρουν» κουβέρ χωρίς να το ζητήσει ο πελάτης. Όποιος πάντως έχει πάει σε ταβέρνα ή εστιατόριο που δεν του έφεραν κουβέρ «άμα τη εμφανίσει», ας το δηλώσει τώρα. Εκεί δεν κάνουμε λόγο για ανάληπτους εστιατόρες.

4 εφοριακοί και ένας λογιστής, φέρονται να είχαν συγκροτήσει εγκληματική οργάνωση και συνελήφθησαν την Παρασκευή από τους αδιάφορους της ΕΛ.ΑΣ. Είναι η δεύτερη περίπτωση φέτος, μετά από εκείνη της Χαλκίδας. «Να μη στοχοποιούνται οι εφοριακοί», ήταν η αντίδραση συνδικαλιστή των εφοριακών.

10 εκατ. κλεμμένα αρχεία λογαριασμών από τη Μέση Ανατολή βρέθηκαν στο dark web.

19 ομάδες ransomware δραστηριοποιούνται στην περιοχή, με στόχο να αποσπάσουν ευαίσθητα δεδομένα και να κρυπτογραφήσουν τα αρχεία των θυμάτων τους, ζητώντας οικονομικά ανταλλάγματα για την αποκατάσταση της πρόσβασης. Δραστηριοποιούνται στη Μέση Ανατολή, με τους πιο συχνούς στόχους να είναι τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ) και το Βασίλειο της Σαουδικής Αραβίας.

31 ετών ήταν ο ποδοσφαιριστής της Εθνικής ομάδας, Τζορτζ Μπάλντοκ, ο οποίος βρέθηκε νεκρός την Παρασκευή στην πίσσα του σπιτιού του.

4% αντί για 3% που είναι σήμερα θα προβλέπεται ως έκπτωση για τη μείωση φόρου σε περίπτωση που ο φορολογούμενος εξοφλήσει εφάπαξ το ποσό, όπως ανακοίνωσε ο ΥΠΟΙΚ, Κωστής Χατζηδάκης.

3 εκατομμύρια φορολογικές δηλώσεις (απλών περιπτώσεων όπως οι μισθωτοί) θα σταλούν προσυμπληρωμένες την επόμενη χρονιά. Φέτος εστάλησαν 1,4 εκατ. προσυμπληρωμένες δηλώσεις και 420.000 υποβλήθηκαν αυτόματα και χωρίς αλλαγές στην ΑΑΔΕ.

Η ραγδαία ρευστοποίηση της Εγγύς και Μέσης Ανατολής

Η μεγάλη εικόνα της γεωπολιτικής ανατροπής – Κρίση πανικού στην Άγκυρα

Του ΝΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Η ενίσχυση του αισθήματος ανασφάλειας εντός της ισραηλινής κοινωνίας μετά τη συγκυριακή έστω «διάτρηση» του αμυντικού ιστού της χώρας από τα οπλικά συστήματα των αντιπάλων πυροδότησε ραγδαίες εξελίξεις. Οι ΗΠΑ εγκαθίστανται πλέον στο Ισραήλ με οπλικά συστήματα προωθημένης τεχνολογίας, που για να λειτουργήσουν χρειάζονται και ειδική μονάδα υποστήριξης επί του εδάφους αλλά και περιφερειακή υποδομή διαχείρισης δεδομένων σε real time συνθήκες πολέμου. Σε απλά ελληνικά αυτό σημαίνει πως οι βρετανικές βάσεις στην Κύπρο, στη Σούδα, στα Αραβικά Εμιράτα και στην Ιορδανία, αλλά και το σύνολο των ναυτικών, αεροπορικών και αμφίβιων μονάδων των ΗΠΑ στη Μέση και Εγγύς Ανατολή, ενεργοποιούνται πάραυτα και για μακρύ χρονικό διάστημα.

Η διάταξη αυτή προδίδει επίσης την πρόθεση να προστατευτεί το Ισραήλ και το σύνολο των φιλοδυτικών αραβικών δυνάμεων –Σαουδική Αραβία, Αίγυπτος, Ιορδανία, Εμιράτα– από οποιοδήποτε εγχείρημα ανατροπής των δεδομένων εσωτερικής και εξωτερικής ασφάλειας των χωρών αυτών από αντίπαλες δυνάμεις. Το αντίπαλο μπλοκ είναι το Ιράν, οι τοπικοί πολεμικοί «πληρηξούσιοι» του, εμμέσως η Ρωσία και η Κίνα ως μείζονες πελάτες και προμηθευτές, αλλά και τοπικοί καταναλωτές του ευρασιατικού μοντέλου, όπως η Τουρκία επί παραδείγματι.

Τα πράγματα δεν είναι καθόλου απλά από τη στιγμή που ελήφθη η απόφαση στο Ισραήλ, και εκ παραλλήλου υιοθετήθηκε σιωπηλά από τις ΗΠΑ, πως η εισβολή των Ισραηλινών στον Λίβανο θα αποκτούσε στρατηγικό και όχι τακτικό ενδιαφέρον. Τελικά η εισβολή στοχεύει στην εκδίωξη της Χεζμπολάχ από τον Λίβανο και στη συνέχεια τον εκμηδενισμό της όποιας ισχύος της και εκτός των συνόρων της λιβανέζικης επικράτειας –τουτέστιν της Συρίας. Δεν δικαιολογείται η εισβολή σχεδόν τριών μεραρχιών στον νότιο Λίβανο για μια απλή εκκαθάριση συνοριακής ζώνης ενός πλάτους 10-20 χιλιομέτρων. Ούτε δικαιολογούνται εκατοντάδες έξοδοι της ισραηλινής αεροπορίας την ημέρα για την ακύρωση των επιθετικών δυνατοτήτων της Χεζμπολάχ. Εδώ έχουμε να κάνουμε με την

VERBA VOLANT

ΑΝΩΝΥΜΗ GROUΠΙΕ ΚΑΣΣΕΛΑΚΗ

«Ελάτε στις οργανώσεις να σας πηδήσουμε». Η συντρόφισσα αγωνίστρια κατακεραυνώνει με ερωτικό τρόπο την «ντροπή της Αριστεράς» στη σύρραξη που ακολούθησε τη συνεδρίαση της Κεντρικής Επιτροπής έξω από (όχι και τόσο κεντρικό) ξενοδοχείο. Ο αδόκιμος πολιτικός όρος

«πηδήσουμε» δεν έχει αναφορά στο «Τον χειμώνα ετούτο, άμα τον πηδήσαμε. Γι' άλλα δέκα χρόνια, άιντε, καθαρίσαμε» του Νιόνιου.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΓΚΛΕΤΣΟΣ

«Τι πιο σωστό, τι πιο ανθρωπινό, τι πιο αριστερό να έχει φροντίσει η πρεσβεία να φέρει από τη χώρα τους ιερόδουλες»; Ο ερωτισμός είναι διάχυτος στο κόμμα της αριστεράς. Ο υποψήφιος πρόεδρος όμως, πέρα απ' την επισήμανση ενός υπαρκτού προβλήματος, κάνει

έμμεση αναφορά στα ανοιχτά σύνορα και στον διεθνισμό. Τι πιο αριστερό;

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΙΑΝΗΣ

«Το ΠΑΣΟΚ πρέπει να δώσει συγχωροχάρτι στα πρώην στελέχη που πήγαν στον ΣΥΡΙΖΑ». Ο Πάπας της περιόδου Λιάνη (#διπλής) επανέρχεται στο προσκήνιο για να αποκαταστήσει την τιμή της κεντροαριστεράς, στην οποία έχει μια μικρή ελπίδα να τον θεωρήσουν «Νέστορα». Οι αλήτες οι δεξιοί δεν νιώθουν από αγνό σοσιαλισμό.

ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

«Το ΠΑΣΟΚ πρέπει να λάβει υπόψη του τα πολλά χρώματα που υπάρχουν μέσα στο κόμμα». Μάλλον θα εννοεί τον πολύχρωμο κόσμο της ελληνικής αριστεράς. Όντως υπάρχει λατρεία μέρους των ηγετικών στελεχών για «συνεύρεση» με τον ΣΥΡΙΖΑ και λοιπές δημοκρατικές δυνάμεις, αλλά οι ψηφοφόροι που καταψήφισαν αυτές τις απόψεις της «φρουράς ΓΑΠ» έχουν διαφορετικές διαθέσεις. Κυρίως μοιάζουν αντισύριζα.

«Νέος» πρόεδρος ΠΑΣΟΚ: Η μεγάλη «κεντροαριστερά» αναβάλλεται

Επανερχόμαστε σε ένα ευρωπαϊκού τύπου πολιτικό δίπολο, καθώς αποχωρεί η ασυμμετρία ΣΥΡΙΖΑ

Του ΛΕΩΝΙΔΑ ΚΑΣΤΑΝΑ

Τις παραμονές της 2ης ψηφοφορίας υπήρχε μια κινητικότητα στους ψηφοφόρους της Α. Διαμαντοπούλου και του Π. Γερουλάνου. Ήταν απογοητευμένοι, αλλά το σκέφτονταν να πάνε να ψηφίσουν Ανδρουλάκη για να αποκλειστεί ο Δούκας. Κάποιοι το έκαναν και συνέβαλαν στο αποτέλεσμα (60-40). Αλλά δεν το διαμόρφωσαν. Η πλειονότητα των φίλων και ψηφοφόρων του ΠΑΣΟΚ δεν ήθελαν συνεργασία με τον ΣΥΡΙΖΑ. Και το έδειξαν εμφατικά ψηφίζοντας Νικόλα.

Ο Ν. Ανδρουλάκης δεν έχει καμία διάθεση να μπλέξει με τα απομεινάρια του ΣΥΡΙΖΑ που ψάχνουν πολιτικό κεραμίδι, ούτε μ' εκείνους που εγκατέλειψαν την παράταξη για να ακολουθήσουν το όραμα του Τσίπρα προς τη διάλυση της χώρας. Αλλά ούτε και να υπονομεύσει το κόμμα του εγκαθιστώντας μια βραδυφλεγή βόμβα στα σωθικά του. Ως γνωστόν, η ριζοσπαστική αριστερά υπάρχει μόνο για να διασπάται. Σήμερα ψάχνει ξενιστή, και το ΠΑΣΟΚ τής είναι ό,τι πρέπει. Ποιο κόμμα θα τινάξουμε στον αέρα σήμερα; Αντιθέτως, ο Χ. Δούκας εκπροσώπησε το συριζοφιλικό ΠΑΣΟΚ και ηττήθηκε. Είχε τη στήριξη ενός ικανού μέρους παλαιών στελεχών του κόμματος, συμπεριλαμβανομένου του Γ. Παπανδρέου, που ονειρεύονται μια σύγκλιση όλων των δυνάμεων της Αριστεράς σε κοινό σχήμα, στο οποίο όλοι αυτοί φιλοδοξούν να έχουν ρόλο, και με εκπρόσωπο, ποιον άλλο, τον Α. Τσίπρα. Ο οποίος είναι πολύ νέος για να κρεμάσει τα παπούτσια του. Ένα τέτοιο σχήμα δοκιμάστηκε και πέτυχε στις δημοτικές εκλογές της Αθήνας και θεωρείται από πολλούς ικανό να φέρει και πάλι την Αριστερά στην εξουσία.

Το γεγονός ότι το σενάριο

αυτό το ενστερνίζεται μόνο ο φιναλίστ δήμαρχος (40%) ενώ είναι αντίθετοι όλοι οι άλλοι υποψήφιοι δηλώνει ότι έχει φίλους στον ευρύτερο χώρο της σοσιαλδημοκρατίας και όχι μόνο της ριζοσπαστικής Αριστεράς. Σε μια εποχή που η κυβέρνηση αποκαλύπτει τη φθορά της, οι απώλειες προς την Ακροδεξιά μεγεθύνονται και οι κεντροαριστεροί φίλοι της έχουν παράπονα, όλοι αυτοί κρίνουν ότι μια μέθεξη του ΠΑΣΟΚ με τους ακραίους της Αριστεράς θα ήταν ό,τι πρέπει για την ανακατάληψη των «χειμερινών ανακτόρων». Αλλά υπολογίζουν χωρίς τον ξενοδόχο. Και ο ξενοδόχος είναι ο νουνεχής κεντρώος πολίτης, ανεξαρτήτως κόμματος. Αυτός που, παραδοσιακά, ανεβόκατεβάζει κυβερνήσεις. Αυτός φρόντισε και το αποτέλεσμα της 2ης Κυριακής στο ΠΑΣΟΚ. Και καλά έκανε.

Ωστόσο, ο Χ. Δούκας απέδειξε ότι έχει δύναμη και φίλους εντός του κόμματος, παρ' όλες τις ελλείψεις και τις αδυναμίες του. Παρά το ότι ήταν πρόθυμος να μοιράσει τον χρόνο του ανάμεσα στο κόμμα και στον Δήμο Αθηναίων. Παρόλο που, αν και νεόκοπος στην πολιτική, συνέκρινε τον εαυτό του με τον Φρανσουά Μιτεράν και τον Βίλι Μπραντ. Παρόλο που κατέφυγε σε παλαιοαριστερές κοινοτοπίες περί βαριάς φορολόγησης των μεγάλων επιχειρήσεων και των τραπεζών για να σωθεί ο λαός. Παρά την αντίθεσή του στον σταθμό μετρό στα Εξάρχεια. Ίσως μάλιστα όλα αυτά που ξενίζουν και απωθούν τον

κεντρώο πολίτη να αποτελούν διαβατήριο για να κάνει αριστερή καριέρα στο ΠΑΣΟΚ. Και, ποιος ξέρει, ίσως και στον ευρύτερο εξωκοινοβουλευτικό χώρο.

Η δύναμη αυτή θα κάνει τη συγκατοίκισή του με τον Ν. Ανδρουλάκη δύσκολη, ειδικά αν το ΠΑΣΟΚ δεν ανακάμψει σοβαρά στο επόμενο χρονικό διάστημα, και ειδικότερα αν στον ΣΥΡΙΖΑ δεν βρουν κάποια άκρη και διαλυθούν τελείως. Τότε το αίτημα για την ενιαία κεντροαριστερά θα γίνει ακόμα πιο δελεαστικό αλλά και επιτακτικό. Και όλη η αριστερά του ΠΑΣΟΚ θα πιέσει τον πρόεδρο για πρωτοβουλίες. Και επειδή ο πρόεδρος το περιμένει, υποθέτω ότι θα έχει φροντίσει να προσεταιριστεί τους μετριοπαθείς, δίνοντας σοβαρούς ρόλους τόσο στον Γερουλάνο όσο και στην Άννα. Διότι το ΠΑΣΟΚ είναι πλέον αξιωματική αντιπολίτευση και δεν μπορεί κανείς να παίξει με την φάρτη του.

Η αποσύνθεση του ΣΥΡΙΖΑ δεν συνεπάγεται ότι κάποιος άλλος πρέπει να πάρει τη θέση του στην ακροαριστερά και, κυρίως, στη διαίρεση και την εχθρότητα. Ποιοι είμαστε και δεν μπορούμε να ζησουμε πολιτικά χωρίς την περίπτωση Τσίπρα ή, ακόμα χειρότερα, Κασσελάκη; Τουναντίον, είναι μια θαυμάσια εξέλιξη για τον υπόλοιπο χώρο του πολιτικού μας συστήματος. Ανοίγει μια νέα εποχή για ολόκληρη τη χώρα. Ελπίζω καλύτερη.

Πρώτον, διότι εξασφαλίζει ένα ήπιο πολιτικό κλίμα σταθερότητας, που το έχει ανάγκη η χώρα αυτές τις ημέρες λόγω και των πολεμικών συρράξεων στην περιφέρειά μας. Δεύτερον, διότι δίνει δυνατότητες επικοινωνίας και συνεννόησης μεταξύ των δύο μεγαλύτερων κομμάτων και, γιατί όχι, και μιας συνεργασίας, αν η επόμενη κάληπ δεν δώσει αυτοδυναμία σε κανένα.

Και τρίτον, διότι οι επόμενες αλλαγές που πρέπει να γίνουν και που αφορούν κυρίως την Υγεία, την Παιδεία και τη Δημόσια Διοίκηση πρέπει να τύχουν σοβαρής διαβούλευσης, εποικοδομητικών προτάσεων και συνεργασιών ευρύτερων εκσυγχρονιστικών δυνάμεων προκειμένου να έχουν γρήγορα θετικό αποτέλεσμα. Και δύο θεσμικά κόμματα, έστω και αντίπαλα, οφείλουν να σταθούν με σοβαρότητα απέναντι στα προβλήματα.

Όλα αυτά προϋποθέτουν ότι το ΠΑΣΟΚ, υπό τη «νέα» ηγεσία, θα ανοίξει μια νέα πολιτική εποχή και θα εγκαταλείψει τόσο την άρρητη αριστερία, όσο και την άεργη νοσταλγία του παρελθόντος. Αν ο Νικόλας συνεργαστεί με τον Παύλο και την Άννα –και δεν βλέπω τον λόγο να μην το κάνει–, μόνο καλά θα προκύψουν, τόσο για το ΠΑΣΟΚ όσο και για τη χώρα. Επιτέλους, επανερχόμαστε σε ένα ευρωπαϊκού τύπου πολιτικό δίπολο, καθώς αποχωρεί η ασυμμετρία ΣΥΡΙΖΑ. Μια τέτοια σύνθεση διαπαιδαγωγεί δημιουργικά το ακροατήριο, στερεί έδαφος από τις παρανοϊκές πολιτικές σχέτες και μπολιάζει με σταθερότητα και αισιοδοξία την κοινωνία. Μακάρι αυτή η διαδικασία επανεκλογής του παλαιού προέδρου στο ΠΑΣΟΚ, σε συνδυασμό με την υποχώρηση του ΣΥΡΙΖΑ, να αποτελέσει μια νέα αρχή για το κεντρικό πολιτικό μας σύστημα. Αφού δεν μπόρεσε να αποτελέσει μια νέα αρχή για το ΠΑΣΟΚ. **Α**

εκρίζωση ενός πολιτικο-στρατιωτικού συστήματος με θεοκρατικά χαρακτηριστικά από τον Λίβανο και, αργότερα, απ' όπου εντοπιστούν στην περιοχή σιιτικά ισλαμιστικά στοιχεία ή και σουνιτικές υποομάδες που υποστηρίζονται από την Τεχεράνη.

Η προοπτική αυτή, δηλαδή η λήψη απόφασης εκκαθάρισης της Εγγύς και Μέσης Ανατολής από κάθε απειλή, μείζονος ή και ελάσσονος σημασίας, κατά των δυτικών συμφερόντων, αναστάτωσε την Άγκυρα μέχρις σημείου να εντοπιστούν φαινόμενα κρίσης πανικού. Η άνευ προηγουμένου οργίλη παρέμβαση του Ταγίπ Ερντογάν, ο οποίος μίλησε για σχέδιο απειλής των τουρκικών συμφερόντων που εξυφαινεται 30 χιλιόμετρα από τα τουρκικά σύνορα δεν ήταν απλώς κραυγή αγωνίας. Ήταν αποτέλεσμα της διαπίστωσης πως το Ισραήλ, με την ανοχή των ΗΠΑ, θα επιχειρήσει βραχυπρόθεσμα –και το πολύ μεσοπρόθεσμα– την ίδρυση ενός κουρδικού κράτους ως ζώνη ταμπόν που θα αρχίζει από τα τουρκο-ιρανικά σύνορα, θα επεκτείνεται στο βόρειο Ιράκ και θα καταλήγει στη βόρεια Συρία. Στα 30 χιλιόμετρα τα οποία αναφέρει ο Ερντογάν βρίσκονται αυτή τη στιγμή οι τουρκικές δυνάμεις στη βόρεια Συρία και στα 30 χιλιόμετρα από τα τουρκικά σύνορα βρίσκεται ο επιβλητικός όγκος του όρους Καντίλ, όπου καταφεύγουν οι ένοπλες ομάδες του κουρδικού PKK. Το Ισραήλ διατηρεί παραδοσιακά εξαιρετικές σχέσεις με τις κουρδικές φατρίες στο βόρειο Ιράκ, με τις κουρδικές ομάδες στο βόρειο Ιράν και με τις κουρδικές στρατιωτικές δυνάμεις στη βόρεια Συρία, οι οποίες, ως γνωστόν, εξοπλίζονται από τους Αμερικανούς.

Δεν έχουμε να κάνουμε, δηλαδή, με ένα πατριωτικό παραλήρημα του προέδρου της Τουρκίας και θα ήταν εσφαλμένη κίνηση να εκληφθεί η αντίδραση της Άγκυρας ως μέρος μιας ευρύτερης θεατρικής παράστασης με βασικό αποδέκτη την τουρκική κοινή γνώμη. Η Άγκυρα αντιλαμβάνεται πως επιχειρείται στη Μέση Ανατολή, με αντικτυπο στην ίδια την Τουρκία, μια ευρύτερη γεωπολιτική αναδιάταξη, όχι αναγκαστικά με αλλαγή συνόρων, αλλά με δραστηκή ανατροπή των ζωνών επιρροής. Σε αυτό το παιχνίδι αιχμή του δόρατος είναι προφανώς το Ισραήλ, το οποίο καταφέρνει να αναδειχθεί ως βασικός (και μοναδικός) εκφραστής των δυτικών συμφερόντων, εκμεταλλεζόμενο την οδυνηρή πολιτική απουσία των ΗΠΑ λόγω και της εκλογικής συγκυρίας, αλλά όχι μόνο, και λόγω της ολοκληρωτικής και παθολογικά ανύπαρκτης παρουσίας της Ευρώπης. Η κυλώδης γραφειοκρατία των Βρυξελ-

λών δεν είναι σε θέση εκ των πραγμάτων να παρακολουθήσει τις εξελίξεις. Η ανυπαρξία έστω και μιας στοιχειώδους γεωπολιτικής άποψης περί «ευρωπαϊκού συμφέροντος» στην Ανατολική Μεσόγειο, στον Λεβάντε, τον αραβικό κόσμο και το Ιράν επιτρέπει απλώς σε χώρες όπως η Βρετανία και η Γαλλία να επιχειρούν μεμονωμένα ή έστω με τριγωνικές συνεννοήσεις στην περιοχή.

Πολύ πρόσφατα ο πρίγκιπας διάδοχος της Σαουδικής Αραβίας «πάστηκε» να ομολογεί ευθαρσώς πως δεν τον ενδιαφέρει το παλαιστινιακό ζήτημα. Το βασίλειο της Ιορδανίας έχει εκφράσει σε όλους του τόνους πως δεν επιθυμεί Παλαιστινίους στο έδαφός του. Η Αίγυπτος έχει ξεκαθαρίσει πως θα αποτρέψει κάθε εγχείρημα εισόδου Παλαιστινίων στο έδαφός της. Πρόκειται για ένα γεωπολιτικό δεδομένο το οποίο δεν ανατρέπεται. Αντιθέτως. Η κατάσταση ενδεχομένως να επιδεινωθεί ως προς την ανεκτικότητα που είναι διατεθειμένη να επιδείξει η διεθνής αραβική κοινότητα προς το παλαιστινιακό στοιχείο.

Πρόσφατα αποκαλύφθηκαν νέα στοιχεία, τα οποία επιτρέπουν την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τα όρια

στήριξης του παλαιστινιακού ζητήματος και από την Τεχεράνη. Η περσική ηγεσία δεν φάνηκε διατεθειμένη να υποκύψει στις πιέσεις της Χαμάς για άμεση συμμετοχή στην τρομοκρατική επίθεση της 7ης Οκτωβρίου κατά του Ισραήλ. Την ίδια στάση κράτησε και η επίσης σιιτική Χεζμπολάχ. Συμπέρασμα: Η γεωπολιτική πραγματικότητα

τα επί του πεδίου είναι κατά πολύ πολυπλοκότερη και απέχει από τη συχνά αφελή και παγίως ενοχική στάση δυτικών παραγόντων και διεθνών θεσμών, που αρνούνται να εξηγήσουν πειστικά τα φαινόμενα συστηματικής ρευστοποίησης των πολιτικών δεδομένων στη Μέση και Εγγύς Ανατολή. Ρευστοποίηση που οδηγεί στο ασφαλές συμπέρασμα περί συνολικής ανατροπής των συσχετισμών επιρροής στο πολεμικό τοπίο που εκτείνεται σε όλο τον γεωγραφικό χώρο από την Κασπία και τον Περσικό Κόλπο έως την Αραβική Θάλασσα, την Ερυθρά και τη Μεσόγειο.

Τελικά το Ισραήλ θα «χτυπήσει» το Ιράν. Ίσως λίγο νωρίτερα ή λίγο αργότερα από τα θρυλούμενα. Θα είναι άλλο ένα επεισόδιο σε μια αλυσίδα περιστατικών τα οποία θα οδηγήσουν στη σταδιακή απομείωση της ισχύος του θεοκρατικού καθεστώτος, που είναι και το ζητούμενο. Το νέο «θέατρο πολέμου», που θα μας αφορά λόγω γειτνίασης και σχεδόν αναπόφευκτων κινδύνων ακόμη και εμπλοκής, κυρίως λόγω Κύπρου, θα είναι η ενεργοποίηση του μετώπου της Συρίας. **Α**

Το ζητούμενο είναι η σταδιακή απομείωση της ισχύος του θεοκρατικού καθεστώτος του Ιράν

Αν ο Νικόλας συνεργαστεί με τον Παύλο και την Άννα, μόνο καλά θα προκύψουν, τόσο για το ΠΑΣΟΚ, όσο και για τη χώρα

Όχι, οι ανεμογεννήτριες δεν προκαλούν παγκόσμια θέρμανση

(πώς θα μπορούσαν άλλωστε;)

ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΒΛΑΜΑΚΗ*

Το καλοκαίρι που πέρασε –το θερμότερο που έχει καταγραφεί ποτέ για το σύνολο του πλανήτη– διακινήθηκαν ευρέως στο Διαδίκτυο άρθρα με τίτλους όπως «Μελέτη του Χάρβαρντ δεν αφήνει κανένα περιθώριο – Οι ανεμογεννήτριες προκαλούν αύξηση της θερμοκρασίας», «Αποκάλυψη Harvard: Οι ανεμογεννήτριες αυξάνουν δραματικά τη θερμοκρασία – Επιπλέον να τα αναζητήσει κάποιος στο διαδίκτυο).

Η «μελέτη του Harvard» που επικαλούνται τα δημοσιεύματα αλλά και σχετικές αναρτήσεις στα social media, αφορά δημοσίευση του 2018 στο επιστημονικό περιοδικό «Joule» με τίτλο «Climatic Impacts of Wind Power» του Lee Miller και του καθηγητή David Keith, που είναι και ο ιθύνων νους της μελέτης (θα συνεχίσω να την αποκαλώ «μελέτη του Harvard», αν και θα έπρεπε χρησιμοποιώ τον όρο «μελέτη των Miller & Keith», αφού η παραπομπή σε μια μελέτη είθισται να γίνεται με αναφορά στα ονόματα των συγγραφέων).

Τι πραγματικά λέει η «μελέτη του Harvard»

Στην πραγματικότητα, η μελέτη αυτή στηρίζει το ακριβώς αντίθετο συμπέρασμα από ό,τι λένε οι ανωτέρω εντελώς παραπλανητικοί τίτλοι. Εν συντομία, η «μελέτη του Harvard» πραγματεύεται ένα θεωρητικό, ακραίο σενάριο: την κάλυψη όλων των ηλεκτρικών αναγκών των ΗΠΑ μέσω της εγκατάστασης περίπου 153.000 ανεμογεννητριών ισχύος 3 MW έκαστη, κατά κύριο λόγο στις κεντρικές πολιτείες των ΗΠΑ, σε περιοχές με ήπιο ανάγλυφο (Great Plains). Και τα δύο αυτά στοιχεία –πέρα πολύ μεγάλος αριθμός ανεμογεννητριών και επίπεδες εκτάσεις– έχουν μεγάλη σημασία.

Με τη χρήση ατμοσφαιρικού μοντέλου που «έτρεξε» μόνο για την περιοχή των ΗΠΑ, εκτιμήθηκε να αύξηση της επιφανειακής θερμοκρασίας του αέρα στις ΗΠΑ [surface (skin) temperature] κατά 0,24 βαθμούς Κελσίου. Παρά τις αμφιβολίες που έχουν διατυπωθεί για τη μεθοδολογία της μελέτης, θα δεχτούμε ότι τα αποτελέσματά της είναι απολύτως ακριβή, αφού, όπως θα φανεί στη συνέχεια, το αποτέλεσμα καθαυτό δεν έχει καμία σημασία.

Σύμφωνα με τη μελέτη, οι μεταβολές της θερμοκρασίας περιορίζονται κυρίως στην περιοχή του αιολικού πάρκου και είναι πιο αισθητές κατά τη διάρκεια της νύχτας.

Η φυσική εξήγηση που δίνουν οι ίδιοι οι μελετητές αλλά και άλλες σχετικές μελέτες για την επίδραση των ανεμογεννητριών στην ατμόσφαιρα, είναι η εξής: μια ανεμογεννήτρια, εκτός από το να απορροφά αιολική ενέργεια, δημιουργεί, λόγω της περιστροφής του ρότορα, κατακόρυφη ανάμειξη της κατώτερης ατμόσφαιρας.

Δηλαδή οι ανεμογεννήτριες απλώς ανακατανομούν τη θερμότητα που ήδη υπάρχει στην ατμόσφαιρα. Η «μελέτη του Harvard» το λέει ρητά: «Wind power does not add more heat to the

atmosphere – wind turbines redistribute heat by mixing and alter large-scale flows» («Η αιολική ενέργεια δεν προσθέτει περισσότερη θερμότητα στην ατμόσφαιρα – οι ανεμογεννήτριες αναδιανέμουν τη θερμότητα αναμειγνύοντας και μεταβάλλουν ροές μεγάλης κλίμακας»).

Το να υποστηρίζει, δηλαδή, κάποιος ότι οι ανεμογεννήτριες θερμαίνουν τον πλανήτη είναι σαν να υποστηρίζει ότι μια ηλεκτρική σκούπα που λειτουργεί κανονικά αυξάνει τη σκόνη σε ένα δωμάτιο. Απλώς δεν βγάζει νόημα.

Ποια είναι η πραγματική επίπτωση

Θα αντιτείνει κάποιος: όμως αυτό το «ανακάτεμα» που κάνει η ανεμογεννήτρια τελικά φέρνει θερμό αέρα στην επιφάνεια του εδάφους, όπου ζει ο άνθρωπος, και αυτό έχει σημασία. Αυτό που έχει πραγματική σημασία είναι να καταλάβουμε το πραγματικό μέγεθος επίδρασης για το οποίο μιλάμε και ότι η όποια επίδραση περιορίζεται στον χώρο του αιολικού πάρκου.

Όπως δείχνει η «μελέτη του Harvard», για να είναι η επίδραση των ανεμογεννητριών «ανιχνεύσιμη», θα πρέπει να υφίστανται οι εξής προϋποθέσεις: (α) πάρα πολύ μεγάλος αριθμός ανεμογεννητριών και (β) εκτάσεις σχεδόν επίπεδες με ήπιο ανάγλυφο, που εμφανίζουν δηλαδή χαμηλή τύρβη υποβάθρου («background noise»).

Συνεπώς, για τα συνήθη αιολικά πάρκα, όπως αυτά που εγκαθίστανται στην Ελλάδα –δηλαδή χωρίς χιλιάδες ανεμογεννήτριες και εγκατεστημένα σε κορυφογραμμές χωρίς ήπιο ανάγλυφο– το να προσπαθούμε να ανιχνεύσουμε την επίδρασή τους στη θερμοκρασία είναι σαν να προσπαθούμε να μετρήσουμε ψιθύρους σε συναυλία. Δεν έχει κανένα πρακτικό νόημα.

Θα καλύψουν οι ΗΠΑ τις ανάγκες τους μόνο με ανεμογεννήτριες, όπως το σενάριο στην «μελέτη του Harvard»; Όχι. Θα γίνει κάτι τέτοιο στην Ελλάδα; Πάλι όχι. Συνιστάται να γίνει; Προφανώς όχι, γιατί μια ορθή ενεργειακή πολιτική περιλαμβάνει πάντα ένα ισορροπημένο μείγμα διαφόρων μορφών ΑΠΕ.

Τότε γιατί γίνονται όλες αυτές οι μελέτες για την επίδραση ανεμογεννητριών στο κλίμα σε τοπική και όχι μόνο κλίμακα; Θα πρέπει να μας ανησυχούν; Τουναντίον. Η επιστημονική κοινότητα μπορεί να αναλύνει ατελείωτες ώρες, και ορθώς, για κάθε μικρή λεπτομέρεια που σχετίζεται με την παραγωγή ενέργειας ή με όποιο άλλο ζήτημα. Για παράδειγμα, αν μας απασχολεί η ανάμειξη που προκαλεί ο άνθρωπος στην ατμόσφαιρα, θα μπορούσαμε να εξετάσουμε την επίδραση που έχουν οι τουρμπίνες των αεροπλάνων στις περίπου 40 εκ. πτήσεις παγκοσμίως ανά έτος ή την επίδραση των υψηλών κτιρίων στις μεγαλουπόλεις. Μπορεί και να προκύψουν πιο ενδιαφέροντα αποτελέσματα.

Στην προκειμένη περίπτωση, τα ακραία, μη ρεαλιστικά, θεωρητικά σενάρια που διερευ-

νώνται πρέπει να μας καθησυχάζουν, αφού, ακόμη και σε αυτά, η επίδραση των ανεμογεννητριών είναι ελάχιστη, τοπική και αναστρέψιμη.

Εδώ όμως κινδυνεύουμε να χάσουμε το δάσος: πλήθος επιστημονικών μελετών και εκθέσεων μας έχουν κρούσει τον κώδωνα του κινδύνου ότι οι κλιματικές επιπτώσεις των ορυκτών καυσίμων είναι μεγάλες, πλανητικής κλίμακας και μη αναστρέψιμες. Ο πλανήτης τις τελευταίες δεκαετίες θερμαίνεται σε όλα τα γεωγραφικά μήκη και πλάτη, σε όλα τα ύψη και βάθη, με άνευ προηγουμένου ρυθμό. Δεν μπορούμε να εστιάζουμε στο τι γίνεται σε μια λεπτή «φλοίδα» μιας μεμονωμένης περιοχής και αυτό σε ακραίο θεωρητικό σενάριο.

Χωρίς πυξίδα στη «θάλασσα» του διαδικτύου

Το παράδοξο είναι ότι, αν διαβάσει κάποιος τα αρνητικά δημοσιεύματα, θα δει ότι στο κυρίως κείμενό τους, που περιγράφει τη «μελέτη του Harvard» (ενίοτε με παραποιήσεις), τελικά δεν προκύπτει αυτό που αναφέρει ο τίτλος τους περί παγκόσμιας θέρμανσης λόγω ανεμογεννητριών! Δυστυχώς, όμως, στη «θάλασσα» του διαδικτύου επιπλέουν μόνο οι τίτλοι και στον κάθε μη ειδικό που δεν έχει τον χρόνο να αφιερώσει λίγα λεπτά αφήνουν μια αρνητική εντύπωση. Αυτός είναι και ο σκοπός τους.

Θα είχε ένα ενδιαφέρον να ακούσουμε την άποψη όλων αυτών που κάνουν «προώθηση» της «μελέτης του Harvard», αν μάθαιναν ότι ο ιθύνων νους της είναι από τους μεγαλύτερους θιασώτες του εκτεταμένου ψεκασμού της ανώτερης ατμόσφαιρας με θειούχες ενώσεις για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Ναι, ο David Keith υποστηρίζει με σθένος την εφαρμογή μεθόδων γεωμηχανικής (geoengineering)] όπως η παραπάνω για τον επηρεασμό του παγκόσμιου κλίματος από τον άνθρωπο. Οι μέθοδοι αυτές έχουν πολλά ρίσκα (αλλά αυτό είναι μια ξεχωριστή, μεγάλη συζήτηση).

Αν μένουμε μονάχα στη λέξη «Χάρβαρντ» –όπως εσκεμμένα κάνουν όσοι διακινούν και παραποιούν τη μελέτη–, μας «καπελώνει» ένα βάρος αυθεντίας που δεν επιτρέπει διάλογο, συζήτηση και προβληματισμό και που εντέλει είναι αντίθετο με τις αξίες οποιουδήποτε πανεπιστημιακού ιδρύματος. Ο Richard P. Feynman, ένας από τους μεγαλύτερους φυσικούς του 20ού αιώνα, δήλωνε συνεχώς την αντίθεσή του στις επιστημονικές αυθεντίες, υποστηρίζοντας ότι «η επιστήμη είναι μια κουλτούρα αμφιβολίας».

Κλιματικές επιπτώσεις και κλιματικά οφέλη

Αν και αναγνωρίζεται στη «μελέτη του Harvard» ότι οι κλιματικές επιπτώσεις και τα κλιματικά οφέλη εξαρτώνται από ένα πλήθος παραμέτρων, παρουσιάστηκε τελικά ως

μοναδικός δείκτης, για τον σκοπό αυτό, η επιφανειακή θερμοκρασία του αέρα, μεταξυ άλλων λόγων επειδή είναι συνήθης και εύληπτη η χρήση του.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι για τις ανεμογεννήτριες τα οφέλη υπερτερούν ξεκάθαρα, οι ίδιοι οι μελετητές το καθιστούν σαφές: «*Wind beats fossil fuels under any reasonable measure of long-term environmental impacts per unit of energy generated*» («Ο άνεμος νικά τα ορυκτά καύσιμα κάτω από οποιοδήποτε εύλογο μέτρο μακροπρόθεσμων περιβαλλοντικών επιπτώσεων ανά μονάδα παραγόμενης ενέργειας»).

Παρά ταύτα η ανωτέρω προσέγγιση της χρήσης ενός μοναδικού δείκτη συνδέεται στο να εκλαϊκευτεί η επιστημονική μελέτη και να χρησιμοποιηθεί με εντελώς παραπλανητικό τρόπο. Ναι, η επιφανειακή θερμοκρασία χρησιμοποιείται ευρέως ως μέσο παρακολούθησης (monitoring) της ανθρωπογενούς κλιματικής αλλαγής, αλλά σε ένα πολύπλοκο σύστημα που λέγεται «πλανήτη Γη», συμβαίνουν τόσες άλλες αλλαγές ταυτόχρονα, οι οποίες δεν μπορούν να αγνοηθούν επειδή δεν έχουν δώσει ακόμη ένα «σήμα» στην επιφανειακή θερμοκρασία.

Αναφέρω δύο παραδείγματα:

1) Ποια η επίδραση των ανεμογεννητριών στα όσα συμβαίνουν τις τελευταίες δεκαετίες στην Ανταρκτική και τη Γροιλανδία με τη ραγδαία τήξη των πάγων; Καμία! Σε παράκτιες χώρες όπως η Ελλάδα, πρέπει να μας απασχολεί πολύ σοβαρά κάτι που φαίνεται τόσο μακρινό γιατί δεν είναι.

2) Οι ωκεανοί, που καταλαμβάνουν το 70% της επιφάνειας του πλανήτη, έχουν απορροφήσει το 90% της πλεονάζουσας θερμότητας λόγω της ανθρωπογενούς παγκόσμιας θέρμανσης και τις μεγαλύτερες ποσότητες CO₂. Το τίμημα είναι ήδη βαρύ: το CO₂ διαλύεται στο νερό και μετατρέπεται σε ανθρακικό οξύ, οδηγώντας σε οξίνιση των θαλασσών. Οι επιπτώσεις ήδη φαίνονται με την κατάρρευση κοραλλιογενών υφάλων, αυτού του hot-spot βιοποικιλότητας, αλλά και στα νερά της Μεσογείου, που θερμαίνονται συνεχώς. Ποια είναι η επίπτωση των ανεμογεννητριών σε όλα αυτά; Μηδενική!

Δεν μπορούμε να μιλάμε για κλιματικές επιπτώσεις κοιτώντας μόνο την επιφανειακή θερμοκρασία του αέρα πάνω στις ηπείρους, όταν συμβαίνουν τόσα ανησυχητικά φαινόμενα. Αν συνεχίσουμε έτσι, σε μερικές δεκαετίες το Αιγαίο θα μετατραπεί σε μια ζεστή «σούπα» μικροπλαστικών όπου δεν θα θέλουμε να κολυμπήσουμε.

Η ανθρωπογενής κλιματική κρίση

Υπάρχει και το δεύτερο γενικό ζήτημα: τα δημοσιεύματα με τους ανυπόστατους ισχυρισμούς περί θέρμανσης του πλανήτη λόγω ανεμογεννητριών, όπως και άλλα παρόμοια δημοσιεύματα, συγκοινωνούν πάντα με το μεγάλο «δοχείο», αυτό της επίμονης (και αυτοκαταστροφικής) άρνησης της ανθρωπογενούς κλιματικής κρίσης.

Το 1896, ο Σουηδός φυσικός και χημικός Svante Arrhenius δημοσίευσε μια μνημειώδη εργασία, ορόσημο για την κατανόηση της επίδρασης του CO₂ στο κλίμα του πλανήτη, όπου, παρά τα πενιχρά υπολογιστικά μέσα της εποχής, έκανε υπολογισμούς για την κλιματική ευαισθησία (climate sensitivity) του πλανήτη: πόσο θα αυξηθεί η θερμοκρασία του πλανήτη εάν διπλασιαστεί η συγκέντρωση του CO₂ στην ατμόσφαιρα (παρά τις αποκλίσεις με αυτά που γνωρίζουμε σήμερα, συνέλαβε επακριβώς τη μαθηματική εξάρτηση των δύο μεγεθών!). Είχαν προηγηθεί ο Γάλλος φυσικός και μαθηματικός Joseph Fourier το 1824, η Αμερικανίδα επιστήμονας Eunice Newton Foote το 1859 και ο Ιρλανδός φυσικός John Tyndall επίσης το 1859, που έθεσαν τις βάσεις για την κατανόηση του φαινομένου του θερμοκηπίου και του ρόλου του CO₂ σε αυτό. Όλα αυτά συνέβησαν το 190 αιώνα, που δεν υπήρχε ατομικό λόμπι. Μόνο λόμπι ορυκτών καυσίμων υπήρχε, που έπαιζε χωρίς αντίπαλο.

Δύο αιώνες μετά, μπορούμε να «διυλίσουμε» την κάθε μικρή επίπτωση που έχει μια ανεμογεννητρια στο περιβάλλον. Αυτό από μόνο του δεν είναι κακό. Θα διαφυλάξει το ότι θα απολαύσουμε όλα τα θετικά που έχει η ατομική ενέργεια για το περιβάλλον και την κοινωνία με τις ελάχιστες επιπτώσεις.

Δεν πρέπει όμως να «καταποιήσουμε» το μεγαλύτερο πείραμα που έχει γνωρίσει ο πλανήτη από τη δημιουργία του: τεράστιες ποσότητες άνθρακα, που αποθηκεύτηκαν στο υπέδαφος σε μια διαδικασία που διήρκεσε εκατομμύρια χρόνια, τώρα απελευθερώνονται βίαια στην ατμόσφαιρα σε λίγες μόνο δεκαετίες. Πρέπει να αντιμετωπίσουμε υπεύθυνα το πρόβλημα και οι ανεμογεννήτριες είναι μέρος της λύσης. Δεν έχουμε άλλα χρονικά περιθώρια να κωφεύουμε στην κραυγή της επιστήμης. Γιατί τότε, σε μερικές δεκαετίες, θα αναπολούμε το φετινό ανυπόφορο καλοκαίρι ως ένα «δροσερό» καλοκαίρι. **A**

Δεν μπορούμε να μιλάμε για κλιματικές επιπτώσεις κοιτώντας μόνο την επιφανειακή θερμοκρασία του αέρα πάνω στις ηπείρους

ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ NEDERLANDS DANS THEATER NDT1

©DORIS-JAN BOS

6, 7, 8 & 9.11.24

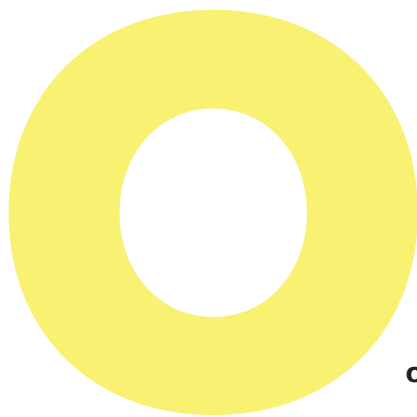
ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: EPT, COSMOTE TV, ATTICA MEDIA GROUP, ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 103.7, ΤΡΙΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 90.9, KOSMOS 93.6, ΔΙΕΣΗ 101.3, GALAXY 92, CULTURENOW.GR, MONOPOLI.GR, QUEEN.GR, ANTIVIRUS MAGAZINE, METEO.GR

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ ΣΤΑΣΥ

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ο 28^{ος} Ποδηλατικός Γύρος της Αθήνας

Μεγάλα events και σπουδαίες δράσεις, στο μεγάλο ποδηλατικό

Ποδηλατικός Γύρος της Αθήνας, ο μεγαλύτερος θεσμός για το ποδήλατο στην πόλη, επιστρέφει στις **19 και 20 Οκτωβρίου**, με μεγάλο χορηγό τη **ΔΕΗ** και με μήνυμα **Power Up the Ride!** Μικροί και μεγάλοι θα ανακαλύψουν την πόλη τους με διαφορετική ματιά, κάνοντας πετάλι, με την πλατεία Συντάγματος να μετατρέπεται σε έναν πραγματικό ποδηλατικό προορισμό, με ένα πλήθος δράσεων και εκδηλώσεων για όλους. Η μοναδική αυτή γιορτή του αθλητισμού διοργανώνεται από τον **Οργανισμό Πολιτισμού, Αθλητισμού & Νεολαίας (ΟΠΑΝΔΑ)**, ενώ οι εγγραφές παρατείνονται έως τις 18 Οκτωβρίου στις 23.59, στο **podilatikos.opanda.gr** και στο **www.opanda.gr**.

Ένα Σαββατοκύριακο αφιερωμένο στο ποδήλατο!

Σπουδαία events μας επιφυλάσσει ο **28ος Ποδηλατικός Γύρος της Αθήνας**, με τη **ΔΕΗ** να μας δίνει την ευκαιρία να δοκιμάσουμε όλα τα νέα μοντέλα ηλεκτρικών ποδηλάτων, αλλά και να λάβουμε μέρος σε παιχνίδια με αναμνηστικά δώρα για όλες και όλους! Επίσης, καθ' όλη τη διάρκεια του Σαββατοκύριακου 19 & 20 Οκτωβρίου στην πλατεία Συντάγματος θα βρούμε:

- **Ποδηλατική έκθεση**, όπου θα ανακαλύψουμε έναν νέο οικολο-

γικό τρόπο μετακίνησης, απόλυτα φιλικό στο περιβάλλον.

- **Δοκιμή ποδηλάτων**, ανάμεσα σε περισσότερα από 20 διαφορετικά μοντέλα.
- **Επιδαπέδιο παιχνίδι «ποδηλατοδρομίες»**.
- **Μίνι πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής**, όπου θα μάθουμε πώς να μετακινούμαστε με ασφάλεια σε κυκλοφοριακές συνθήκες. Ειδικά για την Κυριακή, θα βρίσκεται εκεί και ο Λίο, η μασκότης της κυκλοφο-

έρχεται στις 19 & 20 Οκτωβρίου!

γεγονός της πόλης με μεγάλο χορηγό τη ΔΕΗ

ριακής αγωγής, για να ενθαρρύνει τους μικρούς μας φίλους.

- **Πίστα δοκιμών ποδηλάτων με ηλεκτρική υποβοήθηση**, όπου θα δοκιμάσουμε τα όριά μας και θα ζήσουμε την εμπειρία των ηλεκτρικών ποδηλάτων.

- **Πίστα δεξιότητας**: Με παιχνίδια και δραστηριότητες που θα δοκιμάσουν τις δεξιότητές μας στο ποδήλατο, ενώ δεν θα λείπουν και τα αναμνηστικά δώρα για τους νικητές.

- **Εκπαίδευση στην Καρδιοπνευμονική Αναζωογόνηση**: Αποκτάμε πολύτιμες γνώσεις πρώτων βοηθειών από έμπειρα στελέχη του ΕΚΑΒ.

- **Έκθεση ζωγραφικής με θέμα τον 28ο Ποδηλατικό Γύρο της Αθήνας** με έργα των παιδιών (ηλικίας 6-12 ετών) που συμμετείχαν στα καλοκαιρινά αθλητικά camps του Δήμου Αθηναίων.

Ο μεγάλος αγώνας!

Η εκκίνηση και των δύο φετινών διαδρομών θα δοθεί την Κυριακή 20 Οκτωβρίου από την πλατεία Συντάγματος στις 09.30 για την απόσταση των 16 χλμ. και στις 11.00 για την κλασική διαδρομή των 7 χλμ. Ο τερματισμός των διαδρομών θα γίνει στην πλατεία Συντάγματος.

Στη μεγάλη διαδρομή των 16 χλμ. μπορούν να συμμετέχουν άτομα τα οποία έχουν συμπληρώσει το 15ο έτος της ηλικίας τους, ενώ στη μικρή διαδρομή των 7 χλμ. όσοι έχουν συμπληρώσει το 6ο έτος της ηλικίας τους. Για όσους επιθυμούν να ζήσουν την εμπειρία του 28ου Ποδηλατικού Γύρου, αλλά δεν έχουν ποδήλατο, θα υπάρχει η δυνατότητα δανεισμού περιορισμένου αριθμού ποδηλάτων, με σειρά προτεραιότητας και αποκλειστικά με την επίδειξη αστυνομικής ταυτότητας.

Ήξερες ότι...

Ο Ποδηλατικός Γύρος της Αθήνας από το 1987 είναι ο πλέον μαζικός αθλητικός θεσμός της Αθήνας για το ποδήλατο, με συμμετοχές που ξεπερνούν τους 15.000 ποδηλάτες!

Η Θεία Λένα

ΣΤΟ ΜΕΓΑΡΟ

ΚΑΙ ΣΤΗΝ

ΚΑΡΔΙΑ ΜΑΣ

Η ΣΚΗΝΟΘΕΤΡΙΑ **ΜΑΡΙΑ ΗΛΙΟΥ** ΜΙΛΑΕΙ ΓΙΑ ΤΗ ΓΙΑΓΙΑ ΤΗΣ **ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΜΕΤΑΞΑ**, ΤΗ ΘΕΙΑ ΛΕΝΑ. ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ «**ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ ΘΕΙΑ ΛΕΝΑ**» ΠΟΥ ΣΚΗΝΟΘΕΤΗΣΕ Η ΙΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΥ, ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΘΑ ΠΡΟΒΛΗΘΕΙ ΣΤΙΣ 18 & 19 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2024 ΣΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ.

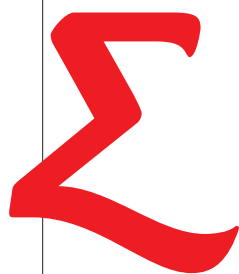
Της ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ

Η Αντιγόνη Μεταξά την περίοδο που πρωταγωνιστούσε στο θέατρο, φωτογραφημένη από τη Nelly

Η Θεία Λένα
στη ραδιο-
φωνική της
εκπομπή
«Καλημέρα
παιδάκια»
το 1948

ΧΕΔΟΝ ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΑΚΙΑ ΠΟΥ ΜΕΓΑΛΩΝΑΝ τις δεκαετίες του '40, του '50, του '60, είχαν κάτι κοινό, το «Καλημέρα παιδάκια». Κάθε πρωί, με κολλημένα τα αυτιά τους στο ραδιόφωνο, άκουγαν την αγαπημένη τους «Θεία Λένα» να διηγείται παραμυθάκια, να τα συμβουλεύει, να τα διασκεδάζει με την ήρεμη, καθησυχαστική φωνή της. Πίσω από την πιο πετυχημένη εκπομπή για παιδιά της ελληνική ραδιοφωνίας βρισκόταν η μεγάλη Ελληνίδα παιδαγωγός **Αντιγόνη Μεταξά**. Με αφορμή τα 120 χρόνια από τη γέννησή της, το 2025 η εγγονή της, η σκηνοθέτις **Μαρία Ηλιού**, ετοίμασε ένα ντοκιμαντέρ για τη ζωή και το έργο της με τίτλο «*Αγαπημένη Θεία Λένα*», που θα προβληθεί στις 18 & 19 Οκτωβρίου

2024, στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών.

Μέσα από τις χαμένες φωτογραφίες και οικογενειακά φιλμάκια, μέσα από τα παραμύθια και τα τραγούδια αλλά και από τις αφηγήσεις του **Νίκου Βατόπουλου**, **Κώστα Γεωργουσόπουλου**, **Τίτου Πατρίκιου**, **Κάρμεν Ρουγκέρη**, **Αλέξανδρου Κιτροπέφ**, **Ελένης Σαλουβάρδου** και της ίδιας της **Μαρίας Ηλιού**, θα δούμε ένα ντοκιμαντέρ για τη ζωή και το έργο της Αντιγόνης Μεταξά, αλλά και τη χρυσή εποχή του ΕΙΡ, με τις παιδικές ραδιοφωνικές εκπομπές της Θείας Λένας και την ατμόσφαιρα της δεκαετίας του 1960. Με αυτήν την αφορμή της ζητήσαμε να μας διηγηθεί ιστορίες για την αγαπημένη της γιαγιά.

— **Μαρία, πώς βρέθηκε αυτό το πλούσιο οπτικό και ηχητικό υλικό για τη γιαγιά σου, τη Θεία Λένα;**

Πολύτιμο ήταν το υλικό που είχε κρατήσει η μητέρα μου, η Λήδα Κροντηρά, στο οικογενειακό αρχείο. Εκτός από τους 18 δίσκους και τα βιβλία –55 δικά της και πάνω από 100 στη σειρά παιδική λογοτεχνία των εκδόσεων Αλυκιώτη με δική της επιμέλεια–, είχε συγκεντρώσει χειρόγραφα, φωτογραφίες, αλληλογραφία, φιλμάκια. Όλα αυτά τα έκλεισα σε 289 κούτες το 2005, όταν η μητέρα μου έφυγε από τη ζωή. Μαζί με έπιπλα που είχαν αρχειακό υλικό, μετέφερα τις κούτες σε ένα κλειστό διαμέρισμα – το λέμε το «Αρχείο» στην οικογένειά μου. Δυσκολευόμουν όμως να μπω στο αρχείο. Επίσης, μέναμε κυρίως στη Νέα Υόρκη και ερχόμουν μόνο για την παρουσίαση των ταινιών.

— **Πότε πήρες την απόφαση να το κάνεις ντοκιμαντέρ – το «Αγαπημένη Θεία Λένα» που θα δούμε στο Μέγαρο;**

Το 2015, 10 χρόνια μετά τον θάνατο της μητέρας μου, η οποία συνεργαζόταν με τη γιαγιά μου, ένιωσα πως είχε φτάσει η στιγμή να κάνουμε με τους συνεργάτες μου ένα ντοκιμαντέρ για τη Θεία Λένα και έτσι αποφάσισα να ανοίξω τις κούτες και να αρχειοθετήσω το υλικό.

Η πιο απολαυστική στιγμή ήταν όταν άνοιξα ένα παλιό, ψηλό έπιπλο της σχολής Μεταξά, με 24 συρτάρια, όσα και τα γράμματα της αλφαβήτου, με μεταλλικά γράμματα μπροστά στο κάθε συρτάρι. Ήταν το έπιπλο που ήξερα πως χρησιμοποιούσε καθημερινά ο προπάππος μου στη Σχολή Μεταξά. Τώρα έβλεπα πως εκεί είχε οργανώσει η μητέρα μου το αρχείο της γιαγιάς μου πολύ προσεκτικά, χωρίζοντάς το στα κεφάλαια της ζωής της.

Εκεί βρήκα τις τσίγκινες πλάκες, φωτογραφίες από τη Σχολή Μεταξά στις αρχές του αιώνα, τις παιδικές φωτογραφίες της γιαγιάς μου, τις εγκωμιαστικές κριτικές του Ξενοπούλου όταν η Αντιγόνη, πολύ νέα, πρωτοείπαιε στο θέατρο, τις κριτικές του Πέτρου Χάρη και του Μάριου Πλωρίτη για τα βιβλία της, του Ανδρέα Καραντώνη και της Γεωργίας Ταρσούλη για τις ραδιοφωνικές της εκπομπές.

Ανοίγοντας τις κούτες βρήκα και τα οικογενειακά φιλμάκια που είχε τραβήξει η μητέρα μου, κινηματογραφώντας τη ζωή μας και τη γιαγιά μου. Επίσης πολύ σημαντικό, η μητέρα μου είχε κρατήσει τις ηχογραφήσεις που έκανε η Αντιγόνη για τους δίσκους της στο στούντιο του Κοσμά τη δεκαετία του '60, οπότε βρήκα το ηχητικό υλικό από τα παραμύθια και τα τραγουδάκια. Αυτό ήταν ένα ακόμη σπουδαίο στοιχείο, αλλά πάλι

δεν ακούσαν οι εικόνες.

Ύστερα έγινε κάτι τυχαίο: Είχα καλέσει φίλους στο οικογενειακό μας σπίτι στην εξοχή, στη θάλασσα, και ένας από αυτούς πολύ αγαπητός, ο αρχιτέκτονας Παύλος Καλλιγιάς, κοίταζε προσεκτικά τις ξύλινες μπαλκονόπορτες. «Ασχολείσαι με τις ταινίες και ξεχνάς να ασχοληθείς με το σπίτι σου», μου είχε πει γελώντας. «Χρειάζεσαι επειγόντως ξυλουργό!». Πράγματι, μια βδομάδα αργότερα αποφάσισα να κάνω μια συντήρηση. Μέσα σε όλα τα ξύλινα που συντηρήσαμε ήταν και ένα ντουλαπάκι. Ήταν πίσω από το υπνοδωμάτιο μου, που κάποτε ήταν το υπνοδωμάτιο της γιαγιάς μου και μετά της μητέρας μου. Είχε χαθεί το κλειδί για πολλές δεκαετίες και ένα από τα αστεία της οικογένειας ήταν πως μάλλον επίτηδες κάποιος το είχε πετάξει. Ίσως, λέγαμε, να υπήρχε ερωτική αλληλογραφία και κάποιος από την οικογένεια να την είχε κλειδώσει εκεί. «Ας μην γίνουν δράματα», έλεγε η μητέρα μου, χωρίς να το εννοεί. Απλώς και εκείνη δεν είχε χρόνο για επισκευές, «δεν πειράζει ας μείνει κλειστό!». Όταν ήρθε λοιπόν ο ξυλουργός, έσπασε την κλειδαριά για να την αντικαταστήσει. Η έκπληξη ήταν μεγάλη όταν άνοιξε το ντουλαπάκι. Αντί για αλληλογραφία βρέθηκαν οι χαμένες φωτογραφίες από τις εκπομπές της Αντιγόνης, από τις «Χαρούμενες Κυριακές» στο ραδιομέγαρο του ΕΙΡ, τις δεκαετίες 1950 και 1960, από παρουσιάσεις βιβλίων αλλά και από την καθημερινή της ζωή.

Το ντοκιμαντέρ μπορούσε πια να γίνει! Υπήρχε αρκετό οπτικό υλικό για να διηγηθώ την ιστορία της Θείας Λένας. Τότε ξεκίνησε η συντήρηση του φιλικού υλικού στη Νέα Υόρκη, στο Duart, και του ηχητικού, στο Delux, στο Λος Άντζελες.

Το ντοκιμαντέρ πρωτοπαρουσιάστηκε το 2015 στο Μουσείο Μπενάκη, με πρωτοβουλία του Άγγελου Δεληβορριά και της Ειρήνης Γερούλανου. Τώρα, με αφορμή τα 120 χρόνια από τη γέννηση της Αντιγόνης, θα προβληθεί για δύο βραδιές στην αίθουσα Τριάντη στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, Παρασκευή 18 και Σάββατο 19 Οκτωβρίου. Συνεργαζόμενοι φορείς είναι το Μουσείο Μπενάκη και το Μέγαρο.

— **Ποια εποχή ξεκίνησε το παιδαγωγικό έργο της Αντιγόνης Μεταξά;**

Το παιδαγωγικό της έργο ήταν πάρα πολύ ευρύ. Ξεκινάει από τη δεκαετία του '30, που γράφει παιδικό θέατρο και ανεβάζει παραστάσεις στο Παλλάς με μαθητές της σχολής Μεταξά. Αργότερα αρχίζει τις ραδιοφωνικές της εκπομπές. Η γνωστή σε όλους εκπομπή «Καλημέρα παιδάκια», όπου όλα τα παιδιά στην Ελλάδα άκουγαν τις δεκαετίες του '40, του '50 και του '60 δεν ήταν η μόνη. Έκανε εκπομπές για όλες τις ηλικίες στο Κρατικό ραδιόφωνο, το ΕΙΡ τότε. Ανάμεσα σε αυτές «Η ώρα του παιδιού», με παραμύθια απ' όλη τη γη για εφήβους, «Η Θεία Λένα σας γράφει», η «Ιλιάδα» σε σειρές με μουσική του Λεβίδη και με τους καλύτερους ηθοποιούς του θεάτρου τότε, ανάμεσά τους και ο Αιμίλιος Βεάκης, ακόμη και εκπομπές σε κατ' ευθείαν μετάδοση από τάξεις. Σε τρεις δεκαετίες έκανε πάνω από 4.500 ραδιοφωνικές εκπομπές για παιδιά.

— **Αλλά και το εκδοτικό της έργο είναι μεγάλο...**

Τεράστιο. Πενήντα πέντε δικά της βιβλία και πάνω από 100 ακόμη που διτύχθη και επιμελήθηκε για την επιλογή των ζωγράφων και την εικαστική σύλληψη του κάθε βιβλίου της σειράς της παιδική λογοτεχνία των εκδόσεων Αλυκιώτη. Ανάμεσα στα δικά της βιβλία το τρίτομο «Ελάτε να ταξιδέψουμε», με ταξίδια μιας παρέας φίλων στην Ελλάδα, «Ελάτε να παίξουμε», «365 παραμύθια», «Η ώρα του παιδιού», «Άκουσέ με Μαρία μου» με παραμύθια για μικρά παιδιά, «Χίλιες μορφές», αλλά και η περίφημη «Εγκυκλοπαίδεια του παιδιού» που ξεκίνησε δίτομη και κατέληξε εξάτομη. Επίσης, το μυθολογικό λεξικό, αλλά και η «Μυθολογική εγκυκλοπαίδεια» σε τρεις τόμους. Ανάμεσα στα βιβλία της σειράς του Αλυκιώτη: το «Μόμπυ Ντικ», «Οι τρεις σωματοφύλακες», «Τα παραμύθια του Μινχάουζεν», «Ο Μόγλης», «Το νησί των θησαυρών».

Αλλά της Αντιγόνης της άρεσε να βρίσκει νέους τρόπους να πλησιάζει τα παιδιά και έτσι έβγαλε και δίσκους βινυλίου με παραμύθια, τραγούδια και παιχνίδια. Και όταν δημιουργήθηκε η τηλεόραση, έκανε και τηλεοπτικές εκπομπές για παιδιά, με γνωστό-

Η Αντιγόνη
Μεταξά, 6 ετών,
σε γιορτή της
σχολής Μεταξά
ντυμένη τσολιάς
(4η από τα αρι-
στερά)

Η Αντιγόνη
Μεταξά με τον
σύζυγό της, τον
ραδιοσκηνοθέτη
Κώστα Κροντηρά,
με τον οποίο
συνεργαζόταν
για τα βιβλία της
όλη της τη ζωή

Διαφημιστική
φωτογραφία
για την «Εγκυ-
κλοπαίδεια του
παιδιού»

Η Αντιγόνη Μεταξά με την κόρη της,
Λίδα Κροντηρά, την πιο στενή της
συνεργάτιδα στο ΕΙΡ

τερη τη «Συντροφιά με τη Θεία Λένα». Ίσως είναι η μόνη παιδαγωγός που χρησιμοποίησε κάθε μέσο για την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία των παιδιών και βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών για το συνολικό της έργο.

— Η Θεία Λένα ήταν η αγαπημένη των παιδιών για δεκαετίες. Αλήθεια, πώς ήταν εκείνη μικρή;

Όταν ήταν πολύ μικρή, ίσως 7 χρονών, της ζήτησε ο πατέρας της, ο ιδρυτής της Ελληνογαλλικής Σχολής Μεταξά, να φωτογραφηθεί με τα παιδιά της Σχολής την 25η Μαρτίου, σε μια αναμνηστική φωτογραφία, με τις στολές της επανάστασης του 1821. Όμως η Αντιγόνη αρνήθηκε να βάλει τη γυναικεία φορεσιά, λέγοντας πως και εκείνη ήθελε να είναι ένας γενναίος φουσταναλάς. Ο πατέρας της, που της είχε τρομερή αδυναμία, υποχώρησε χαμογελώντας, κι έτσι στο ντοκιμαντέρ, σε μια φωτογραφία, θα τη δείτε να καμαρώνει, όλο χαρά, σαν μικρός φουσταναλάς. Ήταν τρομερά άτακτη! Η οικογένεια φοβόταν πως θα την αποβάλουν από κάθε σχολείο της Αθήνας. Στο Αρσάκειο που στάλθηκε για να «φρονιμέψει», κατάφερε να γελοιοποιήσει έναν πολύ αυστηρό δάσκαλο, που όλοι έτρεμαν, πασαλείβοντάς τον με κάρβουνο χωρίς εκείνος να το καταλάβει, με αποτέλεσμα όλη η τάξη να ξεσπάσει σε γέλια.

— Νέα υπήρξε και πρωταγωνίστρια στο θέατρο. Μπορείς να μας διηγηθείς ιστορίες από εκείνη την εποχή;

Στα δεκάξι της χρόνια, μετά τις σπουδές παιδαγωγίας που είχε κάνει στο Παρίσι, αποφάσισε να σπουδάσει υποκριτική, αλλά ο πατέρας της διαφώνησε. Η νεαρή Αντιγόνη συγκρούστηκε μαζί του, λέγοντάς του πως έπρεπε να την αφήσει ελεύθερη να σπουδάσει αυτό που ονειρευόταν. Παρ' όλα αυτά ο πατέρας της (σ.σ. ήταν κόρη του εκπαιδευτικού Γεωργίου Μεταξά) το απαγόρευσε. Η Αντιγόνη όχι μόνο εξακολούθησε να πηγαίνει στη δραματική σχολή του Ελληνικού Ωδείου, αλλά και πρωταγωνίστησε στις εξετάσεις του πρώτου έτους στη «Στέλλα Βιολάντη». Μόλις τέλειωσε τις σπουδές της έπαιξε στο θέατρο Τέχνης του Σπύρου Μελά, στον «Πειρασμός», και μετά ακολούθησε ως ηθοποιός τον θίασο του Αιμίλιου Βεάκη στην επαρχία, στη Σάμο, στη Μυτιλήνη, στην Αίγυπτο, φτάνοντας ως το Χαρτούμ. Οι συνθήκες ήταν πολύ δύσκολες. Το παλκοσένικο που έπαιζαν κάθε φορά φτιαχνόταν από τους ίδιους τους ηθοποιούς, οι οποίοι ένωσαν σανίδες και τραπέζια στις ταβέρνες για να το φτιάξουν! Τελικά η Αντιγόνη, επειδή αρρώστησε από τα αλλεπάλληλα ταξίδια από πόλη σε πόλη, αναγκάστηκε να γυρίσει.

Μόλις επέστρεψε στην Αθήνα, παντρεύτηκε τον παππού μου, τον Κώστα Κροντηρά. Είχαν γνωριστεί και ερωτευτεί όταν έπαιζαν μαζί τους ρόλους των ζευγαριών στη δραματική σχολή του Ελληνικού Ωδείου. Ο Κώστας, εκτός από το πτυχίο της δραματικής σχολής, είχε μόλις αποφοιτήσει και από τη Νομική Αθηνών. Για να γίνει ο γάμος δέχτηκε τους όρους του πεθερού του – εγκαταλείπει, λοιπόν, το θέατρο και γίνεται ο νέος διευθυντής της Σχολής Μεταξά.

Η Αντιγόνη διδάσκει υποκριτική στο Ελληνικό Ωδείο και γράφει θεατρικά έργα για παιδιά, ενώ γεννιέται η κόρη τους, Λήδα, η μητέρα μου. Το 1932, μόλις η Λήδα μεγαλώνει λίγο, η Αντιγόνη οργανώνει μια σχολή υποκριτικής για παιδιά και αρχίζει να ανεβάζει τα θεατρικά της έργα παιγμένα από παιδιά, με πρωταγωνίστρια την κόρη της και ένα αγόρι, τον γνωστό σήμερα ποιητή Τίτο Πατρίκιο! Είναι η πρώτη φορά που δημιουργείται στην Αθήνα θέατρο για παιδιά. Οι παραστάσεις γίνονται συχνά και το «θέατρο του παιδιού» παρουσιάζει, για δέκα χρόνια με επιτυχία, τη μία παραγωγή μετά την άλλη στο Παλλάς.

Το 1938, μόλις ανοίγει ο Ραδιοφωνικός Σταθμός Αθηνών, η Αντιγόνη καλείται να παρουσιάσει τα θεατρικά της για τα παιδιά απ' το ραδιόφωνο. Σύντομα γίνεται υπάλληλος της Ελληνικής Ραδιοφωνίας και αρχίζει τις παιδικές εκπομπές της με τα παραμύθια – εκπομπές που θα συνεχίζονται για πάνω από 30 χρόνια.

Στην Κατοχή οι Ιταλοί θα επιτάξουν το σχολείο, που μεταφέρεται λίγα τετράγωνα πιο κάτω, και θα ακυρώσουν τις θεατρικές της παραστάσεις γιατί απέφυγε να διαφημίσει τον φασιστικό θεατρικό οργανισμό «Μπαλίλλα». Η Αντιγόνη, όμως, θα συνεχίσει στη ραδιοφωνία με τις εκπομπές της, γιατί ως γνωστό οι παιδικές εκπομπές ήταν οι μόνες που δεν περνούσαν από λογοκρισία. Είναι γνωστό ότι η «Θεία Λένα», όπως ονομάστηκε η εκπομπή, προσπαθούσε να αντισταθεί με κάθε τρόπο στους κατακτητές και να εμψυχώνει τα παιδιά, γνωρίζοντας τους την ιστορία του τόπου τους.

Στα φοβερά αυτά χρόνια, εκτός από τις εκπομπές της, παρουσιάζει σε συνέχειες και την «Ιλιάδα», σε διασκευή Πάννη Λιγνάδη και μουσική Δημήτρη Λεβίδη, με την ορχήστρα του σταθμού, προσπαθώντας να δώσει κουράγιο στα παιδιά και να τα κάνει να νιώσουν περήφανα για την καταγωγή τους και τον πολιτισμό τους.

Αυτό που δεν είναι γνωστό είναι ότι η Αντιγόνη, από την αρχή της Κατοχής, πηγαίνει στον Αρχιεπίσκοπο Δαμασκηνό και καταφέρνει να πάρει ψεύτικες ταυτότητες και να σώσει τα παιδιά της εβραϊκής κοινότητας που ζούσαν στη Σχολή Μεταξά, τα οποία κατάφερε να παρουσιαστούν ως χριστιανοί ορθόδοξοι σε όλη την περίοδο της Κατοχής. Επίσης, δεν είναι καθόλου γνωστό ότι, τα ίδια χρόνια, σχεδόν κάθε μέρα έβαζε στη σάκα της κόρης της ένα περιστρόφο, το οποίο η μητέρα μου –τότε 12 χρονών–, πηγαίνοντας στο σχολείο, άφηνε σε μια πολυκατοικία στον σύνδεσμο του ΕΔΕΣ για να το πάρει στο βουνό, στην Αντίσταση.

— Άλλες ιστορίες που έχεις ακούσει από την ίδια ή τη μητέρα σου;

Από οικογένεια Βενιζελικών, βρίσκεται πολιτικά στο Κέντρο και την περίοδο του εμφυλίου και των δύσκολων χρόνων που ακολουθούν έχει γερές φιλίες με κόσμο από διαφορετικές δημοκρατικές πολιτικές παρατάξεις. Η Αντιγόνη διάλεγε ανθρώπους και όχι κόμματα. Πολύ στενή φίλη, από πολύ νέα, με τον Μάνο Κατράκη, χρησιμοποιεί τις γνωριμίες της και καταφέρνει να τον φέρει από την εξορία στην Αθήνα, χωρίς να υπογράψει δήλωση. Αφού ο Μάνος επιστρέφει στην πόλη και κανείς δεν τον παίρνει να παίξει στο θέατρο, μια που θεωρείται ανεπιθύμητος αριστερός, η Αντιγόνη γράφει παραμύθια με φωνές ζώων που αναμεταδίδονται, με μεγάλη επιτυχία, από την πρωινή της παιδική εκπομπή στο ραδιόφωνο. Η γνώριμη φωνή που έκανε όλες τις φωνές των ζώων δεν είναι άλλη από αυτή του Μάνου Κατράκη. Εξασφάλισε έτσι

έναν μισθό και την ανωνυμία του. Επιπλέον, τα ίδια δύσκολα χρόνια συνεργάστηκε για τη μουσική της εκπομπής με τον νεαρό Μίκη Θεοδωράκη, που επίσης κρατούσε την ανωνυμία του.

Λίγα χρόνια αργότερα, ο αγαπημένος της σύζυγος (που εξακολουθούσε να έχει τη διεύθυνση της Σχολής Μεταξά και συγχρόνως σκηνοθετούσε, κάθε Τετάρτη, το «Θέατρο στο ραδιόφωνο») αποφάσισε να πουλήσει το βασικό περιουσιακό στοιχείο της οικογένειας, ένα κτήμα της Αντιγόνης στην Κηφισιά, για να χρησιμοποιήσει το ποσό για τη χρηματοδότηση του σχολείου. Η γιαγιά μου διαφώνησε, αλλά δεν κατάφερε να τον πείσει. Το κτήμα πουλήθηκε σε καλή τιμή, τα χρήματα μπήκαν στην τράπεζα, αλλά ξαφνικά έγινε το κραχ και το κτήμα έγινε χαρτονομίσματα χωρίς καμιά απολύτως αξία. Ο παππούς μου, απελπισμένος, δεν ήξερε πώς να την αντικρίσει. Μόλις το έμαθε η Αντιγόνη, τον αγκάλιασε και του είπε: «Πάει αυτό τέλειωσε, Κώστα μου. Το σημαντικό είναι πως είμαστε καλά και αγαπημένοι. Ας κοιτάξουμε μπροστά και θα τα ξαναφτιάξουμε όλα απ' την αρχή».

Και πράγματι έτσι έγινε. Αυτή η μικρόσωμη γυναίκα είχε μεγάλη ψυχική δύναμη. Μέρος αυτής της δύναμης σίγουρα προερχόταν από την αρμονική σχέση της με τον σύζυγό της και την απέραντη αγάπη που της είχε. Τους θυμάμαι και τους δυο σκυμμένους στα γραφεία τους, για χρόνια, να δουλεύουν μαζί την «Εγκυκλοπαίδεια του παιδιού», τις «Χίλιες μορφές», το «Μυθολογικό λεξικό», στο διαμέρισμά τους στη Βασιλίσσης Σοφίας, σε ένα σαλόνι γεμάτο λήμματα, στα τραπέζια, στους καναπέδες, στο χαλί, παντού.

Και όταν τα βιβλία ήταν έτοιμα στο τυπογραφείο, πηγαίναμε και οι τρεις γενιές γυναικών να τα υπογράψουμε για να μην υπάρξουν κλεψίτυπα. Καθόμασταν οι τρεις μας δίπλα δίπλα, η γιαγιά μου, η μητέρα μου και εγώ –τότε 6 ετών– και σφραγίζαμε τα βιβλία, ενώ ο κόσμος του τυπογραφείου έφερνε κεράσματα.

— Τι χαρακτήρας ήταν και πώς κατάφερε, εκείνη την εποχή, να πείσει τον πατέρα της να μην αναλάβει τη διεύθυνση του σχολείου του;

Ήταν χαρακτήρας πολύ ευθύς, η χαρά της ζωής. Αποφασιστική και με ξεκάθαρους στόχους. Επίσης είχε μια έμφυτη αισιοδοξία. Αν κάτι δεν πήγαινε καλά μπορεί να στεναχωριόταν, να βούρκωνε, αλλά μετά ξεκινούσε με νέα ορμή.

Ο προπάππος μου, ο Γεώργιος Μεταξάς, ήθελε, όπως σου είπα, η κόρη του να γίνει δασκάλα, να διδάξει στη σχολή Μεταξά και μετά να αναλάβει τη διεύθυνση του σχολείου. Έτσι την έστειλε να σπουδάσει παιδαγωγικά στο Παρίσι. Η Αντιγόνη, που έζησε με τη μητέρα της στο Παρίσι, στα χρόνια των σπουδών της πήγαινε συχνά σε παραστάσεις και εντυπωσιάστηκε από το γαλλικό θέατρο, αλλά και από τη Σάρα Μπερνάρ, τις τελευταίες παραστάσεις της οποίας τις είδε. Αποφάσισε λοιπόν να γίνει ηθοποιός.

Όταν επέστρεψε στην Αθήνα, αντί να διδάξει στο σχολείο ως δασκάλα, ανακοίνωσε στον πατέρα της πως θα πάει στο Ωδείο Αθηνών να σπουδάσει υποκριτική για να γίνει ηθοποιός. Εκείνος της εξήγησε πως αυτό ήταν αδύνατο. Στην Αθήνα της δεκαετίας του '20, πώς μπορούσε η κόρη του λυκειάρχη Γεωργίου Μεταξά, ιδρυτή και ιδιοκτήτη της σχολής Μεταξά που βρισκόταν στο κέντρο της Αθήνας, απέναντι από τον Βασιλικό Κήπο, να γίνει θεατρίνα; Θα ήταν τρομερό σκάνδαλο για το σχολείο, με ανυπολόγιστες συνέπειες. Η Αντιγόνη που ήξερε πόση αδυναμία της είχε, του έδωσε δυο φιλιές και απάντησε πως θα κάνει αυτό που ονειρεύεται.

Ο πατέρας της την απείλησε πως θα την αποκληρώσει, αλλά η Αντιγόνη γράφτηκε στη δραματική σχολή. Ο Γεώργιος Μεταξάς, πέρα από την αρχική απελπισία που θα πρέπει να ένιωθε, κατάλαβε πως η κόρη του είχε το δικαίωμα να πραγματοποιήσει τα όνειρά της. Και έτσι, αν και για αρκετούς μήνες απέφευγαν ο ένας τον άλλον μέσα στο ίδιο σπίτι, όταν στο τέλος του πρώτου έτους η Αντιγόνη πρωταγωνίστησε στη «Στέλλα Βιολάντη» του Ξενοπούλου ο πατέρας της πήγε όλο καμάρι στην πρεμιέρα με μια αγκαλιά λουλουδία για να την συγχαρεί. Την άλλη μέρα η κριτική του Ξενοπούλου στην εφημερίδα ήταν εγκωμιαστική – έλεγε πως η νεαρή Αντιγόνη ήταν μια νέα Κοτοπούλη.

Στη σχολή, όπως σου είπα, ήταν που γνώρισε και τον Κώστα Κροντηρά. Έπαιζαν ρόλους ζευγαριών που βέβαια ερωτεύονταν, οπότε δεν άργησαν να ερωτευτούν και εκείνοι! Το ζευγάρι, βέβαια, δεν βιαζόταν να παντρευτεί και έτσι ακολούθησαν και άλλες οικογενειακές θύελλες.

— Μετά γιατί δεν συνέχισε την καριέρα της ως ηθοποιός, ενώ φαινόταν ότι θα μπορούσε να γίνει σπουδαία;

Το γιατί δεν συνέχισε την καριέρα της ως ηθοποιός, ενώ οι κριτικές ήταν εγκωμιαστικές όταν άρχισε να παίζει στο θέατρο, έχει να κάνει και με τα εμπόδια που συνάντησε. Για παράδειγμα, αρρώστησε πολύ άσχημα σε περιοδεία με τον Βεάκη στο Χαρτούμ. Αλλά έχει να κάνει και με τον γάμο της με τον Κώστα Κροντηρά – που από ηθοποιός σε μια μέρα έγινε διευθυντής της σχολής Μεταξά, μια που η Αντιγόνη δεν ήθελε αυτόν τον ρόλο – και κυρίως με τη γέννηση της κόρης της. Κατάλαβε πως δεν μπορούσε να λείπει κάθε βράδυ και το πρωί να κάνει πρόβες.

Αλλά σύντομα το μικρόβιο του θεάτρου, όπως έλεγε η ίδια, την ξανακτύπησε. Έτσι άρχισε να γράφει και να σκηνοθετεί παιδικές παραστάσεις, μόλις η κόρη της έγινε πέντε χρονών, που είχαν μεγάλη επιτυχία τότε στην Αθήνα.

Βέβαια, αν το καλοσκεφτεί κανείς, πραγματοποίησε και την επιθυμία του πατέρα της να ασχοληθεί με την εκπαίδευση με τρόπο πολύ πιο ευρύ από αυτόν που εκείνος είχε φανταστεί! Δεν έγινε δασκάλα και διευθύντρια της σχολής Μεταξά, αλλά έγινε μια πολύ σημαντική παιδαγωγός για τα παιδιά όλης της Ελλάδας, για πάνω από τρεις δεκαετίες.

— Η πρώτη σου θύμηση;

Ίσως να μην είναι η πρώτη, αλλά είναι σημαντική. Ο ξαφνικός θάνατος του πατέρα μου, ενώ ήμουν πολύ μικρή ακόμη, έφερε μεγάλο πόνο στην οικογένεια και οι παπ-

**ΉΤΑΝ ΤΡΟΜΕΡΑ
ΑΤΑΚΤΗ! Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ
ΦΟΒΟΤΑΝ ΠΩΣ ΘΑ
ΤΗΝ ΑΠΟΒΑΛΟΥΝ ΑΠΟ
ΚΑΘΕ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΗΣ Α-
ΘΗΝΑΣ. ΣΤΟ ΑΡΣΑΚΕΙΟ
ΠΟΥ ΣΤΑΛΘΗΚΕ ΓΙΑ
ΝΑ «ΦΡΟΝΙΜΕΨΕΙ»,
ΚΑΤΑΦΕΡΕ ΝΑ ΓΕΛΟΙ-
ΟΠΟΙΗΣΕΙ ΕΝΑΝ ΠΟΛΥ
ΑΥΣΤΗΡΟ ΔΑΣΚΑΛΟ,
ΠΟΥ ΟΛΟΙ ΕΤΡΕΜΑΝ.**

πούδες μου άφησαν το διαμέρισμά τους στη Βασιλίσσης Σοφίας και ήρθαν να ζήσουν μαζί μας. Η Αντιγόνη παρατήρησε πως ενώ πριν τον θάνατο του πατέρα μου μιλούσα ακατάπαυστα, μετά έπαψα. Ένα πρωί με πήρε μαζί της στη ραδιοφωνία και, σε απευθείας μετάδοση, μου ζήτησε να πω ένα τραγουδάκι. Έτσι ξανάρχισα να μιλάω και να εκφράζομαι, αλλά συγχρόνως έγινα και ένας από τους σταθερούς της συνεργάτες!

Ο μαγικός κόσμος του ραδιοφώνου άλλαξε για πάντα τη ζωή μου, μαθαίνοντάς με, ήδη από αυτήν την ηλικία, πως ο κόσμος της αναπαράστασης μπορεί να λυτρώσει από τις ιστορίες της ζωής, αλλά και πως και οι ίδιες οι ζωές μπορούν να αλλάξουν από τις αφηγήσεις.

Εκείνη την περίοδο άρχισα να μαθαίνω από τους ηκολήπτες του ΕΙΡ πώς γίνονταν οι ήχοι, prima vista και σε απευθείας μετάδοση, τόσο στη δική της πρωινή εκπομπή όσο και στην απογευματινή εκπομπή του παππού μου στο «Θέατρο στο ραδιόφωνο». Όταν ήμουν άρρωστη και δεν μπορούσα να πάω στον σταθμό, άνοιγα το ραδιόφωνο και άκουγα, όπως όλα τα παιδιά, την πρωινή εκπομπή «Καλημέρα παιδάκια» και χανόμουν στον κόσμο των παραμυθιών και στη μουσική του πιάνου. Τι απογοήτευση όταν ακουγόταν το τραγουδάκι του τέλους και ξεκινούσε η μουσική από την επόμενη εκπομπή, «Το σπίτι των ανέμων».

— Πώς ήταν η Θεία Λένα με τα άλλα παιδιά;

Ήταν πολύ άμεση, αισιόδοξη και ευρηματική. Στις εκπομπές της που έπαιρναν μέρος μικρά παιδιά τα έκανε να νιώθουν άνετα. Είχε το χάρισμα να μεταδίδει χαρά και προσμονή για το παραμύθι και το τραγούδι που θα ακολουθούσαν, αλλά είχε και τον τρόπο να μοιράζεται μαζί τους τον μαγικό κόσμο των παραμυθιών και της φαντασίας.

Αλλά και στα παιδιά, τα τόσα πολλά παιδιά που την άκουγαν από το ραδιόφωνο στο σπίτι τους, έδινε την αίσθηση αν όχι τη βεβαιότητα, ότι κάθε παιδί το νοιαζόταν και το αγαπούσε, ότι είχε μια προσωπική σχέση μαζί του. Σε αυτό βοηθούσε και το «Γαλάζιο πουλάκι». Οι μαμάδες έγραφαν σε επιστολές τι θα ήθελαν τα παιδιά τους και η Θεία Λένα στην επόμενη εκπομπή της έλεγε το παραμύθι που ήξερε πως περίμενε πώς και πώς, ας πούμε, η Κατερίνα. Έτσι η Κατερίνα αναρωτιόταν πώς η Θεία Λένα ήξερε τις επιθυμίες της, αλλά και τις αταξίες της καμιά φορά.

Η Αντιγόνη πίστευε πως κανείς δεν πρέπει απλώς να ψυχαγωγεί τα παιδιά, αλλά και να τα εκπαιδεύει με τρόπο που σχεδόν να μη γίνεται αντιληπτός. Μέσα από τα παραμύθια της πολύ σημαντικές αξίες για τη ζωή έφταναν στα παιδιά. Η έννοια της προσφοράς, της συνεργασίας, της καλοσύνης, της ειλικρίνειας, της δημιουργικότητας. Αλλά συγχρόνως ήταν προικισμένη με το χάρισμα της γλώσσας, μιας πολύ καλής δημοτικής, οπότε μέσω των παραμυθιών της τους μάθαινε καλά ελληνικά, ενώ στο σχολείο τους διδασκαν καθαρεύουσα!

Τα παιδιά τα ίδια, όχι μόνο οι γονείς, έστελναν γράμματα στη Θεία Λένα. Τη θυμάμαι να γυρνάει από τη ραδιοφωνία με σάκου γεμάτους γράμματα από όλη την Ελλάδα. Τα άνοιγε και απαντούσε σε όλα, κι ας ήταν ο όγκος τεράστιος.

— Μπορείς να μας διηγηθείς την πιο αγαπημένη σου ανάμνηση από τη γιαγιά σου;

Καθάρα Δευτέρα του 1969 και είχαμε οργανώσει πικ νικ στη εξοχή. Ξυπνήσαμε το πρωί κι έβρεχε ασταμάτητα. Η απελπισία μου ήταν απέραντη και τα δάκρυα στην άκρη των ματιών μου. «Α, τι ωραία!», είπε η γιαγιά μου, «Να κάτι που δεν περίμενα... Έχω μια καταπληκτική ιδέα!». Απλώσαμε το μεγάλο τραπεζομάνηλο στο πάτωμα, σπρώξαμε το τραπέζι στην άκρη, καλέσαμε τους φίλους και κάναμε πικ νικ στο σαλόνι.

Περάσαμε τόσο όμορφα, ήταν μια από τις πιο ωραίες Καθαρές Δευτέρες της ζωής μου. Και τον χαρταετό τον πετάξαμε την πρώτη Κυριακή που είχε αέρα!

Μια άλλη φορά, θα ήμουν ίσως 12 χρονών –οι παππούδες μου μετά τον δεύτερο γάμο της μητέρας μου είχαν επιστρέψει στο σπίτι τους στη Βασιλίσσης Σοφίας– είχα πάει να μείνω μαζί τους για λίγες μέρες. Ένα βράδυ, πολύ αργά τη νύχτα, η γιαγιά μου παρατήρησε κάτω από την πόρτα του δωματίου που κοιμόμουν, να βγαίνει ένα αμυδρό φως. Άνοιξε ξαφνικά την πόρτα και με βρήκε στο ντιβάνι, κουκουλωμένη με τα σεντόνια και τις κουβέρτες, με έναν φακό, να διαβάζω τους «Τρεις σωματοφύλακες». Πάγωσα. Σήκωσε μαλακά τα σεντόνια ξεσκεπάζοντάς με και μόλις είδε τα τρομαγμένα μου μάτια, με χάιδεψε και κάθισε δίπλα μου. Άναψε το πορτατίφ και μου είπε: «Το δικό μου εγγόνι δεν θα διαβάζει και δεν θα γράφει κρυφά, ούτε στις 2 τη νύχτα. Διάβαζε όσο θέλεις και όποτε θέλεις, αλλά άναβε το φως και όχι τον φακό, γιατί θα χαλάσεις τα μάτια σου. Κι αν μια μέρα δεν πας στο σχολείο, δεν πειράζει. Πιο σημαντικό είναι που διαβάζεις τους “Τρεις σωματοφύλακες”!»

— Πώς είναι να ζεις σε ένα σπίτι τόσο «καλλιτεχνικό»; Η σταιρ ήταν η γιαγιά ή ο παππούς;

Είναι πολύ ωραία! Υπήρχε βέβαια το βάρος του ξαφνικού θανάτου του πατέρα μου, αλλά η παρουσία της γιαγιάς και του παππού στο σπίτι έφερνε έναν ανεμοστρόβιλο χαράς και δημιουργικότητας. Η φαντασία μετουσιωνόταν σε κάτι χειροπιαστό και αυτό ήταν ένα από τα μεγάλα δώρα που μου έδωσαν. Ήταν κάτι καθημερινό. Μια συζήτηση την ώρα του φαγητού, μια ιδέα που έφερνε τη γέννηση ενός ακόμα βιβλίου, μιας εκπομπής, ενός δίσκου. «Πώς σου φαίνεται», με ρωτούσαν με τον ίδιο τρόπο που το συζητούσαν μεταξύ τους, όπως και με τη μητέρα μου. Άσε που υπήρχαν περίοδοι που το σπίτι στην Αθήνα και στην Κινέττα ήταν γεμάτο λήμματα της «Εγκυκλοπαιδείας» – όλοι έγραφαν και εγώ αντέγραφα όπου χρειαζόταν, ενώ ακουγόταν κλασική μουσική και οι φίλοι μπαινόβγαιναν ή για να βρεθούν ή για να συνεργαστούν με την Αντιγόνη.

Ακόμη, μου άρεσε πολύ να παρακολουθώ στο σαλόνι μας τις πρόβες του παππού μου για το «Θέατρο της Δευτέρας» και «της Τετάρτης» όπου πρωτοπαρουσίαζε και ραδιοσκονηθετούσε σημαντικά θεατρικά έργα στο ραδιόφωνο – από Σαίξ-

Αποκριές, χαρούμενη
Κυριακή στους
ραδιοθαλάμους του
Ζαππείου, στο ΕΙΡ

Χαρούμενη Κυριακή στους ραδιοθαλάμους του Ζαπφείου, στο ΕΙΡ

πηρ, Ανούιγ, Πιραντέλλο και τόσα άλλα.

Η σταν όμως ήταν η γιαγιά. Όπου πηγαίναμε την αναγνώριζαν, πολλές φορές ίσα από τη φωνή της. Αλλά η Αντιγόνη ήταν πολύ απλή και φιλική με όλους. Είχε το χάρισμα της χαράς της ζωής. Θυμάμαι πως με ελάχιστα μέσα οργάνωνε υπέροχες αποκριάτικες και πρωτοχρονιάτικες γιορτές. Πως με λίγα πολύχρωμα χαρτόνια και στολίδια το σπίτι μεταμορφωνόταν. Πως τις Κυριακές ερχόντουσαν φίλοι, πολλές φορές απροειδοποίητα, το σπίτι γέμιζε με γέλια και χαρούμενες κουβέντες, ενώ κυριαρχούσε το ρητό «Οι καλοί χωράνε παντού», και μια αυτοσχέδια μακαρονάδα έσωζε την κατάσταση.

— Η μητέρα σου, η Λήδα Κροντηρά, συνέχισε την ιστορία ή ήταν διαφορετικά αυτά που έκανε;

Η μητέρα μου συνέχισε πράγματι την ιστορία για πολλά χρόνια. Σπούδασε και εκείνη παιδαγωγικά και υποκριτική σαν τη μητέρα της και συμμετείχε από μικρή στο «Θέατρο του παιδιού», μετά στις ραδιοφωνικές εκπομπές με τη μητέρα της, αλλά έγραψε και βιβλία για παιδιά. Όμως μετά από κάποια ηλικία, γύρω στα 50, ανακάλυψε έναν πιο προσωπικό της δρόμο – βιβλία για παιδιά που έχουν να κάνουν με την αρχαιολογία. Συνεργάστηκε τότε με την Εκδοτική Αθηνών και έβγαλε μια σειρά βιβλίων για παιδιά για την αρχαία Αθήνα, του Δελφούς και την Κρήτη του Μίνωα. Νομίζω πως ήταν μεγάλη χαρά για εκείνη να συνεχίσει το έργο της μητέρας της, αλλά και να βρει έναν δικό της χώρο.

— Νιώθεις το βάρος της οικογενειακής σάγκα καμιά φορά;

Όταν ήμουν παιδί θαύμαζα και λάτρευα τη γιαγιά μου. Ήταν σαν δεύτερη μάνα στην πραγματικότητα, τόσο κοντά μου ήταν. Στην εφηβεία μου άρχισα να νιώθω κάπως άβολα όταν άγνωστοι μου έλεγαν με ενθουσιασμό πόσο χαιρόνταν που ήμουν η εγγονή της Θείας Λένας. Αυτό κράτησε ίσως για μια δεκαετία ώσπου να προχωρήσει η επαγγελματική μου ζωή, να είμαι ευχαριστημένη με τον χώρο που είχα ανακαλύψει, τον κινηματογράφο, όταν είχε πάρει η δική μου προσωπικότητα τη μορφή της με τον χρόνο κι είχα κάνει και οικογένεια.

Εκείνη την περίοδο της παρατεταμένης εφηβείας απέφευγα να πω πως είμαι η εγγονή της Αντιγόνης, αν και πάντα εξακολουθούσα να την αγαπώ βαθιά και να την

θαυμάζω. Μετά τα τριάντα –δηλαδή εδώ και τριάντα χρόνια– δεν υπάρχει ίχνος βάρους, μόνο χαρά και ευγνωμοσύνη που είχα αυτήν την τρομερή τύχη να μεγαλώσω σε μια τέτοια οικογένεια και με αυτήν τη γιαγιά.

— Το τέλος;

Η Αντιγόνη είχε το χάρισμα όχι μόνο να ξέρει πώς να ζήσει και να χαρεί τη ζωή, αλλά ήξερε και πώς να ζήσει τους διαφορετικούς κύκλους της ζωής. Ήξερε πως να μπει στη ζωή και να προχωρήσει, αλλά ήξερε και πώς να βγει από τη σκηνή της ζωής, με χαμόγελο και αξιοπρέπεια, όταν αρρώστησε από καρκίνο του αίματος. Την θυμάμαι ως την τελευταία στιγμή να γράφει, να μου διηγείται ιστορίες, να σκαρφίζεται εκδρομές, στο σπίτι μας στη θάλασσα, στην Κινέττα. Δεν την άκουσα ποτέ να γκρινιάζει. Έφυγε από κοντά μας με γενναιοδωρία και ένα πλατύ χαμόγελο, ίσως επειδή έζησε μια ζωή πλήρη, έχοντας δημιουργήσει, έχοντας αγαπήσει και αγαπηθεί. Αφησε πίσω της ένα έργο τεράστιο, με το οποίο μεγάλωσαν παιδιά στην Ελλάδα για 50 χρόνια.

— Τυχαίνει να συναντάς ανθρώπους που να σου λένε ότι μεγάλωσαν με το «Καλημέρα παιδάκια»;

Πάρα πολύ συχνά. Κυρίως κόσμος από 50 ετών και πάνω. Θυμούνται λεπτομέρειες από τις εκπομπές, συγκεκριμένα παραμύθια και τραγούδια. Όταν μιλούν για τις εκπομπές βλέπεις ότι αυτές οι ραδιοφωνικές ώρες με τη Θεία Λένα στην παιδική τους ηλικία, έχουν αφήσει κάτι πολύτιμο μέσα τους. Λένε συχνά πως στο αυστηρό και άκαμπτο περιβάλλον του ελληνικού σχολείου και μερικές φορές και σε αυστηρές οικογένειες, οι εκπομπές της Θείας Λένας ήταν ώρες ελευθερίας, όπου ο μαγικός κόσμος των παραμυθιών και της φαντασίας τούς άνοιγε νέους ορίζοντες.

— Όλοι όσοι μεγάλωσαν με τη Θεία Λένα θα έχουν την ευκαιρία να θυμηθούν τα παιδικά τους χρόνια στις 18 & 19 Οκτωβρίου στο Μέγαρο Μουσικής, όπου θα προβληθεί το ντοκιμαντέρ «Αγαπημένη Θεία Λένα» που έχεις σκηνοθετήσει. Αλήθεια είναι και για παιδιά;

Ναι, είναι και για παιδιά που θέλουν να μάθουν ποια ήταν η Θεία Λένα, μέσα από άγνωστο οπτικό και ηχητικό υλικό και αφηγήσεις. Είναι βέβαια και για τους μεγάλους που ήταν παιδιά τις δεκαετίες 1950-1970.

— Η Θεία Λένα άφησε αυτό το έργο σαν παρακαταθήκη. Πώς μπορούν να διαβάσουν, να χαρούν και να ταυτιστούν τα σημερινά παιδάκια με το έργο της;

Θεωρώ ότι τα παιδιά και σήμερα μπορούν να ταυτιστούν και να ανακαλύψουν τα παραμύθια της ακριβώς γιατί είναι διαχρονικά. Υπάρχουν δύο βιβλία της που επανεκδόσαμε πρόσφατα, «Η ώρα του παιδιού» για μεγαλύτερα παιδιά και το «Άκουσέ με Μαρία μου» για μικρότερα. Σύντομα θα κυκλοφορήσει ένα ακόμα βιβλίο, καθώς και τα παραμύθια και τα τραγούδια σε CD και δίσκους βινυλίου για να γιορτάσουμε τα 120 χρόνια από τη γέννησή της. Ξεφύλλιζα το «Η ώρα του παιδιού» από τις εκδόσεις Παπαδόπουλου και παρ' όλο που ξέρω τόσο καλά αυτό το βιβλίο, που η ίδια επιμελήθηκα, με εντυπωσιάζουν κάθε φορά τα παραμύθια της. Έχουν κάτι το κοσμοπολίτικο, παραμύθια από όλη τη γη, ενώ οι ευφάνταστες ζωγραφιές του βιβλίου έχουν γίνει από τους καλύτερους ζωγράφους της εποχής. Έχουν όμως και καλά κρυμμένες σημαντικές αξίες για τη ζωή. Και αυτές είναι πιστεύω διαχρονικές. **A**

Εξώφυλλο του βιβλίου με παραμύθια για μεγάλα παιδιά «Η ώρα του παιδιού»

«Το θέατρο του παιδιού» της Αντιγόνης Μεταξά. Αριστερά η κόρη της, Λήδα.

Every-Day Every-Style Every-you

by Tezenis

*Για όλες τις γυναίκες,
για όλες τις ανάγκες*

Για κάθε ημέρα. Για κάθε στιλ. Για κάθε γυναίκα. Αυτό το τρίπτυχο υπόσχεται και κάνει η πράξη η **Tezenis**. Από τη νέα fashion συλλογή, που μπορεί να φορεθεί από το πρωί έως το βράδυ, θα βρεις τέλεια κομμάτια για ένα office look, για ένα smart casual look, για ένα βραδινό ντύσιμο ή μια extravagant party εμφάνιση που θα τραβήξει τα βλέμματα πάνω σου. Chic δαντέλα, βελούδινα κεντήματα, σέξι διαφάνειες, μίνι στρας είναι μόνο κάποιες από τις λεπτομέρειες που έχουν τα lingerie,

γιορτάζοντας έτσι τη γυναικεία φύση και δύναμη. Η fashion πρόταση ολοκληρώνεται με κορμάκια και ζακέτες, προσφέροντας ατελείωτες πιθανότητες συνδυασμών με τα lingerie, για να δημιουργήσεις εξατομικευμένα, νέα outfits κάθε μέρα, ικανά να αναδείξουν κάθε φιγούρα, κάθε σωματότυπο, κάθε χαρακτήρα. «**Every-Day Every-Style Every-You**» είναι η ουσία της θηλυκότητας που δεν είναι one-size, αλλά μοναδική για κάθε περίπτωση και κάθε γυναίκα.

TEZENIS
underwear

www.tezenis.com/gr/

The Diddy Gate

Ένα #metoo
για το hip-hop

Της ΤΑΝΙΑΣ ΣΚΡΑΠΑΛΙΩΡΗ
Εικονογράφηση
ΔΗΜΗΤΡΗΣ-ΚΡΙΣ ΑΓΚΑΡΑΪ

Η ιστορία του διάσημου ράπερ, όπως εξελίσσεται μέσα από τις συνεχείς αποκαλύψεις και κατηγορίες σε βάρος του, ξυπνά μνήμες Weinstein με ένα ακόμα σκάνδαλο ανόδου και πτώσης απευθείας από τα σκοτεινότερα άδυτα της αμερικανικής showbiz.

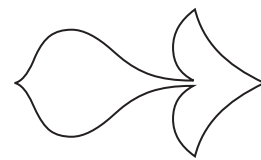
12

Σεπτεμβρίου 2023. Ο 54χρονος σούπερ σταρ ράπερ Sean «Diddy» Combs ανεβαίνει, ντυμένος στα κόκκινα, στη σκηνή των MTV Video Music Awards για να παραλάβει το βραβείο Global Icon για τα τριάντα χρόνια της μουσικής και καλλιτεχνικής του πορείας και την επιδραστικότητά του στην παγκόσμια βιομηχανία. Συνοδεύεται από τα παιδιά του, ερμηνεύει ένα medley με τα πιο γνωστά του hits –μεταξύ άλλων το «I'll Be Missing You» και το «Bad Boy for Life»– και για μία ακόμη φορά, όπως έκανε το 2017, όταν άλλαξε –για πολλοστή φορά– το όνομά του σε «Love», ομνύει στο όνομα του Θεού και της αγάπης. «Η αγάπη νικάει (τα) πάντα [...] Είναι σουρεαλιστικό αυτό που μου συμβαίνει αυτή τη στιγμή. Σας ευχαριστώ όλους», δηλώνει ο Diddy παραλαμβάνοντας το βραβείο του και ανακοινώνοντας την κυκλοφορία του «The Love Album: Off Grid».

Έναν χρόνο νωρίτερα, τον Ιούνιο του 2022, από τη σκηνή του Microsoft Theater στο Los Angeles, παραλαμβάνοντας τιμητικό βραβείο για τα συνολικά επιτεύγματά του (lifetime achievement) στο πλαίσιο των Bet Awards, ευχαριστούσε την πρώην σύντροφό του, την τραγουδίστρια και χορεύτρια **Cassie Ventura**, χαιρετίζοντάς την ως «εκείνη που τον κράτησε σε πολύ σκοτεινούς καιρούς». Έναν χρόνο αργότερα και μόλις μερικές εβδομάδες από τα MTV VMAs του 2023, η Cassie Ventura θα κατηγορήσει τον Sean «Diddy» Combs για κατ' επανάληψη σεξουαλική κακοποίηση, παρενόχληση, trafficking και βιασμό καθ' όλη τη διάρκεια της γνωριμίας και της σχέσης τους, ανοίγοντας τον ασκό του Αϊόλου γι' αυτό το πολύκροτο σύγχρονο εγκληματικό σκάνδαλο του αμερικανικού hip hop και της αμερικανικής showbiz γενικότερα.

Η Cassie Ventura και ο Sean «Diddy» Combs συναντήθηκαν το 2005, όταν εκείνη ήταν 19 και ο Diddy 37 ετών. Ο Diddy έκανε τη γνωστή του κίνηση προσεγγίζοντάς την για δισκογραφική συνεργασία και τον Φεβρουάριο του 2006 η Cassie Ventura υπογράφει συμβόλαιο για 10 άλμπουμ με την **Bad Boy Entertainment** του Combs, κάνοντας την αρχή με το single «Me & U». Κάπου εκεί, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της στην αγωγή που κατέθεσε σε βάρος του Diddy, τον Νοέμβριο του 2023, αρχίζει ο κύκλος της βίας και της κακοποίησης.

Μπορεί Ventura και Combs να βρίσκουν άμεσα μια εξωδικαστική, συμβιβαστική οδό, πιθανότατα με πάρα πολλά χρήματα σε αντάλλαγμα, ωστόσο αυτό είναι μόνο η αρχή. Οι κατηγορίες της πρώην συντρόφου ενός μεγάλου παράγοντα στην αμερικανική μουσική βιομηχανία είναι το πρώτο κομμάτι που πέφτει σε ένα ντόμινο καταγγελιών και κατηγοριών σε βάρος του, πολλές από τις οποίες εξελίχθηκαν σε αγωγές με σοκαριστικούς ισχυρισμούς. Από περιπτώσεις σωματικής και ψυχολογικής κακοποίησης νεαρών τρα-

JCA 2024

γουδιστών από τον Diddy και day-to-day βιαιοπραγίες, μέχρι σοβαρότατες κατηγορίες για μαστροπεία, εκβιασμούς και βιασμούς – ακόμα και για ομαδικούς βιασμούς ανηλικών –, κάθε μέρα όλο και κάποια ειδικής εγκληματική πράξη προστίθεται στη λίστα των καταγγελιών κατά του Sean Diddy Combs. Οι καταγγελίες προέρχονται από όλο το φάσμα της βιομηχανίας στην οποία κινείται – από στελέχη τηλεοπτικών σταθμών, καλλιτέχνες και τραγουδίστριες μέχρι ανώνυμα θύματα, τα οποία συνήθως τον κατηγορούν και για τα πιο σοκαριστικά. Η λίστα είναι τόσο μακριά και μεγαλώνει τόσο γρήγορα, που χρειάζεσαι χάρτη για να βάλεις σε σειρά τα γεγονότα – ένα από τα πιο χρήσιμα και έγκυρα χρονολόγια της υπόθεσης έχει δημοσιευτεί στο NPR και ανανεώνεται σε καθημερινή βάση. Κάποιες υποθέσεις ξεχωρίζουν λόγω της ταυτότητας του ενάγοντα (όπως αυτή της ηθοποιού **Joi Dickerson**, που αναφέρεται σε ένα από τα παλαιότερα περιστατικά κακοποίησης στα τέλη των 90s, ενώ ήταν και η πρώτη, μετά τη Ventura, η οποία κινήθηκε εναντίον του Combs) κι άλλες λόγω των κατηγοριών – όπως αυτή που καταγγέλλει ομαδικό βιασμό 17χρονου ανηλικού από τον Sean Combs και τον σωματοφύλακά του σε ένα στούντιο στο Μανχάταν. Όλες πάντως έχουν ως κοινό παρανομαστή το μοτίβο που η Αμερική, αν μη τι άλλο, γνωρίζει πια πολύ καλά: φήμη και χρήμα, έλεγχος και δύναμη, εκμετάλλευση, βία, κακοποίηση, περισσότερη φήμη, χρήμα, κι άλλη δύναμη, κι άλλη βία.

Καθ' όλη τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2024, το στάτους του Diddy κλυδωνίζεται, ενώ η υπόθεσή του ολοένα και χειροτερεύει. Οι εμπορικές του συμφωνίες διακόπτονται, ένα αποκαλυπτικό βίντεο που τον δείχνει να κυνηγάει και να επιτίθεται στη Ventura ημίγυμνος σε έναν διάδρομο ξενοδοχείου βγαίνει στη δημοσιότητα, οι καταγγελίες και οι αγωγές διαδέχονται η μία την άλλη. Ο Diddy Combs επιχειρεί, με διάφορες αναρτήσεις συγγνώμης, ελέους και μεταμέλειας, να περισώσει ό,τι σώζεται από την εικόνα του, ωστόσο στις 16 Σεπτεμβρίου 2024 συλλαμβάνεται από ομοσπονδιακούς πράκτορες σε ξενοδοχείο της Νέας Υόρκης. Μέχρι τέλος Σεπτεμβρίου εκκρεμούν σε βάρος του πάνω από δέκα αγωγές, ενώ στις αρχές Οκτωβρίου εμφανίζεται μια ομάδα δικηγόρων ισχυριζόμενη ότι έχει λάβει εντολές εξουσιοδότησης για να εκπροσωπήσει 120 νέους ενάγοντες, προαναγγέλλοντας δεκάδες νέες καταγγελίες.

Ένα από τα πιο πολύκροτα σκάνδαλα της αμερικανικής showbiz βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη, λαμβάνοντας προεκτάσεις που ήδη απειλούν γρανιτένιους πυλώνες της μουσικής βιομηχανίας. Πώς έφτασε όμως ένας επιεικώς μέτριος ράπερ, αλλά πολύ αποτελεσματικός πλοηγός στο κυνήγι της επιτυχίας και της δύναμης, στο σημείο να μπορεί να δρα επί δεκαετίες με τον τρόπο που αυτή τη στιγμή καταγγέλλεται;

Ένα Bad Boy γεννιέται

Ο Sean John Combs γεννήθηκε στις 4 Νοεμβρίου 1969 στο Χάρλεμ της Νέας Υόρκης, με τη ζωή του να σημαδεύεται από μια προερχόμενη από την τραγωδία φιλοδοξία. Η δολοφονία του πατέρα του, **Melvin Combs** –πιθανότατα στο πλαίσιο ξεκαθαρίσματος λογαριασμών ναρκωτικών–, όταν ο Sean ήταν μόλις δύο ετών, υπήρξε ένα γεγονός που διαμόρφωσε τόσο φανερά όσο και αθέατα τον δρόμο που θα ακολουθούσε. Με μια παιδική ηλικία μέσα στη φτώχεια στους δρόμους του Mount Vernon στο Μπρονξ, με φόντο το περιβάλλον ενός νεοϋορκέζικου γκέτο των 70s και των 80s, ο Sean αφέρθηκε από νωρίς στα hustle ένστικτά του, βουτώντας στη συναφή κουλτούρα και καλλιεργώντας το απαραίτητο θράσος. Λίγα χρόνια αργότερα, ο νεαρός Sean, ήδη «Puff», Combs θα φοιτήσει στη σχολή επιχειρήσεων του Howard University, όπου θα καθίσει όσο χρειάζεται ώστε να καταφέρει να «τρυπώσει» ως ασκούμενος στο νεοϋρκέζικο label **Uptown Records** του **Andre Harrell**, που τότε μεσουρανούσε στο αμερικανικό hip-hop. Το ημερολόγιο δείχνει 1990 και ο Puff Daddy ζυμώνεται στη δουλειά, υπό την καθοδήγηση του Harrell, σε μεγάλα projects, όπως αυτό των Jodeci ή της Mary J. Blige, για να ανατείλει ως μουσικό αστέρι λίγα χρόνια αργότερα.

Το 1993, έχοντας απολυθεί από την Uptown Records λόγω διαφωνιών, που μάλλον είχαν να κάνουν με την υπέρμετρη φιλοδοξία του, ο Diddy ιδρύει το δικό του label, το οποίο θα μετέτρεπε με την πάροδο του χρόνου σε ένα πανίσχυρο κράτος εν κράτει στο hip-hop βασίλειο. Η **Bad Boy Records** ξεκίνησε με τα καύσιμα ενός joint venture deal με την **Arista Records** και έδειξε από την αρχή τα δόντια και την πενία της για φήμη. Ο Diddy «έκλεψε» από την Uptown τον ανερχόμενο τότε Christopher Wallace –γνωστό ως Notorious B.I.G.– και τον εκτόξευσε με συνοπτικές διαδικασίες στις σφαίρες της mainstream αποδοχής,

σκοράροντας ένα από τα μεγαλύτερα hip-hop success stories των 90s. Η Bad Boy Records έγινε ταχύτατα ένα cultural hub για το αμερικανικό hip-hop, με έναν ρόστερ που θα εποφθαλιούσε κάθε παράγοντα της hip-hop και της r'n'b της εποχής. Από το label του Diddy, εκτός από τον Biggie, πέρασαν ονόματα όπως αυτά του **Craig Mack**, του **Mase**, της **Faith Evans**, του **Father MC**, ενώ οι παραγωγοί του συνεργάστηκαν με την r'n'b αφρόκρεμα – από τη **Lil' Kim** και τη **Mariah Carey** μέχρι τη **Mary J. Blige** και την **Aretha Franklin**.

Όσο η Bad Boy Records γινόταν Bad Boy Enterprises, μεγάλωνε και το εκτόπισμα του Diddy. Ο ρόλος του παράγοντα και του manager δεν του αρκούσε, γι' αυτό και το 1996 έπιασε το πρώτο του ορόσημο ως ράπερ και Puff Daddy με το «*Can't Nobody Hold Me Down*», το οποίο παρέμεινε για 7 μήνες στο Billboard Hot 100. Και οι επιτυχίες συνεχίζονται, με αποκορύφωμα το βραβευμένο με Grammy album «*No Way Out*» του 1997 και το lead single «*I'll Be Missing You*» – ένα tribute στον δολοφονημένο, τον Μάρτιο του 1997, Notorious B.I.G., που έγινε διαχρονικός ύμνος, συστήνοντας μελωδικά και «ανώδυνα» το real thing και το thug life του hip-hop στις φιλήσυχες, λευκές ως επί το πλείστον, μάζες.

Ο Diddy είχε φτάσει στο πρώτο μεγάλο αμερικανικό μαξιλαράκι φήμης, δύναμης και χρήματος, και ήταν πανέτοιμος για τα μπλεξίματα που μάλλον προοικονομούνταν μέχρι τότε σε κάθε του βήμα.

The Shiny Suits Era: Γούστα ακριβά, ξύλο και μπλεξίματα

Όσο τα λαμπερά 90s προχωρούσαν, ο Diddy βουτούσε όλο και περισσότερο στη στερεοτυπική κλιδή των mainstream ράπερ, διαμορφώνοντας την προσωπική branded γωνιά του και ζημερώνοντας τη shiny suits era του hip-hop: γούστα ακριβά, φρανταχτερά ρούχα, αμάξια και κοσμήματα, video clips ξέχειλα από glamour, ξέφρενα πάρτι με όλα τα παρελκόμενα. Η αστραφτερή όψη του νομίσματος.

Το 1999 είναι η χρονιά που θα σημαδέψει την πρώτη περίοδο περιπετειών του Diddy Combs με τον νόμο, καθώς τον Απρίλιο συλλαμβάνεται για επίθεση και ξυλοκόπημα του στελέχους της **Interscope Records**, **Steve Stout**, με την υπόθεση να κλείνει με εξωδικαστικό συμβιβασμό. Τον Δεκέμβριο της ίδιας χρονιάς, ο ράπερ μπλέκει για τα καλά σε ανταλλαγή πυρών σε κέντρο νυχτερινής διασκέδασης στο Μανχάταν, στη διάρκεια της οποίας τραυματίστηκαν τρία άτομα. Ο Diddy, που βρισκόταν εκεί με την τότε σύντροφό του **Jennifer Lopez** και τον ράπερ **Shyne**, κατηγορήθηκε για διάφορα αδικήματα, μεταξύ των οποίων δωροδοκία και παράνομη οπλοκατοχή, ενώ φημολογείται ότι πρόσφερε στον οδηγό του το ποσό των 50.000 δολαρίων για να «φορτωθεί» εκείνος το μη δηλωμένο όπλο που βρέθηκε στο όχημά του.

Έπειτα από μια «λαμπερή» δίκη, το 2001, ο Sean «Diddy» Combs κατάφερε να βγει σχεδόν αλώβητος –τουλάχιστον με ποινικούς όρους– συγκριτικά με τον Shyne, στον οποίο επιβλήθηκε ποινή φυλάκισης δέκα ετών. Η εικόνα και το όνομά του, ωστόσο, είχαν ήδη συνδεθεί με τη βίαιη πλευρά του hip-hop και το ακαθόριστο προφίλ του «σκοτεινού τύπου» με τον οποίο δεν μπλέκει.

Diddy vs Drake: Ποιος κάνει κουμάντο εδώ;

Κατά τη διάρκεια των 00s, το lifestyle καλά κρατεί και ο Sean Combs συνεχίζει ακάθεκτος να ζει τη saga του. Βάζει τα ρούχα του (όχι και πολύ) αλλιώς και γίνεται P. Diddy και αργότερα Diddy σκέτο, κυκλοφορεί δίσκους, παίζει σε ταινίες («*Made*», «*Monster's Ball*»). Ξεκινάει την εκπομπή «*Making the Band*» στο MTV, ψάχνοντας το επόμενο επιτυχημένο μουσικό act της Αμερικής, φτιάχνει το rap supergroup Dream Team (μαζί με τους **DJ Khaled**, **Fat Joe** και **Busta Rhymes**) και γενικώς κάνει το ένα guest πίσω απ' το άλλο. Βγάζει τη δική του **σειρά ρούχων**, τη **Sean John**, κλείνει επικερδείς εμπορικές συμφωνίες (μεταξύ άλλων και με τη Diageo), φτιάχνει εταιρείες, κάνει μερικές φιλανθρωπίες, αποκτά όλο και περισσότερη δύναμη. Το 2005 το όνομά του μπαίνει στη λίστα των **100 πιο επιδραστικών ανθρώπων** του περιοδικού *Time*, ενώ παράλληλα τα μισά εταιρικά μερίδιά του περνάνε στα χέρια της Warner. Ο Diddy Combs έχει πια τα πάντα, ζει και αναπνέει στην καρδιά της αμερικανικής showbiz, κάνει κουμάντο. Και όπως συνήθως συμβαίνει, ένας τύπος σαν αυτόν δεν θα ανεχτεί άλλους κουμανταδόρους στο ίδιο γήπεδο.

Η κόντρα του με τον **Drake** το 2014, που ξεπέρασε τα diss καρφιά και έφτασε στις μπουνιές, είναι ένα από τα πιο διάσημα σοβαρά beefs των τελευταίων ετών στην εύφορη κοιλάδα του hip-hop και άκρως ενδεικτική για

ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΙΟ ΠΟΛΥΚΡΟΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ SHOWBIZ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΕ ΠΛΗΡΗ ΕΞΕΛΙΞΗ, ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΗΔΗ ΑΠΕΙΛΟΥΝ ΓΡΑΝΙΤΕ-ΝΙΟΥΣ ΠΥΛΩΝΕΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ.

την κλίση του Diddy στα power plays. Με αφορμή το κομμάτι «0 to 100» του Drake, το οποίο τον εκτόξευσε σε ακόμα μεγαλύτερα επίπεδα επιτυχίας και δημοφιλίας, κι ένα beat που φέρεται αρχικά να είχε προταθεί στον Diddy αλλά κυκλοφόρησε από τον Drake, οι δύο ράπερ πιάστηκαν κυριολεκτικά στα χέρια σ' ένα club στο Μαϊάμι. Το περιστατικό, λουκούμι για τους τίτλους των περιοδικών και της τηλεόρασης, διαχειρίστηκαν κατάλληλα και οι δύο πλευρές, ρίχνοντας τους τόνους και υποβαθμίζοντάς το σε άλλη μια ανέκδοτη κόντρα από τα ενδότερα του χρυσού παλατιού του hip-hop. Πάντως συμπληρώθηκε ένα ακόμη κομμάτι του παζλ της προσωπικότητας του Diddy: δεν ανέχονταν το παραμικρό πλήγμα στην εικόνα της ισχύος του.

Dark White Parties: Από το σκάνδαλο στο έγκλημα

Στο κέντρο του παζλ του Diddy Gate, όπως αυτό εξελίσσεται, δεσπόζει το κομμάτι «White Parties». Τα περίφημα λαμπερά πάρτι του Diddy Combs, από τα οποία έχει παρελάσει η αφρόκρεμα των παγκόσμιων celebrities, έχουν μπει στο στόχαστρο της έρευνας φερόμενα ως τόποι εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας.

Η φήμη των πάρτι του Sean «Diddy» Combs βρίσκει τις ρίζες της ήδη από τα χρόνια του ράπερ στο κολέγιο. Ο ράπερ **Usher**, ο οποίος, όταν ήταν έφηβος, έμεινε για έναν χρόνο στη Νέα Υόρκη με τον Diddy Combs ως «προστατευόμενος» του, ανέφερε το 2016 στον Howard Stern ότι το lifestyle του Diddy ήταν «πολύ άγριο» τότε, κάνοντας λόγο για «non stop όργια». Στην ίδια συνέντευξη έχει δηλώσει ότι είδε μερικά «πολύ παράξενα πράγματα» κατά τη διάρκεια της παραμονής του εκεί, που μάλλον τότε δεν ήταν σε θέση να κατανοήσει, και ότι δεν θα έστελνε ποτέ το παιδί του να μείνει με τον Diddy στο ιδιότυπο καλλιτεχνικό camp του για νέα ταλέντα. Η συνέντευξη αυτή έχει ανασυρθεί υπό το φως των πρόσφατων εξελίξεων και πολλοί πιέζουν τον καλλιτέχνη για ένα ουσιαστικό follow up, που θα εκθέσει κι άλλο τον πρώην «μέντορά» του και θα διαλευκάνει την υπόθεση για την πολυσυζητημένη τριγωνική σχέση **Diddy-Usher-Justin Bieber**, ωστόσο μέχρι στιγμής ο Usher δεν έχει επανέλθει.

Σε κάθε περίπτωση, φαίνεται ότι τα πράγματα στην «άγρια ζωή» του Diddy αγρίεψαν παραπάνω τα χρόνια που ακολούθησαν. Τα ετήσια τρελά White Parties των εκατομμυρίων δολαρίων του Diddy Combs, εμπνευσμένα από τον Μεγάλο Γκάτσμπι και τον Τρούμαν Καπότε, με τις λευκές τουαλέτες και τα σμόκιν, τις χορεύτριες, τους ακροβάτες και τα φωτά, τη σαμπάνια να ρέει και όλα να φαντάζονται επιτρεπτά υπό την προστασία ενός στρατού body guards, έγιναν πόλος έλξης για ηθοποιούς, τραγουδιστές, μοντέλα, αλλά και επιχειρηματίες και πολιτικούς, αφού εκεί συνέβαινε «η φάση» της showbiz.

Προφανώς, ωστόσο, συνέβαιναν κι άλλα. Όλα αυτά που βγαίνουν στη δημοσιότητα τις τελευταίες ημέρες για να συνθέσουν το σκάνδαλο Combs, ένα σκάνδαλο που, αν αποδειχτεί αληθινό, θα ισοδυναμεί με δεκάδες κακουρηματικά εγκλήματα.

Τα white parties εξελίχθηκαν σε freak off πάρτι με σκοτεινά, πριβέ δωμάτια και με κατάλογο υπηρεσιών που, σύμφωνα με τις κατηγορίες, φέρεται να συγκέντρωνε ένα πλήρες μενού σεξουαλικών εγκλημάτων – από σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση μέχρι βιασμούς και trafficking. Ενδεικτική είναι η αγωγή της χορεύτριας **Andria English**, η οποία ισχυρίζεται ότι τη νάρκωσαν κατ' επανάληψη και την ανάγκαζαν να κάνει σεξ με καλεσμένους από το 2006 έως το 2009, καταγγέλλοντας ένα ολόκληρο κύκλωμα προσώπων των εταιρειών του Combs που γνώριζαν ή/και διαχειρίζονταν το ιδιότυπο αυτό trafficking για τις «ανάγκες» των white - freak off parties.

Με τις καταγγελίες να πληθαίνουν και όλο και περισσότερα στόματα να ανοίγουν, τα λευκά πάρτι του Diddy αποδεικνύονται μια πολύ σκοτεινή ιστορία, που προσεγγίζει τις πρακτικές του οργανωμένου εγκλήματος, με διακίνηση ναρκωτικών, trafficking αγοριών και κοριτσιών, παράνομες βιντεοσκοπήσεις και εκβιασμούς. Πρόκειται για ένα έγκλημα, μάλλον, ικανό να «κρατήσει από ευαίσθητα σημεία» πολλά μέλη της αμερικανικής showbiz και των συναφών κύκλων. Αποσπασματικές δηλώσεις –όπως εκείνη του Usher το 2016– μπαίνουν στη θέση τους και αποκαλύπτουν μια μεγάλη εικόνα, που παίρνει τη θέση της στα εγκληματικά σκάνδαλα των μεγαλόσχημων αμερικανικών κύκλων, κάτω από τις πρόσφατες εγγραφές του Jeffrey Epstein και του Harvey Weinstein.

Η έρευνα των μοσπονδιακών συνεχίζεται, clickbait ειδήσεις –όπως αυτή για τα 1.000 μπουκάλια λιπαντικού υγρού που βρέθηκαν στη βίλα του Diddy– ρίχνουν αλατοπίπερο σε μια ήδη στέρενη υπόθεση και ο δρόμος είναι ανοιχτός για να οργιάσουν ποικίλες θεωρίες συνωμοσίας για άλλες εγκληματικές ενέργειές του. Κι αν αποδειχτεί έστω και μία από αυτές, ο Sean Combs μάλλον θα εύχεται να είχε σταματήσει το πράγμα στα white parties.

Ποιος σκότωσε τον Tupac;

Τα καθημερινά δημοσιεύματα και τα στοιχεία που έρχονται στο φως δείχνουν ότι η υπόθεση Diddy Combs είναι ένα μεγάλο κουβάρι που μόλις άρχισε να ξετυλίγεται. Σύμφωνα με νέα στοιχεία που διέρρευσαν πριν από λίγες εβδομάδες, ο Sean «Diddy» Combs εμπλέκεται στη δολοφονία του θρυλικού ράπερ **Tupac Shakur**.

Ο ράπερ σύμβολο για το αμερικανικό hip-hop, η δολοφονία του οποίου ήταν η αφορμή ώστε να καθρεφτιστούν όλες οι ακρότητες της κόντρας μεταξύ ανατολικής και δυτικής ακτής, δολοφονήθηκε στις 13 Σεπτεμβρίου του 1996 στο Λας Βέγκας, σε ηλικία 25 ετών. Πέρασε αυτόματα στο πάνθεον των κουρφυαίων ράπερ της ιστορίας, αλλά το μυστήριο γύρω από την συνθήκη θανάτου του, τριάντα χρόνια μετά, δεν έχει εξιχνιαστεί.

Ο ντετέκτιβ που ερευνά τον θάνατο του Tupac, ο Greg Kading, υπέδειξε, δύο χρόνια πριν, ρητά την Bad Boy Records ως άμεσα εμπλεκόμενη, μέσω του

συγγενικού της gang των **Compton Crips**, στον πόλεμο των συμμοριών στο πλαίσιο του οποίου δολοφονήθηκε ο Tupac. Ανέφερε χαρακτηριστικά ότι ο νεαρός **Orlando «Baby Lane» Anderson**, που κατά το επικρατέστερο σενάριο ήταν ο αυτοργός της δολοφονίας, είχε στρατολογηθεί από τον Diddy του, Keffe D, μέλος των Compton Crips, στον οποίο φημολογείται ότι ο Diddy πλήρωσε 1.000.000 δολάρια για το συμβόλαιο θανάτου του Tupac Shakur.

Ο Diddy φυσικά αρνήθηκε τότε κάθε ανάμειξη, ωστόσο, σύμφωνα με δημοσιεύματα, πρόσφατες καταθέσεις του **Keffe D** στην υπόθεση Tupac –με τη σχετική δίκη να είναι προγραμματισμένη για την άνοιξη του 2025– «δείχνουν» ξεκάθαρα τον Diddy και φαίνεται να επιβεβαιώνουν την αλήθεια των ευρημάτων και των ισχυρισμών του Kading.

Η συνέχεια θα γραφτεί στην αίθουσα των δικαστηρίων και, υπό το πλαίσιο των εξελίξεων, η οικογένεια του Tupac έχει ήδη προσλάβει τον διάσημο «δικηγόρο των celebrities», **Alex Spiro**, για να βοηθήσει σ' αυτό που όλοι προσδοκούν να είναι η τελική φάση της διαλεύκανσης της πιο πολύκροτης δολοφονίας στην ιστορία της μουσικής. Παράλληλα και υπό την επίδραση της επικαιρότητας του Diddy Gate, οργιάζει στο διαδίκτυο και στα social media νέος γύρος θεωριών συνωμοσίας, που εμπλέκουν τον Diddy σε σειρά άλλων ύποπτων θανάτων: από τη δολοφονία του ίδιου του Notorious B.I.G., έξι μήνες μετά τη δολοφονία του Tupac, μέχρι τον θάνατο της πρώην συντρόφου του και μητέρας των τεσσάρων παιδιών του, **Kim Porter**, το 2018, αλλά και αυτόν της επιδραστικής για το σύγχρονο r'n'b τραγουδίστριας Aaliyah, που σκοτώθηκε το 2001, όταν το αεροσκάφος όπου επέβαινε με μέλη της ομάδας της συνετρίβη. Ιδίως σε ό,τι αφορά τον θάνατο της Aaliyah, η φημολογία που χρόνια «παίζει» στα κοινωνικά δίκτυα και στα fora των ερασιτεχνών ντετέκτιβ της showbiz εμπλέκει και δύο ακόμα μεγαλύτερα ονόματα από αυτό του Diddy, τα οποία κινδυνεύουν από αντίστοιχα πιο κηρύρες πτώσεις στο πλαίσιο του Diddy Gate: τον Jay-Z και –αναπόδραστα–τη σύντροφό του, Beyonce.

Ένα #metoo για το hip-hop, ένα cancel για τη showbiz της Αμερικής

Όσο το Diddy Gate εξελίσσεται, το cancel που πλανάται στην αφρόκρεμα της showbiz της αμερικανικής μουσικής βιομηχανίας –και όχι μόνο– μεγαλώνει. Ο **Jay Z** (ως «αδελφικός φίλος» του Diddy) και η **Beyonce** (της οποίας η καριέρα ωφελήθηκε από την κυριαρχία των δύο ανδρών στη μουσική βιομηχανία) βρίσκονται στο στόχαστρο και κατηγορούνται μαζικά από χρήστες του X και του TikTok ως «συνένοχοι» του Diddy. Άλλοι, πάλι, πιστεύουν ότι είναι μπλεγμένοι στον θάνατο της **Aaliyah**, αλλά και της **Lisa Loes, a.k.a. Left Eye**, που σκοτώθηκε το 2002 σε τροχαίο. Το σενάριο της κυριαρχίας θεωρίας συνωμοσίας θέλει τον Jay Z και τον Diddy να «βγάζουν από τη μέση» όποιον τους έμπαινε εμπόδιο στον δρόμο για την εξουσία του αμερικανικού lifestyle μουσικού industry, περιλαμβανομένων και των τραγουδιστριών που απειλούσαν την καριέρα της ανερχόμενης destiny child Beyonce. «*Αν δεν είχε βγει η Aaliyah από τη μέση, η Beyonce θα ήταν ακόμα νούμερο 2*», σχολιάζουν χαρακτηριστικά πολλοί χρήστες των social media κάτω από κάθε λογής συνωμοσιολογικά βίντεο.

Παράλληλα, πολλοί «ξεθάβουν» κάποιες παλιότερες «ανύποπτες» δηλώσεις της **Rihanna** για το στενό μαρκάρισμα που της έκανε ο Jay Z προκειμένου να υπογράψει με αποκλειστικότητα για 10 δίσκους στην εταιρεία του. «*Η θα φύγεις από δω με συμβόλαιο ή θα φύγεις από το παράθυρο. Και είμαστε στον 29ο όροφο*», είχε πει ο Jay-Z στη δεκαεξάχρονη τότε Pi Pi. Το βίντεο από το show της Tyra Banks με καλεσμένη την τότε ανερχόμενη τραγουδίστρια μπορεί κανείς να το βρει μόνο σε κάποιους λογαριασμούς στο TikTok και στο X, σε ιδιαίτερα χαμηλή ανάλυση.

Οι θεωρίες και τα σενάρια, χωρίς αποδείξεις, δεν αγγίζουν την κρίσιμη σφαίρα του γεγονότος. Ωστόσο, όπως και να εξελιχθεί η υπόθεση, δεν χρειάζεται να αναλυθεί το ανυπολόγιστο πλήγμα ενός cancel διαμορφωμένου υπό τις συγκεκριμένες κατηγορίες και ισχυρισμούς, ιδίως για μια super star που έκτισε το rebranding της και ολόκληρη τη χρυσή δεύτερη καριέρα της στο αφήγημα της γυναικείας ενδυνάμωσης. Μετά τη Beyonce και τον Jay-Z, πάντως, παίρνουν σειρά κι άλλα μεγάλα ονόματα της αμερικανικής showbiz που έχουν συνδεθεί με τον Diddy μέσω κοινών υψηλών lifestyle κύκλων και πάρτι, όπως ο **Asthon Cutcher** και ο **Lenardo Di Caprio**, η **Jennifer Lopez** (φυσικά) και οι **Kardashians**. Όσο όλοι αυτοί οι θαμώνες του αμερικανικού αστραφτερού jet set προσπαθούν να απομακρυνθούν από τον Diddy και το μάτι του κυκλώνα, κυρίως σιωπώντας, τόσο οι χρήστες των κοινωνικών δικτύων τούς επιτίθενται κατηγορώντας τους για σιωπηλή συνενοχή.

Η υπόθεση μέχρι στιγμής υπακούει σε όλους τους στερεοτυπικούς κανόνες των μεγάλων συναφών σκανδάλων. Το ταμείο θα γίνει στο τέλος για όλους τους εμπλεκόμενους. Το μπαράζ των καταγγελιών κατά του Sean «Diddy» Combs ξεκλείδωσε την πόρτα για ένα κηρύ και πολυδιάστατο #metoo εγκληματικό σκάνδαλο στους κόλπους του αμερικανικού hip-hop, μαζί με ένα (όχι και τόσο) παράπλευρο cancel του λαμπερού αμερικανικού lifestyle που εσδοκίμει στην κορυφή των charts, στις σελίδες των περιοδικών μόδας και στα εθνικά τηλεοπτικά δίκτυα. Η αμερικανική κοινωνία και βιομηχανία απέθνηκε να (ξανα)πέσει απ' τα σύννεφα, νιώθοντας μάλλον πιο έτοιμη να πατήσει το cancel button σε σχέση, παραδείγματος χάριν, με το σκάνδαλο Michael Jackson, είκοσι χρόνια πριν.

Όσο υπάρχουν, για δεκατέσσερα ολόκληρα χρόνια, βίντεο (με εκατομμύρια views) όπως αυτό του Diddy Combs με τον πιτσιρικά Justin Bieber, στο οποίο ένας δεκατριάρχωνος αφήνεται στην «κηδεμονία» ενός σαραντάχρονου ράπερ με κακή φήμη, τόσο λιγότερο θα δικαιολογούνται οι παντός είδους πτώσεις απ' τα σύννεφα. Όπως και σε πολλές άλλες περιπτώσεις, έτσι και σε αυτήν, στοιχεία υπήρχαν όλα αυτά τα χρόνια, αλλά έμεναν ανεκμετάλλευτα όσο «το πράγμα λειτουργούσε». **A**

KARL ÖHMAN

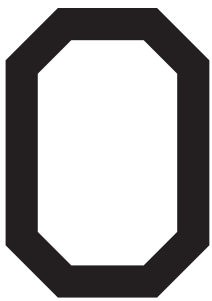
ΟΛΟΙ ΕΧΟΥΜΕ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ ΥΦΟΙΑΚΗ ΖΩΗ

〈ΚΑΙ ΔΕΝ ΤΟ ΞΕΡΟΥΜΕ〉

Ως το 2060 οι περισσότεροι σημερινοί χρήστες του Facebook θα είναι νεκροί. Τι θα γίνει όμως με τα δεδομένα που κάθε χρήστης έχει αφήσει πίσω του; Μιλήσαμε με τον Σουηδό πολιτικό επιστήμονα και συγγραφέα του βιβλίου «*The Afterlife of Data*», Καρλ Όχμαν

Του ΛΟΥΚΑ ΒΕΛΙΔΑΚΗ

Σουηδός πολιτικός επιστήμονας και συγγραφέας του βιβλίου «*The Afterlife of Data*», **Καρλ Όχμαν**, διερευνά το τι συμβαίνει με τα ψηφιακά ίχνη κάθε χρήστη του διαδικτύου όταν αυτός φύγει από τη ζωή. Οι απόψεις του φιλοξενήθηκαν σε σπουδαία έντυπα του εξωτερικού και τώρα περιγράφει στην ΑΘΗΝΣ VOICE την επόμενη ημέρα του Ίντερνετ – πρόκειται για ξενάγηση σε ακαρτογράφητα ύδατα...

Ο Καρλ Όχμαν, πριν από μερικά χρόνια, είχε μια πρωτότυπη σκέψη. Στις μέρες μας, μεγάλο μέρος της ζωής εξελίσσεται στο διαδίκτυο. Αλλά τι γίνεται μετά; Αφού πεθάνουμε, αφήνουμε πίσω μας ένα πλήθος από ψηφιακά ίχνη, με αποτέλεσμα η ταυτότητά μας να μπορεί ακόμα και να ανακατασκευαστεί.

Τι σημαίνει αυτό; Η τεχνολογία της Τεχνητής Νοημοσύνης μας επιτρέπει να «αλληλεπιδρούμε» με όσους «έφυγαν» και, όπως σημειώνει ο δρ Όχμαν, πιο σύντομα απ' ό,τι νομίζουμε, οι νεκροί θα είναι περισσότερο από τους ζωντανούς στο Facebook.

Αυτό το πλέγμα των στοχασμών οδήγησε τον Σουηδό πολιτικό επιστήμονα στη συγγραφή του βιβλίου με τον εύγλωττο τίτλο: «*The Afterlife of Data*». Στις σελίδες του, ο δρ Όχμαν διερευνά το τι πρέπει να κάνουμε με όλα αυτά τα δεδομένα που παράγονται και εντέλει μένουν πίσω, όπως και το αν η ψηφιακή μεταθανάτια ζωή είναι πραγματικά δική μας. Κι αν όχι, ποιος πρέπει να έχει το δικαίωμα να αποφασίζει τι θα συμβεί με τα δεδομένα μας.

Πρόκειται για ερωτήσεις που ελάχιστα μας έχουν απασχολήσει. Το θέμα το εντόπισα για πρώτη φορά σε αυγουστιάτικο τεύχος του TIME. Εκεί ο Όχμαν έγραψε ένα άρθρο με τον μακάβριο τίτλο: «*Όλοι στο διαδίκτυο θα πεθάνουν. Τι θα γίνει όμως με τα data τους;*» Σε αυτό θέτει μια σειρά ερωτημάτων που αφορούν ένα άδικο ψηφιακό μέλλον – λίγο πολύ προσπαθεί να περιηγηθεί σε ακαρτογράφητα ύδατα, κατ' αρχάς θέτοντας καινοφανείς ερωτήσεις. Αφού επισμαίνει ότι τα κοινωνικά δίκτυα είναι κεντρικό κομμάτι της κοινωνικής δομής, σημειώνει ότι έως το 2060 εικάζεται πως οι περισσότεροι σημερινοί χρήστες του Facebook θα είναι νεκροί. Το τι θα γίνει με τα δεδομένα που κάθε χρήστης αφήνει πίσω είναι μια ερώτηση για την οποία εκτιμά ότι είμαστε απολύτως απροετοίμαστοι.

Αφού διάβασα το άρθρο, τον αναζήτησα στο Facebook κι αμέσως του έστειλα μήνυμα, ζητώντας να μιλήσουμε ακριβώς γι' αυτό. Λίγες ημέρες αργότερα, ο Καρλ Όχμαν βρισκόταν απέναντί μου σε μια οθόνη – εκείνος κοντά σε ένα δάσος της Ουψάλας στη Σουηδία, εγώ λίγες εκατοντάδες μέτρα μακριά από το Χίλτον των Αθηνών.

Οι ψηφιακές εκδοχές των ανθρώπων

Την ιδέα για το θέμα του βιβλίου τη συνέλαβε την εποχή των προπτυχιακών του σπουδών στη Συγκριτική Λογοτεχνία και αργότερα στην Κοινωνιολογία. Εντυπωσιάστηκε από την ιδέα ότι μπορούμε να δημιουργήσουμε ψηφιακές εκδοχές ανθρώπων χρησιμοποιώντας τα δεδομένα τους – όχι μόνο τα έργα τους, αλλά και τις προσωπικότητές τους.

Στο βιβλίο του εξετάζει τι συμβαίνει με τα ψηφιακά ίχνη που αφήνουμε πίσω όταν πεθαίνουμε και θέτει ερωτήματα σχετικά με την κυριότητα των data: τις νομικές και ηθικές προεκτάσεις, αλλά και τις οικονομικές συνέπειες της διαχείρισης των δεδομένων των νεκρών. Ο Όχμαν υποστηρίζει ότι το διαδίκτυο ουσιαστικά λειτουργεί σαν ένα αρχείο και η παρουσία των νεκρών στον ψηφιακό κόσμο δεν είναι σφάλμα, αλλά χαρακτηριστικό. Από τη στιγμή που κάποιος πεθαίνει, τα δεδομένα του συχνά περνούν στην κυριότητα των τεχνολογικών γιγάντων, όπως το Facebook ή η Google. Αυτό δημιουργεί σημαντικά ηθικά ζητήματα, ειδικά για τις μελλοντικές γενιές, που μπορεί να βασίζονται σε αυτά τα δεδομένα για να κατανοήσουν ιστορικά γεγονότα. Ο Όχμαν υποστηρίζει ότι υπάρχουν διάφοροι εμπλεκόμενοι σε αυτό το ζήτημα: Οι νεκροί, οι συγγενείς τους, οι μελλοντικές γενιές και οι τεχνολογικές εταιρείες. Ο καθένας από αυτούς έχει διαφορετικά και συχνά συγκρουόμενα συμφέροντα. Το δίλημμα έγκειται στο ποιος θα έχει πρόσβαση σε αυτά τα δεδομένα και τι είδους διαχείριση πρέπει να τύχουν.

Επιπλέον, ο Όχμαν τονίζει ότι το πρόβλημα δεν περιορίζεται μόνο στις ενέργειες των τεχνολογικών εταιρειών, αλλά αφορά το οικονομικό σύστημα στο οποίο λειτουργούν. Ασκήει κριτική στη δομή, που επιτρέπει σε εταιρείες όπως το Facebook ή σε άτομα όπως ο Ίλον Μασκ να ελέγχουν τεράστιες ποσότητες δεδομένων, περιλαμβανομένων ευαίσθητων αρχείων, όπως τα ψηφιακά αρχεία του κινήματος Me Too.

Η συνέντευξη με τον Καρλ Όχμαν

—**Καρλ, ευχαριστώ που είσαι μαζί μας. Το θέμα της έρευνάς σου είναι συναρπαστικό. Τι σε ενέπνευσε να ασχοληθείς με αυτό;**

Είναι μια μακρά ιστορία. Ξεκίνησα να σπουδάζω Συγκριτική Λογοτεχνία στο προπτυχιακό μου και διαπίστωσα ότι θα μπορούσα να τροφοδοτήσω έναν υπολογιστή με τα έργα ενός συγγραφέα, π.χ. τα μυθιστορήματα του Ντοστογιέφσκι, και αυτός να παράγει ιστορίες στο ύφος του. Σκέφτηκα, λοιπόν, τι θα γινόταν αν δεν περιοριζόμασταν στη λογοτεχνία; Αν μπορούσαμε να τροφοδοτήσουμε τον υπολογιστή με δεδομένα μιας ολόκληρης ζωής; Τότε δεν θα μπορούσε μόνο να αναπαραγάγει το λογοτεχνικό ύφος, αλλά ολόκληρη την προσωπικότητα ενός ατόμου. Αυτό το ερώτημα με απασχολούσε κατά τις μεταπτυχιακές μου σπουδές, και καθώς προχώρησα στο πεδίο της κοινωνιολογίας, άρχισα να το βλέπω από την οπτική ενός οικονομολόγου. Δηλαδή, όχι μόνο ως ένα ηθικό ή τεχνολογικό ζήτημα, αλλά ως ένα οικονομικό και εμπορικό φαινόμενο.

—**Μπορείς να μου το εξηγήσεις λίγο αυτό;**

Δεν είναι μόνο ότι η τεχνητή νοημοσύνη μας επιτρέπει να κάνουμε πράγματα με τα δεδομέ-

να των νεκρών, αλλά μάλλον ολόκληρη η οικονομία γύρω από αυτό. Και μόλις άνοιξα αυτή την πόρτα, μπήκα σε ένα έδαφος που κανείς άλλος δεν είχε πατήσει προηγουμένως. Βασικά, τι συμβαίνει με όλα τα δεδομένα μας όταν πεθάνουμε; Τα πρώτα χρόνια της έρευνάς μου ήμουν αρκετά σοκαρισμένος –φαινόταν κανείς δεν έχει μπει στον κόπο να το ξεδιαλύνει. Είναι κάπως σαν να ζούμε υπό την ψευδαίσθηση ότι το διαδίκτυο είναι για πάντα και ό,τι βάζεις στο διαδίκτυο θα είναι εκεί για πάντα, σαν να πρόκειται για έναν υλικό χώρο πέρα από τον φυσικό κόσμο. Το διαδίκτυο είναι καλώδια στο έδαφος, κέντρα δεδομένων, ένα σκληρό κι από πράγμα, αλλά αυτό τείνουμε να το ξεχνάμε όταν κοιτάζουμε τις οθόνες μας. Αυτή ήταν η διαδρομή που ακολούθησα ως προς αυτό το θέμα.

—**Μίλήσε μας για το κεντρικό θέμα του βιβλίου σου.**

Το βιβλίο εξετάζει τι τι συμβαίνει με τα ψηφιακά μας ίχνη μετά τον θάνατό μας. Ό,τι κάνουμε στο διαδίκτυο αφήνει πίσω του κάποια ίχνη, τα οποία αποθηκεύονται σε διακομιστές σε όλο τον κόσμο. Όταν πεθαίνουμε, αυτά τα δεδομένα παραμένουν εκεί και κάποιος πρέπει να αποφασίσει τι θα τα κάνει. Πρακτικά ζητήματα όπως «πού βρίσκονται τα δεδομένα» ή «ποιος έχει νόμιμη πρόσβαση» μπερδεύονται με ηθικά ερωτήματα, όπως «πρέπει να διατηρηθούν για τις μελλοντικές γενιές ή να διαγραφούν;». Το βιβλίο θέτει αυτά τα ερωτήματα όχι μόνο για έναν μεμονωμένο άνθρωπο, αλλά για ολόκληρη την ψηφιακή γενιά.

—**Ποιος κατέχει τα δεδομένα όταν πεθαίνουμε; Διάβασα κάπου ότι είχες αναφέρει πως ο ιστορικός του μέλλοντος θα πρέπει να ζητήσει άδεια από τον Ίλον Μασκ ή τον Μαρκ Ζούκερμπεργκ για να αποκτήσει πρόσβαση σε αυτά.**

Πράγματι, οι νεκροί δεν έχουν δικαιώματα ιδιωτικότητας στα δεδομένα τους. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο GDPR προστατεύει την ιδιωτικότητα των δεδομένων μόνο όσο είμαστε ζωντανοί. Μετά θάνατον δεν υπάρχει τέτοια προστασία, εκτός αν ένα κράτος μέλος έχει θεσπίσει επιπλέον μέτρα. Αυτό μας φέρνει αντιμέτωπους με μια ανατρεπτική ιδέα: Το διαδίκτυο είναι ένα τεράστιο αρχείο και τα αρχεία φτιάχτηκαν για τους νεκρούς, εμείς οι ζωντανοί είμαστε οι νεοφερμένοι εδώ. Το παράδοξο για το διαδίκτυο δεν είναι ότι υπάρχουν νεκροί εκεί, αλλά μάλλον ότι είναι ζωντανοί και έχουν μετακομίσει σε ένα αρχείο. Έτσι, προσπαθώ να αντιστρέψω τα πράγματα στο βιβλίο λέγοντας ότι τα έχουμε καταλάβει όλα λάθος από την αρχή. Η εμφάνιση των νεκρών, στο παρελθόν, στο διαδίκτυο δεν είναι ένα σφάλμα, αλλά ένα χαρακτηριστικό.

—**Υπάρχουν ηθικά διλήμματα σχετικά με το τι πρέπει να γίνεται με τα δεδομένα μετά τον θάνατό μας;**

Βεβαίως. Υπάρχουν διάφοροι εμπλεκόμενοι σε αυτό το ζήτημα. Οι συγγενείς του θανόντος μπορεί να έχουν δικαιώματα πρόσβασης, αλλά δεν είναι βέβαιο ότι τα συμφέροντά τους συμβαδίζουν με αυτά του θανόντος. Για παράδειγμα, όταν κάποιος αποδέχεται τους όρους χρήσης του Gmail ή του Facebook, ίσως να μην επιθυμεί να μοιραστούν τα προσωπικά του δεδομένα –όπως τα email ή οι αναζητήσεις του– ούτε καν με την οικογένειά του. Αλλά υπάρχουν και άλλοι ενδιαφερόμενοι, όπως οι μελλοντικές γενιές, που θα εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από αυτά τα ψηφιακά ίχνη για να κατανοήσουν την ιστορία μας.

—**Το πρόβλημα, όπως περιγράφεις, δεν αφορά μόνο τις εταιρείες. Αφορά και το οικονομικό σύστημα;**

Ακριβώς. Δεν είναι απλώς ζήτημα της ηθικής των εταιρειών τεχνολογίας ή των ανθρώπων που εργάζονται σε αυτές, αλλά του οικονομικού συστήματος στο οποίο λειτουργούν. Το πρόβλημα έγκειται στις κεφαλαιστικές δομές, που δεν μας επιτρέπουν να αντιμετωπίσουμε συλλογικά αυτά τα ζητήματα. Το ερώτημα δεν είναι πώς θα βελτιώσουμε τις εταιρείες, αλλά πώς θα αλλάξουμε το σύστημα που τους επιτρέπει να κατέχουν τόση εξουσία. Ένα παράδειγμα είναι ότι ο Ίλον Μασκ κατέχει πλέον όλο το αρχείο του κινήματος Me Too. Το πρόβλημα δεν είναι ο Μασκ, αλλά το σύστημα που του επιτρέπει να ελέγχει τόσο κρίσιμα δεδομένα.

—**Τι ρόλο μπορεί να παίξει η Τεχνητή Νοημοσύνη σε όλα αυτά;**

Η τεχνητή νοημοσύνη πάντα συνδεόταν με την ιδέα της υπέρβασης του θανάτου. Όμως, τα τελευταία χρόνια, η βιομηχανία άρχισε να εκμεταλλεύεται σοβαρά την ιδέα της προσομοίωσης των νεκρών μέσω των δεδομένων τους. Πριν από λίγα χρόνια, η αλληλεπίδραση με μια τεχνητή «ανθρώπινη» οντότητα ήταν σχεδόν αδιανόητη, αλλά σήμερα πολλοί χρησιμοποιούν chatbots καθημερινά (για παράδειγμα το ChatGPT). Δεν είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς ότι στο μέλλον η αλληλεπίδραση με προσομοιώσεις νεκρών ανθρώπων θα γίνει κομμάτι της καθημερινής μας ζωής, μια ρουτίνα της δυτικής κουλτούρας.

—**Πιστεύεις ότι το Facebook διαχειρίζεται σωστά τα ψηφιακά κατάλοιπα των χρηστών του;**

Το Facebook έχει εφαρμόσει αρκετά σωστά εργαλεία, όπως η δυνατότητα να ορίσεις ένα πρόσωπο κληρονόμο για το προφίλ σου. Συνιστώ σε όλους να χρησιμοποιούν τη λειτουργία legacy contact του Facebook. Έτσι, μπορούν να επιλέξουν έναν άλλο χρήστη που θα είναι κάτι σαν διαχειριστής του προφίλ τους αν τους συμβεί κάτι. Αλλά το πρόβλημα δεν είναι μόνο τεχνολογικό ή ηθικό –αφορά τα οικονομικά κίνητρα. Το ζήτημα της γήρανης του διαδικτύου και του πληθυσμού του είναι ακριβώς στον πυρήνα της οικονομίας μας. Χρειάζεται μια συλλογική προσέγγιση για να λυθεί αυτό το πρόβλημα, γιατί η σημερινή οικονομία δεν μας επιτρέπει να το αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά. **A**

* Το βιβλίο του Καρλ Όχμαν, «*The Afterlife of Data: What Happens to Your Information When You Die and Why You Should Care*», εξερευνά τις ηθικές, νομικές και κοινωνικές επιπτώσεις που σχετίζονται με τα ψηφιακά απομεινάρια ενός ανθρώπου μετά τον θάνατό του. Αυτό το έργο είναι κρίσιμο για την κατανόηση του πώς οι ψηφιακές μας ταυτότητες επιβιώνουν πέρα από τη φυσική μας ύπαρξη και εγείρει σημαντικά ερωτήματα σχετικά με την ιδιοκτησία των δεδομένων, την ιδιωτικότητα και τη διαχείριση προσωπικών πληροφοριών στην ψηφιακή εποχή.

Η πρώτη φωτογραφία του προσωπικού του ΕΙΠ (circa 1923) μπροστά στο μόλις ολοκληρωμένο κεντρικό κτίριο του Ινστιτούτου. Καθιστός στο κέντρο ο διευθυντής George Blanc, αριστερά του η λογίστρια Πασχάλη (Αγγασιάν), δεξιά του η γραμματέας Πατρικίου. Καθιστός δεξιά ο ιατρός Ιωάννης Καμινόπετρος, και αριστερά ο κτηνίατρος Κωνσταντίνος Μελανίδης. Ορθοί από αριστερά ο παρασκευαστής Ανδρέας Γεωργαλάς, ένας στρατιωτικός ιατρός, ο ιατρός Ν. Malachkin, ένας κύριος αγνώστων στοιχείων, έτερος στρατιωτικός ιατρός και δύο βοηθοί εργαστηρίων που δεν έχουν ταυτοποιηθεί ακόμα.

Εμβόλια

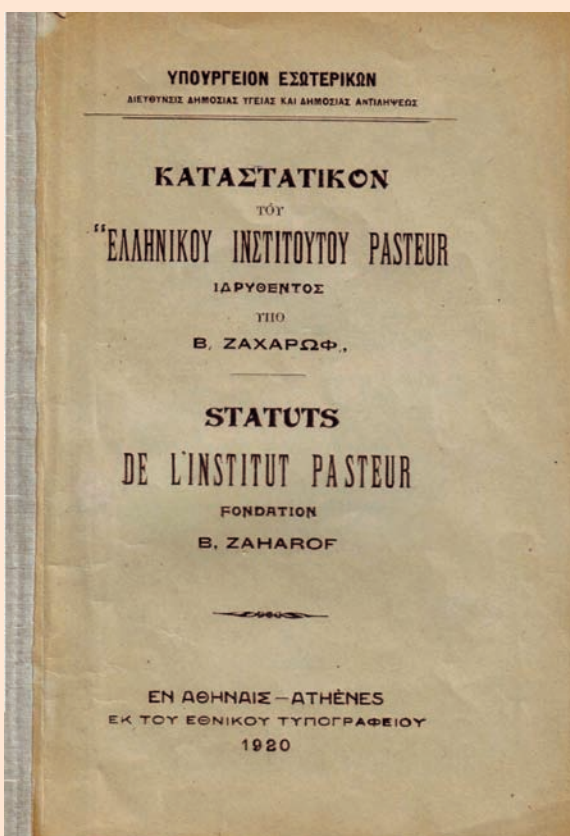

Μικροί ασθενείς από Καλαζάρ λαμβάνουν θεραπεία στο Ινστιτούτο Παστέρ

Η Γαλλική αποστολή ίδρυσης του ΕΙΠ (1920) στην Αθήνα μπροστά από την είσοδο του Γαλλικού Νοσοκομείου. Διακρίνονται οι George Abt, Albert Calmette, Odillon Arnaud, George Blanc.

Έκδοση του πρώτου Καταστατικού του ΕΙΠ (1920)

Το κεντρικό κτίριο του Ινστιτούτου το 1922. Ο χωματόδρομος μπροστά είναι η σημερινή Βασιλίσσης Σοφίας.

1920 100 ΧΡΟΝΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΑΣΤΕΡ 2020

**Ένας αιώνας
προσφοράς
στη Δημόσια Υγεία
και τη Βιοϊατρική
Έρευνα. Προδημο-
σίευση του επετει-
ακού λευκώματος.**

Επιμέλεια: ΤΑΚΗΣ ΣΚΡΙΒΑΝΟΣ
Φωτό: Από τα αρχεία του ΕΙΠ

ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΑΣΤΕΡ 1920-2020» είναι σαν να διαβάζεις σύγχρονη ελληνική ιστορία – γνωστές και λιγότερο γνωστές πτυχές της. Το επετειακό αυτό λεύκωμα θα παρουσιαστεί την Πέμπτη 17 Οκτωβρίου (19.00) στο αμφιθέατρο του Ελληνικού Ινστιτούτου Παστέρ, Βασ. Σοφίας 127, και η ATHENS VOICE προδημοσιεύει κάποια από τα πιο ενδιαφέροντα σημεία του.

...Η επίσημη ημερομηνία ίδρυσης του Institut Pasteur d'Athènes είναι η 3η Μαΐου 1919, ημερομηνία δημοσίευσης του Βασιλικού Διατάγματος που υπέγραψε ο βασιλιάς Αλέξανδρος Α'. Ο πλήρης τίτλος ήταν «Ελληνικό Ινστιτούτο Παστέρ ιδρυθέν υπό του Βασιλείου Ζαχάρωφ». Σύμφωνα με το διάταγμα, οι κύριοι στόχοι του Ινστιτούτου ήταν οι εξής τρεις: α) η παρασκευή ορών και εμβολίων για τη λύσσα σύμφωνα με τη μέθοδο του Παστέρ, β) η μελέτη και η έρευνα για όλες τις μολυσματικές ασθένειες και η καταπολέμησή τους, γ) η προώθηση της γεωργίας και της βιομηχανίας με την έρευνα για τα προϊόντα ζύμωσης και γενικά κάθε επιστημονική έρευνα που βασίζεται στις μεθόδους και τις αρχές του Παστέρ και των διαδόχων του.

(...) Κατά τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του, το Ινστιτούτο είχε να αντιμετωπίσει το τεράστιο πρόβλημα των Ελλήνων προσφύγων από τη Μικρά Ασία και τις μολυσματικές ασθένειες που προέκυψαν από αυτή την ξαφνική αύξηση του ελληνικού πληθυσμού και από τις κακές συνθήκες εγκατάστασής τους. Οι βιολογικές αναλύσεις, η παραγωγή ορών και εμβολίων με έμφαση στο εμβόλιο BCG για την εξάλειψη της φυματίωσης, η έρευνα σε εθνικό επίπεδο των λοιμωδών νοσημάτων με αποστολές σε όλη τη χώρα ήταν τα κύρια καθήκοντα αυτών των πρώτων χρόνων λειτουργίας.

(Η επιστήμη στην υπηρεσία της κοινωνίας στο νέο ελληνικό κράτος: το Ελληνικό Ινστιτούτο Παστέρ - Δρ. Ευθύμιος Νικολαΐδης, Διευθυντής Έρευνας, Ινστιτούτου Ιστορικών Ερευνών, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών)

(...) Τα ιδρύματα δημόσιας υγείας στην Ελλάδα του 19ου αιώνα ήταν περισσότερο φιλανθρωπικού χαρακτήρα. Νοσοκομεία, σανατόρια, λεπροκομεία κ.λπ. εντάχθηκαν στη δικαιοδοσία του κράτους την ίδια εποχή που ο Βενιζέλος επιχείρησε την αναδιοργάνωση της δημόσιας υγείας. Στην ουσία, μέχρι τότε, η κρατική μέριμνα για τα υγειονομικά προβλήματα αφορούσε κυρίως στην αντιμετώπισή τους και όχι στην πρόληψή τους. Οι πρώτες εφαρμογές προληπτικών μέτρων, όπως οι εμβολιασμοί, έγιναν στον στρατό, με χαρακτηριστική περίπτωση τον μαζικό αντιχολερικό εμβολιασμό του στρατεύματος στον Β' Βαλκανικό Πόλεμο και είχαν σαν αποτέλεσμα την ένταξη της πρόληψης στην κρατική αυτονομική πολιτική. Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι, καθώς και αυτοί που ακολούθησαν –Α' ΠΠ, Ουκρανική Εκστρατεία, Μικρασιατική Εκστρατεία– πρόσθεσαν ένα σημαντικό υγειονομικό πρόβλημα, των προσφύγων.

(...) Για να κατανοήσουμε το μέγεθος του υγειονομικού προβλήματος στην Ελλάδα των αρχών του 20ού αιώνα, αρκεί να παραθέσουμε μερικά στατιστικά στοιχεία. Για παράδειγμα, γνωρίζουμε ότι ο μέσος όρος ζωής των Ελλήνων ήταν μικρότερος κατά δέκα έτη από των υπόλοιπων Ευρωπαίων, η βρεφική θνησιμότητα άγγιζε το 50% σε κάποιες χρονικές περιόδους, η φυματίωση έπληττε μεγάλο μέρος του πληθυσμού, ενώ ένας στους τέσσερις νοσηλεύομενους έπασχε από ελονοσία. Μάλιστα η Ελλάδα ήταν πρώτη στην Ευρώπη όσον αφορά στη σχετική ασθένεια, και είναι χαρακτηριστικό ότι το 1923 εισάγει το 25% της παγκόσμιας παραγωγής κινίνης. Επιπλέον η ελονοσία είναι η αιτία για το 70% της θνησιμότητας στους προσφυγικούς καταυλισμούς. Με την εγκατάσταση των χιλιάδων προσφύγων από τους διάφορους πολέμους, εμφανίζονται οι λεγόμενες «φυματιούπολεις», οι παραγκουπόλεις δηλαδή των προσφύγων στα προάστια των αστικών κέντρων, με τις ελάχιστες υγειονομικές υποδομές. Επιδημίες, όπως αυτή του Δάγκειου πυρετού (1927-28), με κρούσματα που ανέρχονταν στα 1.320.000 εκ των οποίων τα 3.000 θανατηφόρα, επηρεάζουν τεράστια τμήματα του πληθυσμού, και κατά συνέπεια την οικονομία.

(Η «παστερίωση» της Ελλάδας: δημόσια υγεία, βιοϊατρική έρευνα και κοινωνική πολιτική στις αρχές του 20ού αιώνα -

Ανδρέας Βούρτσος Ιστορικός Ερευνητής)
(Ο Βενιζέλος) Παραπέμποντας στο εμβληματικό παράδειγμα του Λουί Παστέρ, παρότρυνε τους νέους να γίνουν τεχνίτες και επιστήμονες οι οποίοι θα βοηθούσαν τη χώρα και την ανθρωπότητα «[...] να δαμάση αποτελεσματικότερον τας δυνάμεις της φύσεως, να βάλη εις αυτάς χαλινόν και να τας θέση εις την υπηρεσίαν της ανθρωπότητος», τεχνίτες και επιστήμονες «[...] οι οποίοι θα καταστήσουν γλυκυτέραν την ζωήν του ανθρώπου [και] θα μας δώσουν τα μέσα να ζήσωμεν με μεγαλυτέραν ευημερίαν». Όχι πια έμφραση σε πολεμικές περιπέτειες – το σήμα κατατεθέν της υποτιθέμενης «προοδευτικής» περιόδου 1910-1920: «Αντί να ονειρεύεσθε πολεμικές δόξας ματαιάς, εφ' όσον δεν απειλείται η ανεξαρτησία της χώρας, κυττάξετε να γίνη κανείς εξ υμών μεγάλος επιστήμων [...] Κανείς από τους μεγάλους στρατηλάτας, που ηξέυρομεν, κανείς δεν έχει δόξαν τόσον όση ανήκει εις ένα Παστέρ. Εάν η γενεά, που έρχεται ύστερα από ημάς, κατορθώση να δημιουργήση πέντε ή εξ μεγάλους επιστήμονας, οι οποίοι να συντελέσουν εις το ν' αναπτύξουν και πολλαπλασιάσουν την ευημερίαν της ανθρωπότητος, εάν κατορθώση να δημιουργήση μερικούς μεγάλους αντιπροσώπους των γραμμάτων και των τεχνών, ημπορούν να είναι βέβαιοι όλοι οι ζώντες εις την γενεάν αυτήν ότι θα κατακτήσουν την μεγαλειτέραν δόξαν και διά τους εαυτούς των και διά την Ελλάδα».

(Ελευθέριος Βενιζέλος και Λουί Παστέρ: ο επιστήμονας ως μετωυμμία εκσυγχρονισμού - Δρ. Βασίλης Μπογιατζής Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο)

(...) Η επωνυμία «Παστέρ» υπήρξε μεγάλο πλεονέκτημα, τόσο ως προς την αίγλη που πρόσδιδε το όνομα όσο και για τον οργανικό δεσμό και τη συνεργασία με το Ινστιτούτο Παστέρ Παρισίων (ΙΠΠ) και τα υπόλοιπα Ινστιτούτα Παστέρ σε ολόκληρη την υφήλιο, που σταδιακά προστέθηκαν στο δίκτυο. Ήδη, την εποχή της ίδρυσης του ΕΙΠ, στον ελληνικό χώρο κυκλοφορούσαν προϊόντα με το όνομα «Παστερίνη», ή υπήρχαν αναφορές για προϊόντα εισαγωγής, που έχουν παρασκευαστεί στο ΙΠΠ (ορός αντιδιφθερικός). Το όνομα του Παστέρ άλλωστε, ήταν συνώνυμο των εμβολίων και είχε συνδεθεί άρρηκτα με τη θεραπεία της λύσσας. Ωστόσο και το ΙΠΠ είναι «παιδί» της ιστορικής εφαρμογής του αντιλυσσικού εμβολίου, αφού τα χρήματα για τη δημιουργία του, προήλθαν κυρίως από δωρεές προς τον Παστέρ, από όλον τον κόσμο, ως αναγνώριση της προσφοράς του στην ανθρωπότητα για τη θεραπεία της λύσσας.

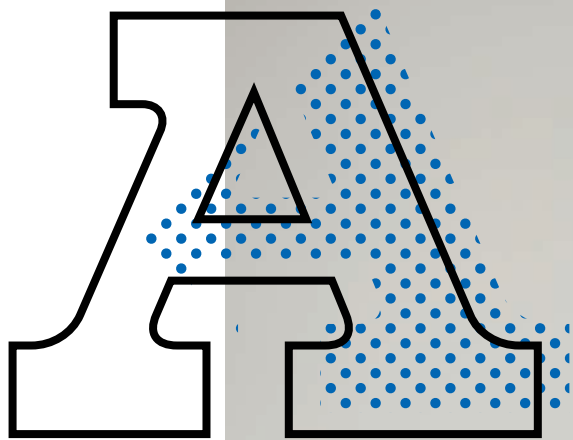
(Εμβόλια και ορόι από το ΕΙΠ: μια ανεκτίμητη συνεισφορά στη δημόσια υγεία - Δρ. Χριστίνα Β. Οικονομοπούλου, Προϊσταμένη Τμήματος Διοίκησης ΕΙΠ)

(...) Η χρονολογία 2000 είναι περισσότερο συμβολικά ένα νέο κεφάλαιο στην ιστορία του ΕΙΠ, όπως και στην ανθρώπινη ιστορία άλλωστε... Οι ραγδαίες εξελίξεις στις βιοϊατρικές επιστήμες, με αποκορύφωμα την ολοκλήρωση του Human Genome Project το 2003, του μεγαλύτερου βιολογικού ερευνητικού προγράμματος που έχει υπάρξει, έθεσαν νέα δεδομένα για όλη την επιστημονική και ιατρική κοινότητα. Από την άλλη, και οι πολιτικοοικονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα (όπως για παράδειγμα η νομισματική μετάβαση στο Ευρώ το 2002 και η Οικονομική Κρίση του 2009), ήταν επίσης καταλυτικές για τη λειτουργία του Ινστιτούτου. Μια σειρά από αλλαγές στο θεσμικό επίπεδο (νέες συμβάσεις με το ΙΠΠ το 2008 και το 2017) αποτυπώνουν την ανάγκη των συνεχών μετασχηματισμών και προσαρμογών στις εξελίξεις. Από την άλλη μεριά, σημαντικοί εξωτερικοί παράγοντες (βιοτρομοκρατικές απειλές, επανεμφάνιση επιδημιών) ξαναφέρνουν στο προσκήνιο το ΕΙΠ, ως πυλώνα της δημόσιας υγείας στην Ελλάδα, με αποκορύφωμα τη συμβολή του Ινστιτούτου στην αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19, από τις πρώτες μέρες εμφάνισής της στην Ελλάδα.

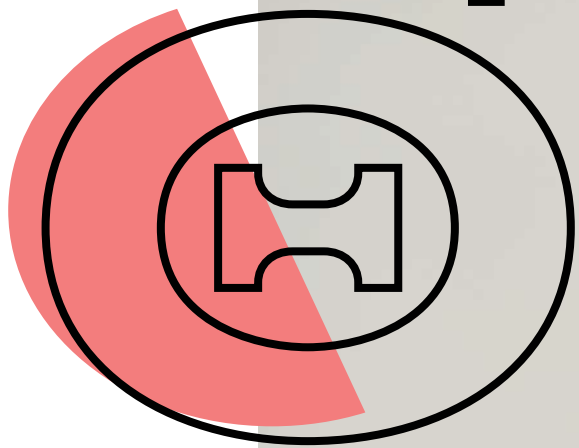
(Το παρόν και το μέλλον - Κεφάλαιο 6, 2000-2020)

INFO

Ελληνικό Ινστιτούτο Παστέρ 1920-2020: Ένας αιώνας προσφοράς στη Δημόσια Υγεία και τη Βιοϊατρική Έρευνα
Επιστημονική Επιμέλεια: Δρ. Ευθύμιος Νικολαΐδης
Συγγραφή: Ανδρέας Βούρτσος, Ελένη-Ερση Μπάκου
Εκδότες: Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών & Ελληνικό Ινστιτούτο Παστέρ

Αργυρώ Θεοδωράκη

ΟΙ «Σπυριδούλες»
ΑΦΗΓΟΥΝΤΑΙ ΤΙΣ ΖΩΕΣ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΟΥ ΠΑΛΕΨΑΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΑΘΕΣΗ ΤΟΥΣ

Της ΕΛΕΝΗΣ ΒΑΡΔΑΚΗ
Φωτό: ΟΛΥΜΠΙΑ ΚΡΑΣΑΓΑΚΗ

Μια νέα ηθοποιός εξηγεί ποια είναι τελικά η σημερινή γενιά στο θέατρο και πώς προσεγγίζεις τον ρόλο μιας κοπέλας, της Σπυριδούλας, που κάποτε υπήρξε σύμβολο θάρρους για τις κακοποιημένες γυναίκες.

Δεν χρειάζεται να μάθεις ότι τον σκύλο της τον λέει Σήφη ή να ακούσεις το επίθετό της για να καταλάβεις από πού αντλείς καταγωγή η Αργυρώ Θεοδωράκη. Τα έντονα χαρακτηριστικά, τα μακριά μαύρα κυματιστά μαλλιά, τα εκφραστικά μεγάλα μάτια, τα καλοσχηματισμένα φρύδια, το λευκό δέρμα παραπέμπουν σε μια ομορφιά που έρχεται κατευθείαν από τις τοιχογραφίες των γυναικών της Κνωσού. Η Αργυρώ γεννήθηκε στην Αθήνα, αλλά η καταγωγή της είναι από τα Χανιά. Είναι Τρίτη απόγευμα και δίνουμε ραντεβού σ' ένα μικρό μπλε μαγαζί στη Διδότου. Ακούγεται ήχος από μηχανάκι, γυρνάω, τη βλέπω. Μαύρη πουά φούστα, δερμάτινο τζάκετ, σκουλαρίκι στη μύτη. Ένα κορίτσι της γενιάς της, αεικίνητο, αστείο, χαμογελαστό, κουλ. Συναντηθήκαμε για να μιλήσουμε για τις «Σπυριδούλες», το έργο της Νεφέλης Μαϊστράλη στο οποίο πρωταγωνιστεί. Έχει ένα κράτημα καθώς μιλάμε, δικαιολογημένο, αφού αυτή είναι η πρώτη της συνέντευξη. Μου μιλάει για τον σκύλο της, χάρη στον οποίο, μαθαίνω, πέρασε στη Δραματική Σχολή. Ώρες ατέλειωτες, μου λέει, του διάβαζε τους μονολόγους της δυνατά.

Η Αργυρώ είχε καταλάβει από μικρή τι ήθελε να κάνει. Πήγαινε με τη μητέρα της από παράσταση σε παράσταση, κι από την πέμπτη δημοτικού και μετά ήταν συνεχώς σε κάποια θεατρική ομάδα, όμως στην πορεία βρέθηκε σε ένα σχολείο για «άριστους», όπως το χαρακτήρισε, ενώ η κλίση της ήταν στις τέχνες. «Το καταλάβαιναν οι καθηγητές μου πως στο θέατρο μπορούσα να εξελιχτώ, γι' αυτό και προσπαθούσαν να μου δώσουν ό,τι εφόδια και γνώσεις είχαν». Και κάπως έτσι σπούδασε στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του ΕΚΠΑ —κι ως χρειάστηκε δέκα χρόνια για να πάρει το πτυχίο, όπως λέει γελώντας—, ενώ πρόσφατα αποφοίτησε από τη Δραματική Σχολή του Ωδείου Αθηνών. Είναι σχεδόν σίγουρη ότι δεν θα μπορούσε να ασχοληθεί με κάτι άλλο εκτός από την υποκριτική. Η δουλειά γραφείου την τρομάζει, δεν είναι άνθρωπος της ρουτίνας. Η σκηνοθεσία συνοδεύεται από πολλές ευθύνες, οι οποίες την αγχώνουν. «Είμαι καλή στο να ακολουθώ μια ομάδα, όχι να την κατευθύνω». Τελικά η σκηνή είναι το μόνο μέρος όπου νιώθει σίγουρη και ήρεμη. Ξέρει πως, ό,τι κι αν συμβεί εκεί πάνω, μπορεί να το διορθώσει. Είναι αγχώδης, αλλά δεν έχει ντροπές, γι' αυτό και της αρέσει να εκτίθεται. Προτιμά να υποδύεται ανδρικούς ρόλους, «τους αισθάνομαι πιο οικείους», λέει. Τον ρόλο της Σπυριδούλας τον βρίσκει δύσκολο όχι επειδή είναι γυναικείος, αλλά επειδή πρέπει να αφηγηθεί την ιστορία μιας δωδεκάχρονης υπηρέτριας που μίλησε ανοιχτά για τη σωματική και ψυχική βία που υπέστη πίσω στο 1950. «Διάβαζα συνεντεύξεις της, μελετούσα το κείμενο, ακολουθούσα πιστά τις οδηγίες των σκηνοθετών, αλλά όταν κατάλαβα

πραγματικά το μεγαλείο αυτής της κοπέλας, ένιωσα λίγη. Σκέφτηκα, ποια είμαι εγώ; Πώς θα δώσω ξανά φωνή σ' αυτή την ιστορία όπως της αξίζει;» Είναι ένας ρόλος που την επηρέασε ψυχολογικά. Γνώριζε εξ αρχής ότι θα ήταν πρόκληση, αλλά δεν είχε δεύτερες σκέψεις όταν της προτάθηκε, μια και είχε απόλυτη εμπιστοσύνη στη δουλειά της ομάδας 4Frontal. Σ' αυτό συνέβαλε η παρουσία των σκηνοθετών Θανάση Ζερίτη και Χάρη Κρεμμύδα, τους οποίους είχε την τύχη να γνωρίσει στη δραματική σχολή. Όταν έρχεσαι σε επαφή με νέα άτομα του χώρου, αντι-μετωπίζεις τα πράγματα αλλιώς. «Βλέπουμε διαφορετικές προσεγγίσεις, ανθρώπους που έχουν να παρουσιάσουν κάτι φρέσκο και κυρίως σύγχρονο. Πιστεύω ότι έρχεται μια νέα γενιά με πολλή όρεξη, που δεν αρκείται στο να ακολουθήσει ό,τι έκαναν οι παλιοί».

Λίγο πριν φύγουμε, της ζήτησα να απαντήσει σε μερικές ερωτήσεις εκτός θέματος, για να καταλάβω καλύτερα τι είναι αυτό το κορίτσι εκτός από τη Σπυριδούλα που ενσαρκώνει.

— **Η υπόθεση «Σπυριδούλα», όταν συνέβη, είχε συγκλονίσει το πανελλήνιο. Είχες ακούσει ή διαβάσει γι' αυτήν πριν πάρεις μέρος στην παράσταση;**

Η αλήθεια είναι ότι δεν ήξερα την ιστορία, και νομίζω ότι πολλά παιδιά της γενιάς μου δεν τη γνωρίζουν. Η παράσταση ίσως είναι μια αφορμή να μάθουν όλοι τη δραματική ιστορία αυτού του κοριτσιού.

— **Εσένα τι σε συγκλόνισε προσωπικά σε αυτή την υπόθεση;**

Το συγκλονιστικό, πέρα από τα βασανιστήρια που υπέστη, είναι ότι η ίδια βρήκε το θάρρος να μιλήσει, σχεδόν ετοιμοθάνα-

τη στο νοσοκομείο, για όλα αυτά που της κάνανε. Ήταν ελάχιστες οι πιθανότητες να βρει κάποιον να την πιστέψει. Αλλά βρήκε, κι έτσι σώθηκε και έγινε ηρωίδα. Γιατί είσαι ηρωίδα όταν στα 12 σου, και μάλιστα εκείνα τα χρόνια, έχεις το θάρρος να καταγγείλεις τους βασανιστές σου.

— **Ποια συναισθήματα σου δημιουργούνται για τις «Σπυριδούλες» του κόσμου; Έχω απόλυτο σεβασμό για όλα τα κορίτσια, τις γυναίκες, όλους που εξαρτώνται από έναν άνθρωπο, δουλεύουν γι' αυτόν, μπαίνουν στο σπίτι του, τον βοηθούν και μπορεί να καταλήξουν να γίνουν θύματά του αντί μέλη της οικογένειάς του.**

— **Ποιος ήταν ο λόγος που ήθελες περισσότερο να συμμετάσχεις στη συγκεκριμένη παράσταση;**

Χρόνια τώρα, είμαι μεγάλη θαυμάστρια της ομάδας 4frontal, οπότε, όταν με επέλεξαν για τον ρόλο της Σπυριδούλας, χάρηκα πολύ. Και χάρηκα διπλά όταν κατάλαβα ότι με την ερμηνεία μου θα έδινα ξανά ζωή στην ηρωίδα Σπυριδούλα.

— **Γιατί κάποιος να έρθει να δει τις «Σπυριδούλες»; Τι το ξεχωριστό έχει η συγκεκριμένη παράσταση;**

Οι «Σπυριδούλες» αφηγούνται τις ζωές γυναικών που πάλεψαν για την αυτοδιάθεσή τους, κι αυτές οι ιστορίες είναι πάντα επίκαιρες. Είναι ένα θέατρο-ντοκουμέντο με στοιχεία αρχαίας ελληνικής τραγωδίας. Είναι μια ανατρεπτική παράσταση, που μας βάζει όλους να σκεφτούμε, δεν είναι μια ανώδυνη ψυχαγωγική παράσταση.

— **Είσαι ένα νέο κορίτσι, της εποχής σου. Ποιο είναι κατά τη γνώμη σου το μεγαλύτερο πρόβλημα της γενιάς σου;**

Προβλήματα σωρός... Το κυριότερο όμως είναι ότι δεν υπάρχουν θέσεις εργασίας αντάξιες των σπουδών ή των φιλοδοξιών μας. Οι περισσότεροι φίλοι μου έχουν φύγει στο εξωτερικό, κι όσοι είμαστε ακόμη εδώ, είναι γιατί έχουμε κάποιες άγκυρες παραπάνω. Εγώ, ας πούμε, δεν θα μπορούσα εύκολα να υπηρετήσω την υποκριτική τέχνη στο εξωτερικό.

— **Πού πας μετά την παράσταση; Μήρες συνήθως, για αποφόρτιση. Και πι-**

τόγυρα, αν δεν έχω πάρει τάπερ μαζί μου. — **Ποια ήταν η τελευταία συναυλία που πήγες και τι θυμάσαι περισσότερο;** Συναυλιές πολλές. Οι Χαϊνίδες είναι η αδυναμία μου, μοναδική εμπειρία! Ο Δημήτρης Αποστολάκης καταφέρνει και παραμένει μεγάλος δημιουργός.

— **Τηλεόραση βλέπεις;** Σπάνια. Πάντα όμως, και για λόγους επαγγελματικής διαστροφής, αναζητώ τις νέες σειρές που βγαίνουν. Κάποιες είναι πολύ καλοδουλεμένες, κάποιες πιο πρόχειρες, ωραίο είναι να τις χαζεύεις πού και πού.

— **Πώς θα περιέγραφε το κατοικίδιο σου;**

Ο Σήφης είναι ο συγκάτοικός μου. Μπορεί να μη μοιραζόμαστε τις δουλειές, αλλά είναι πάντα εκεί να με ακούσει και να τον ακούσω.

— **Αν διάλεγες ένα μέρος για να περνάς τα καλοκαίρια σου, ποιο θα ήταν αυτό;**

Αναζητώ συνήθως περιοχές χωρίς κοσμοκρότητα. Φέτος πήγα στην Ηρακλεία. Αν πρέπει όμως να επιλέξω ένα μέρος, είναι το χωριό μου στα Χανιά!

— **Το ωραιότερο ταξίδι που έχεις κάνει;**

Ικαρία μόλις τελείωσα το σχολείο. Έχω πάει και στην Κούβα μικρή. Είχα ενθουσιαστεί με τις μουσικές τους...

— **Πού έχεις φάει το καλύτερο φαγητό της ζωής σου;**

Στο σπίτι της γιαγιάς μου στο χωριό. Καλιτσούνια, ντολμαδάκια, μπουρέκι κι άλλα τέτοια γκουρμέ.

— **Μια φράση που σου είπε κάποτε κάποιος και την κράτησες;**

Όταν οι γονείς μου ήταν πλέον σίγουροι και ενθουσιασμένοι που θα γινόμουν ηθοποιός, ο μπαμπάς μου μου είχε πει: «Να ξέρεις, βέβαια, ότι κάποια βράδια θα γυρνάς στο σπίτι σου χωρίς το χειροκρότημα».

— **Τα επόμενα σχέδιά σου ποια είναι;**

Δεν μου αρέσουν τα μεγάλα σχέδια. Τώρα θέλω ο κόσμος να δει την παράστασή μας. Θέλω και να τελειώσω κάποιες συμπληρωματικές σπουδές που κάνω. Πάντως ο χειμώνας θα είναι ωραίος. **A**

Από αριστερά προς τα δεξιά διακρίνονται οι ηθοποιοί: Τατιάνα Πίττα (έχει αντικατασταθεί από την Κατερίνα Λάττα), Ελένη Βλάχου, Ελένη Τσιμπρικήδου, Αργυρώ Θεοδωράκη

Δεν ήξερα την ιστορία της Σπυριδούλας, και νομίζω ότι πολλά παιδιά της γενιάς μου δεν τη γνωρίζουν. Η παράσταση ίσως είναι και μια αφορμή να μάθουν όλοι τη δραματική ιστορία αυτού του κοριτσιού.

INFO
Υπό τους ελληνικούς και πανκ ήχους των Θραξ Πανκς, επτά ηθοποιοί (Ελένη Βλάχου, Σταύρος Γιαννουλάδης, Τάσος Δημητρόπουλος, Αργυρώ Θεοδωράκη, Κατερίνα Λάττα, Αριστέα Σταφυλαράκη, Ελένη Τσιμπρικήδου) δίνουν σάρκα και οστά στην ιστορία της Σπυριδούλας. Σε κείμενα και στίχους της Νεφέλης Μαϊστράλη, σκηνοθεσία των Θανάση Ζερίτη και Χάρη Κρεμμύδα και σκηνοκωστούμια της Γεωργίας Μπούρδα. Εκτέλεση παραγωγής 4frontal
Θέατρο Τζένη Καρέζη, Ακαδημίας 3, 2103636144
Ημέρες και ώρες παραστάσεων: Σάββατο στις 18.00 Κυριακή στις 19.00

Επιμέλεια:
ΜΑΡΙΑ-ΙΩΑΝΝΑ
ΣΙΓΓΑΛΟΥ

Swatch & Keith Haring

Aρτίστικη, ανατρεπτική, στιλάτη. Είναι η νέα συλλογή **Swatch BREAK FREE!** Εμπνευσμένη από σχέδια του Keith Haring, που πρωτοεμφανίστηκαν το 1984 στη Νέα Υόρκη κατά το πρώτο ever World Breakdance Championship, συνδυάζει τους κόσμους της τέχνης, της μουσικής και του αθλητισμού. Τα τρία νέα ρολόγια της σειράς **BIOCERAMIC WHAT IF?**, συναρ-

πάζουν με το design τους, το σχέδιο και το χρώμα τους και λειτουργούν σαν καμβάς του καλλιτέχνη. Το πράσινο **BREAKS OFF** με την πρωτότυπη αφίσα του εμβληματικού Breakdance φεστιβάλ, το ασπρόμαυρο **BREAK LOOSE** ή το συλλεκτικό **BREAK TIME**, σύμβολο της street culture, όποιο και αν επιλέξεις θα τα «σπάσεις». Γιατί ήρθε η ώρα να σπάσουμε τα δεσμά. Είσαι μέσα;

overdressed, me?
- never, darling

Στο σύμπαν του Κωνσταντίνου Κακανιά

Αναδρομική έκθεση
στην Αίθουσα Τέχνης
Ρεβέκκα Καμχή

Ένα ξεχωριστό ταξίδι στο σύμπαν του Κωνσταντίνου Κακανιά ξεκινά σε λίγες μέρες στην Αθήνα. Η αναδρομική έκθεση αφιερωμένη στον καλλιτέχνη θα περιλαμβάνει ζωγραφικούς πίνακες, εικονογραφήσεις περιοδικών, γλυπτά, φωτογραφίες, αλλά και ηχογραφήσεις από το 1996 έως σήμερα. Μέσα από τον φακό της μούσας και alter ego του, της κυρίας Τεπενδρή, ο Κακανιάς εξερευνά την ελληνική ταυτότητα, τον κοσμοπολιτισμό και την ψευδαίσθηση ενός ελιτίστικου τρόπου ζωής, συχνά συνυφασμένου με τη σύγχρονη κουλτούρα. Σε κάποια έργα, ο καλλιτέχνης μεταμφιέζεται για να ενσαρκώσει ρόλους από την ελληνική ιστορία μέσα από μια δική του, σύγχρονη χιουμοριστική ματιά. Ο ίδιος δηλώνει: «*Είτε μέσω της κωμωδίας είτε μέσω της σάτιρας, και με απόλυτη ελευθερία, το έργο μου είναι μια συνεχής αναζήτηση της ισορροπίας μεταξύ του εξαιρετικά επιφανειακού κόσμου και του πιο εσωτερικού μου εαυτού, προκειμένου να αποκαλύψω το πάθος και τις εμμονές μου*». Την επιμέλεια της έκθεσης συνοπογράφουν ο Κωνσταντίνος Κακανιάς και η Ρεβέκκα Καμχή.

INFO

Αίθουσα Τέχνης Ρεβέκκα Καμχή
23 Οκτωβρίου έως 21 Δεκεμβρίου

the new Basics -

Θέατρο, μουσική, εκθέσεις, προβολές. Πολιτιστικές προτάσεις που μας ιντριγκάρουν αυτό το επτάημερο

ΘΑΧΙΛΛΕΑΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

1 Ένας γυναικείος μονόλογος για τα κλισέ της εποχής μας

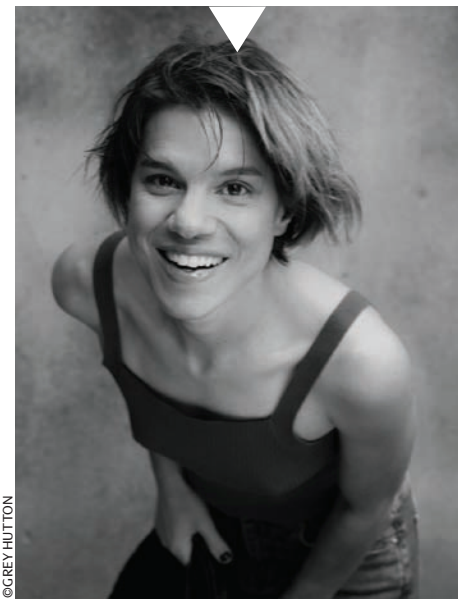
Η «Μ.Α.Ι.Ρ.Ο.Υ.Λ.Α.» της Λένας Κίτσοπούλου, σε σκηνοθεσία Φρόσω Λύτρα, επιστρέφει στο Μικρό Χορν με πρωταγωνίστρια τη Μαρία Σολωμού. Μια γυναίκα 37 ετών ανοίγει την πόρτα του μπάνιου της στο κοινό και εκμυστηρεύεται τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς της με ένα έντονα καυστικό χιούμορ. Αυτή η γυναίκα της διπλανής πόρτας χρησιμοποιεί την ειρωνεία για να σχολιάσει τα κλισέ και τα δόξια της καθημερινότητας. *Μικρό Χορν, από 21 Οκτωβρίου*

2 Η πληθωρικότητα των χρωμάτων του Μαρκ Χατζηπατέρα

Η νέα ατομική έκθεση του Μαρκ Χατζηπατέρα με τίτλο «Η πληθωρικότητα των χρωμάτων» συγκεντρώνει τα πιο αφαιρετικά έργα που έχει φιλοτεχνήσει. Όλα φτιαγμένα το 2024, χαρακτηρίζονται από την... πληθωρικότητα των χρωμάτων, όπως μαρτυρά και ο τίτλος της έκθεσης, «Η συμβολική υπόσταση του χρώματος και η επιρροή του στην ανθρώπινη ψυχολογία αποτελούν τα βασικά πεδία διερεύνησης για τον καλλιτέχνη», όπως αναφέρει ο επιμελητής Χριστόφορος Μαρinos. Το συγκεκριμένο εγχείρημα του Χατζηπατέρα αποβλέπει στη δημιουργία δυνατών έργων που να αποτυπώνονται στον αμφιβληστροειδή του θεατή. Κατά τη διάρκεια της έκθεσης, τη Δευτέρα 18 Νοεμβρίου, θα γίνει παρουσίαση του καινούργιου βιβλίου-μονογραφίας του καλλιτέχνη «Mark Hadjipateras – Homeward». *Γκαλερί a.aptonorouloiu art, 17 Οκτωβρίου έως 20 Νοεμβρίου*

5 Η Μονίκα τραγουδάει για καλό σκοπό

Ένα κοντσέρτο αγάπης διοργανώνεται από την αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία Μέρμινα. Στόχος είναι η ευαισθητοποίηση του κόσμου για την ανακουφιστική φροντίδα και η στήριξη παιδιών και εφήβων. Η γνωστή τραγουδοποιός θα δώσει μια ξεχωριστή, ακουστική συναυλία, μαζί με τους 5 μουσικούς της. *Ωδείο Αθηνών, 19 Οκτωβρίου*

© GREY HUTTON

6 Υπάρχει black humor στην τέχνη;

14 σύγχρονοι καλλιτέχνες καλούνται να απαντήσουν σε αυτό το ερώτημα στην έκθεση «Black Humor - Η επανάσταση του πνεύματος». Η έννοια του χιούμορ είναι σχετικά νέα και δεν υπάρχουν πολλά παραδείγματα στην ιστορία της τέχνης. Ωστόσο, η ιστορικός τέχνης και επιμελήτρια της έκθεσης Ήρα Παπαποστόλου υπενθυμίζει ότι το γέλιο, όπως είναι επιστημονικά επιβεβαιωμένο, είναι συνδεδεμένο ως φαινόμενο πολιτισμού με πλειάδα κοινωνικών και ιστορικών ομάδων. *Sianti Gallery, 11 Οκτωβρίου έως 2 Νοεμβρίου.*

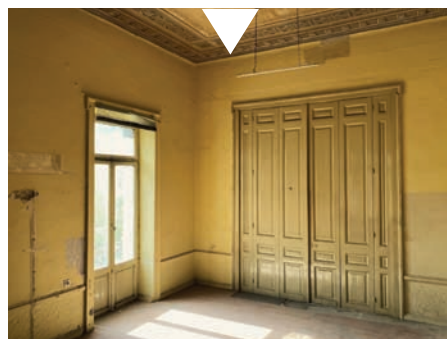

3 Σύγχρονη γλυπτική στον κήπο του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου

Σε έναν από τους ωραιότερους κήπους της Αθήνας, στον κήπο του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου, θα ανακαλύψουμε την πρόσφατη εικαστική παραγωγή στον τομέα της γλυπτικής. Η έκθεση διοργανώνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο του Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος σε συνεργασία με την Εφορεία Γλυπτικής. Ο επισκέπτης έρχεται σε επαφή με γλυπτά στο φυσικό τους περιβάλλον, τον δημόσιο χώρο. Η είσοδος είναι ελεύθερη. *Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, έως 13 Νοεμβρίου*

4 Wanderlust: 44 καλλιτέχνες μεταμορφώνουν ένα ιστορικό κτίριο

Ένα οικοδόμημα που χτίστηκε το 1890 από τον Ερνέστο Τσίλερ βρίσκεται σε φάση μετάβασης, έπειτα από το κλείσιμο του Ιντέαλ. Ενώ μεταμορφώνεται σε ξενοδοχείο, ανοίγει στο κοινό με μια συλλογική έκθεση σύγχρονης τέχνης, με τον τίτλο «Wanderlust / All passports», υπό την επιμέλεια του Κώστα Πράπογλου. Μέσα από εγκαταστάσεις, βίντεο, γλυπτική και ζωγραφική, οι καλλιτέχνες εκμεταλλεύονται όλα τα σημεία του κτιρίου για ένα ταξίδι στον χώρο και τον χρόνο. Οι καλλιτέχνες μάς καλούν να αναλογιστούμε για το μέλλον και τα νοήματά του, υπό το πρίσμα του παρελθόντος και του παρόντος. *Μέγαρο Σλήμαν-Μελά, 17 Οκτωβρίου έως 17 Νοεμβρίου*

Για να καταχωριστείτε στους οδηγούς της Α.Υ., στείλτε δελτία Τύπου 2 εβδομάδες πριν από την προγραμματισμένη ημερομηνία. Ταχυδρομικώς στη διεύθυνση Χαρ. Τρικούπη 22, 10679 Αθήνα ή στο fax 210 3617310 ή στο avguide@athensvoice.gr

7 Ο «Τρόμος του κροκόδειλου», μια μαύρη κωμωδία ενάντια στην πατριαρχία

Ο «Τρόμος του κροκόδειλου» της Μέγκαν Τάιλερ ανεβαίνει για πρώτη φορά στην Ελλάδα, σε σκηνοθεσία **Βαγγέλη Θεοδωρόπουλου**. Πρόκειται για μια μαύρη κωμωδία ενάντια στην πατριαρχία, που μας ταξιδεύει στη Βόρεια Ιρλανδία του 1989. Μια κόρη που το είχε σκάσει από το σπίτι της επιστρέφει νομιζοντας πως ο κακοποιητικός πατέρας της έχει πεθάνει. Εκεί ξαναβρίσκεται με την αδερφή της και δένεται εκ νέου μαζί της. Γρήγορα συνειδητοποιεί ότι ο... κροκόδειλος βρίσκεται εκεί και μάλιστα κοιμάται στο διπλανό δωμάτιο. Πώς θα τον αντιμετωπίσει; Η συνέχεια επί σκηνής. **Θέατρο Νέου Κόσμου, από 17 Οκτωβρίου**

8 Ο Γιάννης Δρακόπουλος είναι ο... άνθρωπος των σπηλαίων

Η μακροβιότερη σόλο κωμωδία στην ιστορία του Μπρόντγουεϊ, ο «Caveman» του **Rob Becker**, έρχεται για ακόμη μια φορά στη χώρα μας. Ο **Γιάννης Δρακόπουλος** αναλαμβάνει να φέρει σε πέρας το one man show, απαντώντας στο ερώτημα: **σε τι διαφέρουν οι άντρες από τις γυναίκες. Σε όλα!** Την απόδοση του κειμένου και τη σκηνοθεσία αναλαμβάνει η **Θέμις Μαρσέλλου**. **Θέατρο Αργώ, από 21 Οκτωβρίου**

9 Σπάνιο φωτογραφικό υλικό από την Πράγα του Κάφκα

Ο **Κωνσταντίνος Πίττας** παρουσιάζει φωτογραφίες από την Πράγα, όπως την κατέγραψε εκείνος σε μια σειρά ταξιδιών από το 1986 έως και το 1989, πριν από την πτώση του τείχους του Βερολίνου. Από την πρώτη στιγμή που πάτησε το πόδι του στην πόλη, ο φωτογράφος άρχισε να αναζητά τα ίχνη του Κάφκα μέσα από διευθύνσεις που εκείνος είχε καταγράψει στα ημερολόγια του. Οστόσο, αν και τα πάντα είχαν σχεδόν διαγραφεί—ούτε τα βιβλία του δεν ήταν διαθέσιμα στα βιβλιοπωλεία—, «είχε, όμως, μείνει η ατμόσφαιρα των βιβλίων του, αποτυπωμένη όπου κι αν κοιτάζεις», όπως αναφέρει. **Πολιτιστικό Κέντρο Μελίνα Δ. Αθηνάων, έως 31 Οκτωβρίου**

10 Η μεταπολεμική Ελλάδα και ο εθνικός διχασμός

Ο **Σταμάτης Φασουλής** σκηνοθετεί και πρωταγωνιστεί στη σπαρταριστή κωμωδία «*Η δεξιά, η αριστερά και ο κυρ-Παντελής*» του Αλέκου Σακελλάριου και του Χρήστου Γιαννακόπουλου. Το έργο μάς μεταφέρει μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, μελετώντας την πορεία μιας οικογένειας από τα Δεκεμβριανά μέχρι τη Συνθήκη της Βάρκιζας, μια ιστορική στιγμή που δεν έχει αποτυπωθεί ενδεχομένως σε καμία άλλη κωμωδία στο ελληνικό θέατρο. Οι δύο συγγραφείς έχουν μεταφέρει με δεξιοτεχνία την επικαιρότητα της μεταπολεμικής εποχής στη σκηνή του θεάτρου. Ένα μικροαστικό σπίτι που έχει μοιραστεί στα δύο, όπως και όλη η Ελλάδα τότε. Το έργο παρουσιάστηκε πρώτη φορά το 1946 από τον Θίασο Κότοπουλη στο θέατρο Rex, με πρωταγωνιστή τον Βασίλη Λογοθετίδη. **Μικρό Παλλάς, από 18 Οκτωβρίου**

ΜΗΝ ΤΟ ΧΑΣΕΙΣ

11 Κατίνα Παξινού: η Ελληνίδα που κατέκτησε το Χόλιγουντ

80 χρόνια συμπληρώνονται από τη χρονιά που απονεμήθηκε το Όσκαρ στην **Κατίνα Παξινού**, κάνοντάς την την πρώτη Ελληνίδα ηθοποιό που έλαβε αυτό το τιμητικό βραβείο. Με αφορμή την επέτειο αυτή, έχει προγραμματιστεί στην Ταινιοθήκη ένα 4ήμερο αφιέρωμα στην κινηματογραφική καριέρα της. Στόχος είναι να δοθεί η δυνατότητα στο κοινό να παρακολουθήσει τις εμβληματικές ταινίες και να εντυπώσει στο υποκριτικό της ταλέντο. Το αφιέρωμα ανοίγει με την ταινία που της χάρισε το Όσκαρ: «*Για ποιον χτυπάει η καμπάνα*», βασισμένη στο μυθιστόρημα του **Χέμινγκουεϊ**. **Ταινιοθήκη, 17 έως 21 Οκτωβρίου**

«Η προβλήτα», Τάκης Ζερδεβάς

12 Εικαστικές διαδρομές φωτός του Τάκη Ζερδεβά

Ασπρόμαυρες φωτογραφίες, λιτά, λακωνικά μέσα που βάζουν τον θεατή σε ρόλο συνεργού και... συνδιαμορφωτή της εικόνας που παρατηρεί. Αυτά είναι τα χαρακτηριστικά του έργου του Τάκη Ζερδεβά και της ατομικής του έκθεσης «*Στη μεθόριο των οριζόντων*», υπό την επιμέλεια της **Αθηνάς Σινιά**. Το βασικό στοιχείο στις εικαστικές φωτογραφίες του είναι το φως. Το κάθε «τοπίο» εκτυλίσσεται επίσης αφηγηματικά ως αντιπερισπασμός στη λογική αλληλουχία. Οδηγεί προς το φως και έρχεται από το φως. Ενώ ο θεατής γίνεται ταυτοχρόνως αντικείμενο στο πεδίο της θέασης ενός εκάστου ασπρόμαυρου και τονικά διαβαθμιζόμενου «τοπίου», που φωτίζεται με ανακλώμενο φως, όπως η Σελήνη από τον Ήλιο. **Alma Gallery Athens, 17 Οκτωβρίου έως 9 Νοεμβρίου**

13 Ωδή στην ομορφιά από τη Μαρία Γιαννακάκη

Η τρίτη ατομική έκθεση της Μαρίας Γιαννακάκη, με τίτλο «*Beauty*», σε επιμέλεια **Γιώργου Μυλωνά**, αποτελεί μια ωδή στην ομορφιά. Μια σειρά έργων που εμπνέονται από προσωπικά βιώματα και μνήμες από την ενδελεχή μαθητεία της στην κινεζική τέχνη κινούνται ανάμεσα στο όνειρο, τη νοσταλγία και την πραγματικότητα. Τα χαρακτηριστικά κινέζικα βάζα και άλλα αγαπημένα της αντικείμενα μπλέκονται με γυναικείες μορφές και συνθέτουν μοναδικής λεπτότητας πίνακες. **Γκαλερί Σκουφά, 17 Οκτωβρίου έως 9 Νοεμβρίου**

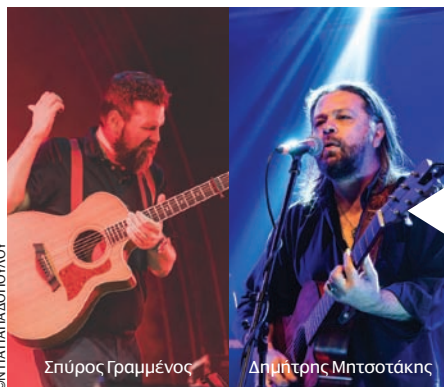
14 Όταν μια χαλαρή βραδιά μετατρέπεται σε... εφιάλτη

Ένα από τα πιο εμβληματικά έργα του Λαρς Λόρεν, το «*Demons*», ανεβαίνει τον Οκτώβριο σε σκηνοθεσία **Χρήστου Σουγάρη**. Παραμονή μιας κηδείας, δυο ζευγάρια συναντιούνται για ένα χαλαρό ποτό. Καθώς η βραδιά προχωρά και υπό την επήρεια του αλκοόλ, το κλίμα μεταξύ τους ολοένα και βαραινεί κι όλοι έρχονται αντιμέτωποι με τους δαίμονές τους. **Θέατρο Τζένη Καρέζη, από 18 Οκτωβρίου**

15 Μια παρέα που «γουστάρει» να τραγουδά στη σκηνή

Σπύρος Γραμμένος και **Δημήτρης Μπιστοάκης** συναντιούνται στο Κύτταρο για μια μοναδική βραδιά. Από την «*Κυρά Κατίνα*» και τη «*Λίστα*» μέχρι το «*Ω, να σου*» και το «*Καμία μόνη*», ένα «*Γουστάρω*» δρόμος. Παράλληλα, στις 17 Οκτωβρίου θα εμφανιστούν οι **Kandinelia** με τα **Καλογεράκια** και τη **Λένα Κιτσοπούλου**. Στις 20 Οκτωβρίου η ραδιοφωνική εκπομπή «*Hip Hop Culture*» με τον Άρη Λεούση αναβιώνει, συγκεντρώνοντας συγκροτήματα του τότε και του σήμερα σε μια μοναδική live βραδιά. **Κύτταρο, 18 Οκτωβρίου**

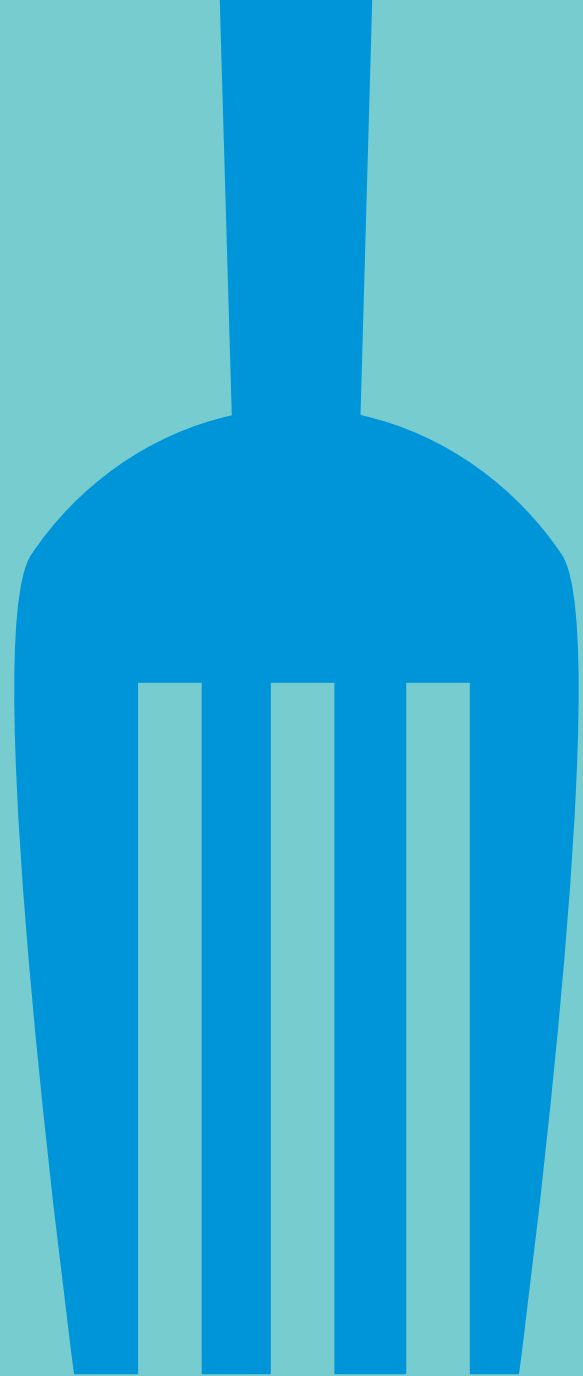

Σπύρος Γραμμένος

Δημήτρης Μπιστοάκης

ΠΙΤΑ ➔ ΝΟΤΙΑ

Πόσες φορές δεν έχεις πει με την παρέα σου ότι ήρθε η ώρα να ανακαλύψετε καινούργια μέρη για φαγητό; Αυτή η στιγμή ήρθε! Πάμε να εξερευνήσουμε τη νότια πλευρά της πόλης.

Η ATHENS VOICE σου προτείνει πέντε προορισμούς στα νότια προάστια, τόσο ξεχωριστούς και ιδιαίτερους που σίγουρα θα θέλεις να επιστρέψεις!

Της **ΝΑΤΑΣΣΑΣ ΚΑΡΥΣΤΙΝΟΥ**

Το Umama σε κερδίζει από την πρώτη στιγμή με τη φιλόξενη ατμόσφαιρα, την καλαίσθητη διακόσμηση και την άψογη εξυπηρέτηση, που σου προσφέρουν θετική ενέργεια από το πρωί έως το βράδυ.

Με ανυπομονησία αναμένουμε τώρα που ξεκινάει η χειμερινή σεζόν τις νέες γευστικές προτάσεις που ετοιμάζει πυρετωδώς η κουζίνα, γιατί η αλήθεια είναι ότι μας έχει καλομάθει με τις χειροποίητες παρασκευές από φρέσκες και αγνές πρώτες ύλες και είμαστε βέβαιοι ότι οι προσθήκες θα είναι εξίσου συγκλονιστικές! Αλλωστε δεν είναι τυχαίο που έχει καθιερωθεί ως ο απόλυτος all day προορισμός στην Ηλιούπολη, χάρη στις comfort γευστικές του επιλογές που θυμίζουν σπιτικό φαγητό.

Η εμπειρία όμως ξεκινάει από το πρωί, που μπορείς να απολαύσεις εξαιρετικό καφέ από το μοναδικό Habit Specialty Blend 100% Arabica της Kudu, ή να δοκιμάσεις έναν από τους δροσερούς φρέσκους χυμούς, με συνδυασμούς όπως φράουλα-λεμόνι ή πράσινο μήλο με μέλι και κανέλα. Θα δοκιμάσεις όμως και ένα από τα καλύτερα brunch της πόλης με συνταγές βασισμένες στο φρέσκο αυγό ημέρας, αλλά και γλυκές προτάσεις που θα σου μείνουν αξέχαστες. Από το χορταστικό French toast με brioche, gouda και καπνιστή γαλοπούλα, μέχρι τα λαχταριστά pancakes με καραμελωμένο μήλο και κρέμα patisserie, κάθε πιάτο αποτελεί απόλαυση.

Όσο η μέρα προχωρά, έρχεται η ώρα για μοναδικά χειροποίητα burgers με 100% black angus κιμά. Το Smash burger, με διπλό μπιφτέκι, cheddar, bacon και σπιτική BBQ sauce, είναι από τις πιο αγαπημένες must try γευστικές προτάσεις.

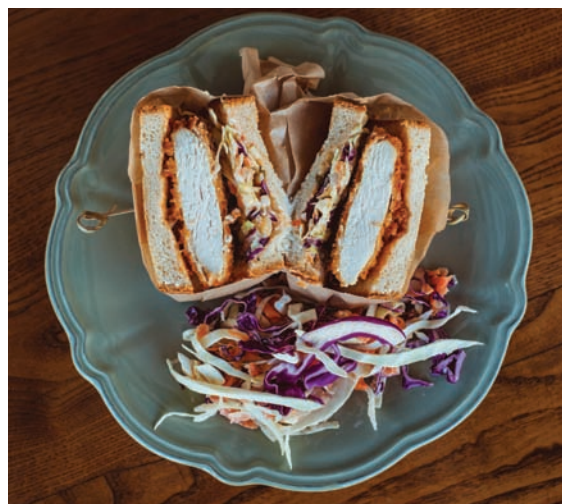
Και για το βράδυ, το Umama προτείνει signature cocktails που μπορείς να συνοδεύσεις με επιλεγμένα τυριά και αλλαντικά από όλη την Ελλάδα.

Εκτός από την ανανέωση του μενού, το Umama ανακαινίζει και την αίσθησή του για να σου προσφέρει ακόμα μεγαλύτερη άνεση – μια και ο χώρος επεκτείνεται –, αλλά και περισσότερη ζεστασιά. Ακολούθησέ το στα social media για να μη χάνεις τα νέα!

UMAMA

Το all day στέκι στην Ηλιούπολη για τέλειο brunch, comfort γεύσεις και signature cocktails

INFO

Ανδρέα Παπανδρέου 7
Ηλιούπολη, 2110135158
www.umama.gr
 UMAMA
 umama_athens

Ραπαρδελα

Αυθεντική ιταλική τρατορία
στην καρδιά της Δάφνης

Στην ανακαινισμένη πλατεία του ιστορικού κέντρου της Δάφνης ξεχωρίζει μια όμορφη τρατορία. Από το 2021, όταν άνοιξε τις πόρτες της, το κοινό την έχει λατρέψει για πολλούς λόγους, με πρώτο και κύριο την ασυναγώνιστη γεύση των εδεσμάτων της – αποτέλεσμα εκλεκτών πρώτων υλών και χειροποίητων παρασκευών.

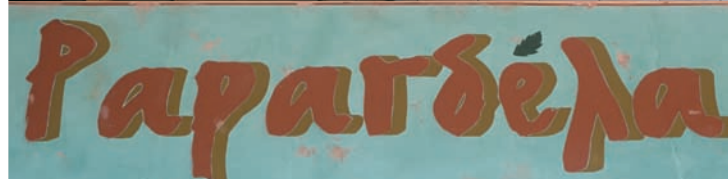
Η πίτσα εδώ είναι εμπειρία από μόνη της: ζύμη χειροποίητη που ζυμώνεται καθημερινά και ψήνεται στον ξυλόφουρνο με την τέχνη της ιταλικής πα-

ράδοσης. Τα υλικά που τη συνοδεύουν είναι πάντα φρέσκα και διαλεχτά, κάτι που καταλαβαίνεις από το άρωμα, πριν καν δοκιμάσεις.

Η pasta, όμως, είναι το σήμα κατατεθέν της Ραπαρδελα. Τα ζυμαρικά είναι 100% χειροποίητα, φτιαγμένα καθημερινά στην κουζίνα με αγνά υλικά, όπως σιμιγδάλι, ειδικό αλεύρι και βιολογικά αυγά. Είτε προτιμήσεις τις signature παπαρδέλες, τα κοχυλάκια ή τα παραδοσιακά σκιουφιτά, με τη σάλτσα της επιλογής σου, το αποτέλεσμα είναι απλά συγκλονιστικό.

Η εμπειρία ολοκληρώνεται είτε στη ζεστή, σπιτική σάλα είτε στα δροσερά τραπέζια της πλατείας, με την άσπρη και φιλική εξυπηρέτηση να σε κάνει να θέλεις να επιστρέψεις. Πρόκειται για μια ιδανική επιλογή value for money, τόσο για οικογενειακές στιγμές όσο και για παρέες, ανεξαρτήτως ηλικίας.

Και αν δεν μπορείς να την επισκεφτείς, η Ραπαρδελα έρχεται στο σπίτι σου μέσω delivery, είτε από τις γνωστές εφαρμογές είτε με ένα απλό τηλεφώνημα.

INFO

Αγίας Βαρβάρας 65
Δάφνη
2109756353
@papardela_

ΣΤΟΑ ΜΟΥΣΙΚΗ ΜΠΑΚΑΛΟΤΑΒΕΡΝΑ

Αυθεντικές λαϊκορεμπέτικες βραδιές
με καλό φαγητό

Στην πολυσύχναστη γειτονιά της Ηλιούπολης, η Στοά Μπακαλοταβέρνα έχει γίνει σημείο αναφοράς για όσους αναζητούν αυθεντική διασκέδαση, καλό φαγητό και εξαιρετική μουσική. Με τον δραστήριο Χρήστο Σινόπουλο στο τιμόνι, αυτό το παραδοσιακό στέκι συγκεντρώνει φίλους και οικογένειες που απολαμβάνουν βραδιές γεμάτες γέλιο, κέφι και μοναδικές γεύσεις. Κάθε Τετάρτη, η Στοά φιλοξενεί λαϊκο-

ρεμπέτικες βραδιές που σε ταξιδεύουν στις εποχές όπου το μπουζούκι και η κιθάρα έδιναν τον ρυθμό σε αυθεντικές στιγμές χαράς. Εδώ θα νιώσεις σαν να βρίσκεσαι στην αυλή του σπιτιού σου, είτε καθίσεις στα τραπέζια στον πεζόδρομο είτε στη ζεστή, περιποιημένη σάλα. Το φθινόπωρο που η ζέση ακόμα καλά κρατεί θα απολαύσεις παγωμένα ρακόμελα και εξαιρετική μπύρα, ενώ τον χειμώνα το διαλεχτό κρασί θα συντροφεύει τις μελωδικές βραδιές.

Οι γεύσεις είναι αυθεντικές, με τους κεφτέδες της γιαγιάς και τις φρέσκες τηγαντές πατάτες να ξεχωρίζουν. Η κρητική σαλάτα, το σαγανάκι και οι κολοκυθοκεφτέδες συμπληρώνουν το γευστικό πανόραμα, ενώ η χοιρινή τηγανιά και το κεμπάπ είναι must για τους λάτρεις του κρέατος.

Ανοικτό Σάββατο-Κυριακή από τις 13.00 και Τετάρτη-Παρασκευή από τις 18.00. Ακολουθήστε τους στα social για να μη χάσετε τις μοναδικές βραδιές!

INFO

Βίτσι 3
Ηλιούπολη
6986013049
f Στοα Μουσική Μπακαλοταβέρνα
@stoamousikhmpa-
kalotaverna

ΚΕΜΠΑΠΤΖΙΔΙΚΟΝ ΤΟ ΓΝΗΣΙΟΝ

Το κεμπάπ όπως πρέπει να είναι

Το κεμπάπ το σωστό, το γνήσιο, το αυθεντικό, με συνταγές που έχουν περάσει από στόμα σε στόμα μερακλήδων της Μικράς Ασίας. Αυτό το κεμπάπ θα το βρεις στο φημισμένο κεμπαμπτζίδικο Το Γνήσιον!

Με σεβασμό στην παράδοση και χρησιμοποιώντας φρέσκες, αγνές ελληνικές

πρώτες ύλες, θα απολαύσεις εδέσματα που μένουν αξέχαστα.

Φαγμένα μπαχάρια, τέλειες σάλτσες και χειροποίητες μαρινάδες ημέρας, δένουν τέλεια με τα εξαιρετικής ποιότητας κρέατα! Να δοκιμάσεις οπωσδήποτε κοντοσουβλι χοιρινό ή κοτόπουλο, εννοείται το φοβερό κεμπάπ, το κασερλί και το ισκεντέρ κεμπάπ, το σις χοιρινό κοτόπουλο, σε καλαμάκια, σε τυλιχτά και σε χορταστικές μερίδες, όλα τους χειροποίητα - κι αν είστε μεγάλη παρέα, σε μια από τις γενναιόδωρες ποικιλίες που θα ικανοποιήσουν και τον πιο απαιτητικό καλοφαγά! Μαζί με όλα αυτά και γεύσεις που θα λατρεύεις, σαν τα αυγά μάτια με πατάτες, παστουρμά ή σουτζούκι!

Αυτά κι άλλα πολλά, σε έναν καλαίσθητο χώρο με φιλόξενους ανθρώπους, αλλά και στο σπίτι ή στη δουλειά σας με delivery καθημερινά 12.00-24.00 (θα το βρείτε και στην Καισαριανή, Υμηττού 50).

INFO

Βασιλέως Παύλου 82
Βούλα, 2108951131
www.kbb1922.com
f tognision
@ kebaptognision

MAILLO'S

Ο παράδεισος των μακαρονάδων
(και) στα νότια προάστια

Πάνε πέντε χρόνια που η πρώτη κατακόκκινη γωνιά Maillo's εμφανίστηκε στην πόλη, προσφέροντάς μας κάτι ασύλληπτο: την τέλεια μακαρονάδα στο... χέρι! Μέσα στα χαρακτηριστικά κύπελλά τους, τα Maillo's χωρούν φρέσκα ζυμαρικά, χειροποίητες σάλτσες και όλη τη νοστιμιά της υψηλής γαστρονομίας που, με αυτό τον τρόπο, παίρνει τη μορφή street food. Αν λατρεύεις τα ζυμαρικά, τότε πάμε στοίχημα ότι έχεις ήδη δοκιμάσει κάποιες από τις ξακουστές μακαρονάδες των Maillo's, όπως τη θρυλική Parmesan Chicken ή την ασυναγώνιστη Truffle Mushroom. Ηξερεις,

όμως, ότι μόλις εμφανίστηκαν και καινούργιες συνταγές; Αν σου αρέσουν οι ethnic γεύσεις πρέπει οπωσδήποτε να δοκιμάσεις το Chicken tikka Masala με κοτόπουλο σε σάλτσα γιαουρτιού, τυρί κρέμα και μείγμα μπαχαρικών.

Αν πάλι πιστεύεις ότι οι veggie μακαρονάδες είναι και οι πιο νόστιμες, μη χάσεις την Avocado Pistachio με σάλτσα από αβοκάντο, φιστίκι, λεμόνι και βασιλικό - πραγματικά δεν θα το πιστεύεις πόσο νόστιμη είναι! Αλλά τα Maillo's έχουν και μια ολοκαίνουργια σαλάτα, που προφανώς ούτε αυτή είναι συνηθισμένη...

Η Beetroot Pasta Salad, λοιπόν, είναι μία κρύα σαλάτα ζυμαρικών με sauce πατζάρι, sour cream και καρύδι - τέλεια για ένα ελαφρύ γεύμα. Σου άνοιξε η όρεξη; Εκεί στα νότια προάστια έχεις δίπλα σου όχι ένα αλλά δύο καταστήματα Maillo's σε Δάφνη και Ηλιούπολη για να βρεις τη μακαρονάδα των ονείρων σου. Αν πάλι βρίσκεσαι σε κάποια άλλη γειτονιά της πόλης, μην ανησυχείς... Με 40 σημεία σε Ελλάδα και Κύπρο σίγουρα κάποια κατακόκκινη γωνιά βρίσκεται (πολύ) κοντά σου!

INFO

Ηλιούπολη:
Πλ. Εθνικής
Αντιστάσεως 6
Δάφνη:
Μεγ. Αλεξάνδρου 2
www.maillos.gr
f Maillo's - The Pasta Project
@ maillos_pasta

Σινεμά

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΪΜΑΚΗ

And their children
after them

65ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης

Πέντε ταινίες για όλα τα γούστα

Πολιτική, ρομάντζο, θρίλερ, ενθουσιασμός, αλλά πάνω απ' όλα θέματα επίκαιρα με τον χαρακτήρα του κατεπείγοντος. Η έναρξη της μεγάλης κινηματογραφικής γιορτής στη συμπρωτεύουσα πλησιάζει (31 Οκτωβρίου) και σας παρουσιάζουμε 5 ταινίες που θα ξεχωρίσουν στο 65ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης.

INFO
Το 65ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης θα πραγματοποιηθεί 31 Οκτωβρίου - 10 Νοεμβρίου

Το «**Όταν χαράζει**» (*When the Light Breaks*) διαδραματίζεται μια καλοκαιρινή μέρα στην Ισλανδία κι έχει πρωίδα την Ούνα, μια νεαρή φοιτήτρια της Σχολής Καλών Τεχνών, που συναντιέται με την αγάπη, τη φιλία αλλά και τη λύπη, ενώ παράλληλα προσπαθεί να κρατήσει κρυφό ένα μυστικό. Πέντε χρόνια μετά το δυνατό «*Echo*» και σχεδόν μια δεκαετία από την τελευταία επίσκεψή του στο φεστιβάλ Θεσσαλονίκης με το «*Sparrow*», ο Ισλανδός σκηνοθέτης Ρούναρ Ρούναρσον επιστρέφει με μια εικαστικά ανυπέρβλητη σπουδή για την απώλεια, το πένθος, τη θλίψη και την ανάγκη της συμφιλίωσης μ' αυτά. Ο **Ρούναρ Ρούναρσον** επιβεβαιώνει ότι είναι απ' τους πλέον ταλαντούχους Ευρωπαίους σκηνοθέτες της εποχής, χάρη στη λυρική ματιά με την οποία παρατηρεί την πραγματικότητα υπό το πρίσμα του ονείρου. Συγκλονιστική η πρωταγωνίστριά του, Ελίν Χολ, η οποία εκφράζει υποδειγματικά την πίστη του ανυποχώρητου ανθρώπου στο να αντέχει τα χτυπήματα και να αναζητάει το φως, ακόμη κι όταν η εκκίνησή του έχει σημαδευτεί απ' το σκοτάδι. Το φιλμ που είναι μια συμπαράγωγη της Ισλανδίας, της Ολλανδίας, της Κροατίας και της Γαλλίας, θα παρουσιαστεί στις **Ειδικές προβολές του φεστιβάλ** και θα κυκλοφορήσει στις ελληνικές αίθουσες στις αρχές του 2025, από το Cinobo.

Τιμώμενο πρόσωπο πριν από δέκα ακριβώς χρόνια στο φεστιβάλ Θεσσαλονίκης ήταν ο σπουδαίος Γάλλος **Αλέν Γκοροντί**. Εκείνη τη χρονιά που το φεστιβάλ παρουσίασε ολόκληρη τη ρετροσπεκτίβα του, με αφορμή την επιτυχία του «*Άγνωστο της λίμνης*», γίναμε κοινωνοί μιας αταξινόμητης ιδιοσυγκρασιακής σφραγίδας που συνδέει το πολιτικό στοιχείο με την ερωτική εμμονή, έχοντας ως βασικό μοχλό αφήγησης τους μηχανισμούς του θρίλερ. Το «*Misericordia*», η νέα ταινία του σπουδαίου Γκιροντί, προβάλλεται στο **τμήμα των Ανοιχτών Οριζόντων**. Πρωταγωνιστής του φιλμ είναι ο Ζερεμί που επιστρέφει στη γενέτειρά του με αφορμή την κηδεία του πρώην αφεντικού του. Όσα ακολουθούν λαμβάνουν τη μορφή ενός κοκτέιλ παραδοξότητας, θανάσιμου μυστηρίου και αναπάντεχων σεξουαλικών προοπτικών. Όσο η παραμονή του ήρωα στο σπίτι της χήρας του εκλιπόντος παρατείνεται, τόσο περισσότερο πυκνώνει το σασπένς, χάρη σε μια εξαφάνιση, έναν απειλητικό γείτονα κι έναν ιερέα με αδιευκρίνιστες προθέσεις. Όπως ο πρωταγωνιστής του έτσι κι ο σκηνοθέτης επιχειρεί τη δική του άτυπη επιστροφή στους μαγνητικούς αφηγηματικούς κώδικες που ανέδειξαν τον «*Άγνωστο της λίμνης*» στο φιλμ που αποτελεί την κορυφαία στιγμή της καριέρας του. Όμως το «*Misericordia*» δεν συμμορφώνεται με τις υποδειγματικές συντεταγμένες ενός ερωτικού θρίλερ, αλλά αποτελεί ένα παράταιρο και ανυποχώρητα υβριδικό, που υπόσχεται πως μέχρι και το τελευταίο καρτέ θα εμπλουτίζει το βραδυφλεγές μείγμα ενός υπέρπυρνος ερωτισμού και θανάτου, με τις σουρεάλ νότες μιας κωμικής παραδοξότητας.

Στους **Ανοιχτούς Οριζόντες** θα δούμε και το γαλλικό «*Leurs enfants après eux*» (*And their Children After Them*) των **Λουιδοβίκ Μπουκερμά** και **Ζοράν Μπουκερμά**. Τον Αύγουστο του 1992, ο 14χρονος Αντονί και ο ξάδερφός του

κάθονται δίπλα στη λίμνη προσπαθώντας να σκοτώσουν την πλήξη τους. Ζουν σε μια ξεχασμένη κοιλάδα της ανατολικής Γαλλίας, στην οποία δεσπόζουν ερείπια εργοστασίων της άλλοτε βιομηχανικής κωμόπολης που γνώρισαν οι γονείς τους. Μια τυχαία συνάντηση με τη Στεφ που είναι μεγαλύτερή τους, θα ξεκλειδώσει την ορμή του πρώτου έρωτα ο οποίος θα καταλήξει να ορίζει τα πάντα. Πρόκειται για μια γλυκόπικρη στιγμή στη ζωή του ήρωα, η οποία θα στιγματίσει το τέλος της παιδικής ηλικίας και θα σηματοδοτήσει την αρχή της ενηλικίωσης. Όμως μια ακόμη κοπέλα, η ανυπότακτη και ζόρικη Χασίν, θα φέρει τα πάνω κάτω στις ζωές τους, οδηγώντας τους πρωταγωνιστές σε μια θύελλα εφηβικής αναταραχής, που μόνο η αγάπη επιχειρεί να χαράξει ένα μονοπάτι.

Με τη γερμανοτουρκική ταινία «*Άκρη της νύχτας*» (*Edge of Night*) ο σκηνοθέτης **Τούρκερ Σουέρ** μπαίνει στο **Διεθνές Διαγωνιστικό** και διεκδικεί τον Χρυσό Αλέξανδρο. Πρωταγωνιστής είναι ο Σινάν, υπολοχαγός του τουρκικού στρατού, που αναλαμβάνει τη μεταγωγή του επίσης αξιωματικού αδερφού του, προκειμένου να τον παραδώσει στο στρατοδικείο. Η αποστολή μοιάζει με το απόλυτο τεστ πειθαρχίας για τον Σινάν, ειδικά από τη στιγμή που η ατιμωτική αποστράτευση και το τραγικό τέλος του πατέρα τους εξακολουθούν να σκιάζουν τις προοπτικές μιας μέχρι στιγμής αψεγάδιαστης καριέρας. Τα πάντα όμως περιπλέκονται επικίνδυνα όταν, κατά τη μεταγωγή, η Τουρκία βυθίζεται σε μια νύχτα βαθιάς πολιτικής κρίσης και αναταραχής. Με σημείο αναφοράς το αποτυχημένο πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου του 2016, ο πρωτοεμφανιζόμενος σκηνοθέτης υφαίνει ένα θρίλερ σπάνιας ωριμότητας. Στο φιλμ αυτό ούτε το εκτυφλωτικό φως της μέρας δεν αρκεί για να υπερνικήσει ένα σκοτάδι αβεβαιότητας, υπό το κράτος του οποίου κάθε απόφαση κινδυνεύει να εξελιχθεί σε μοιραίο λάθος. Φιλμ ολόψυχα δοσμένο στα 80s, με το ανάλογο μελαγχολικό σάουντρακ.

Ο «*Μοϊκανός*» (*The Mohican*) του **Φρεντερίκ Φαρουσί** προβάλλεται στο τμήμα **Meet the Neighbors+** και μας μεταφέρει στην Κορσική του υπερτουρισμού και της μαφίας των εργολάβων. Εκεί ένας βοσκός που διατηρεί το κοπάδι του σε προνομιακό σημείο, πάνω στη θάλασσα, δέχεται απειλές από τους μαφιόζους, αλλά αντιστέκεται. Όταν, σε μια αψιμαχία μ' ένα πρωτοπαλίκαρο, ο βοσκός αμυνόμενος διαπράξει φόνο, οι μαφιόζοι και οι αρχές εξαπολύουν ένα ανελέητο ανθρωποκυνηγό απ' άκρη σ' άκρη του νησιού. Όμως ο φυγάς θα βρει τους πιο απροσδόκτους συμμάχους: την ακτιβίστρια ανιψιά του και, κυρίως, την κοινωνία των απλών νησιωτών, που παίρνουν υπό την προστασία τους τον «*Μοϊκανό*», όπως τον βαφτίζουν – τον μόνο ανάμεσά τους που ψυώνει το ανάστημά του στην ισοπέδωση του τόπου. Όχι μόνο μια εντυπωσιακά καλοφτιαγμένη, λιτή ταινία καταδίωξης που ανανεώνει τον αρχετυπικό μύθο του «απλού ανθρώπου απέναντι στο διεφθαρμένο σύστημα», αλλά κι ένα έργο δραματικά επίκαιρο που αφορά όλους τους κατοίκους των χωρών της μεσογειακής ακτογραμμής.

Το θηρίο (LA BÊTE) ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Μπερτράν Μπονελό ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Λέα Σεϊντού, Τζορτζ ΜακΚέι, Ελίνα Λόβενσον

Τρεις ιστορίες χωρισμένες σε διαφορετικές χρονικές περιόδους (1910, 2014, 2044), με κεντρικό χαρακτήρα την καλλιτέχνη Γκαμπριέλ, που –παρά τις παραινέσεις του ερωτευμένου μαζί της Λιούις– διστάζει να αφιερώσει στα συναισθήματά της, καθώς υποψιάζεται πως, αν το κάνει, θα τη βρει μεγάλη καταστροφή. Η καταστροφή όντως έρχεται, αλλά όχι με τη μορφή που φαντάζεται η διστακτική ηρωίδα.

Ο Μπερτράν Μπονελό («Saint Laurent: Η χρυσή εποχή», «Ο πορνογράφος») πασιάζει με νύχια και με δόντια να κρατήσει το στόρι, που αποτελεί μια ελεύθερη διασκευή της νουβέλας του Χένρι Τζέιμς «Το θηρίο της ζούγκλας», μακριά από τις παγίδες του διδακτισμού και της σοβαροφάνειας. Το φιλμ, παρά την ανισότητα στη γραφή, μοιάζει ολοκληρωτικά δοσμένο σε ένα αυστηρά καλλιτεχνικό κριτήριο που επιχειρεί να συνδέσει την ακαδημαϊκή φόρμα (όλο το κομμάτι του 1910 με την ακαταμάχητη ατμόσφαιρα της Μπελ Επόκ) με τον μεταμοντέρνο προβληματισμό ενός ιδιότυπου sci-fi. Η αλήθεια είναι πως οι ιδέες που αναπτύσσει το εγκεφαλικό σενάριο σε αρκετά σημεία δείχνουν καιριές και πολυδιάστατες. Το τέλος του πολιτισμού, που μπορεί να προκληθεί από ένα παιχνίδι της φύσης –ευφυής η παρουσίαση του πλημμυρισμένου από τα νερά του Σηκουάνα Παρισιού με αυθεντικές φωτογραφίες από τη βιβλική καταστροφή του 1910– ή ακόμη κι από την προσπάθεια του ίδιου του ανθρώπου να αγγίξει το τέλειο (το δηκτικό σχόλιο για την τεχνητή νοημοσύνη) δείχνει σήμερα, λέει ο σκηνοθέτης, πιο πιθανό από ποτέ. Όμως ο Μπονελό, παρ' ότι αρέσκεται στις σεναριακές ανατροπές και τις αντιουμβατικές λύσεις (δείτε οπωσδήποτε το «Zombi child» του 2019), στο «Θηρίο» μοιάζει να διστάζει (ή μήπως να αδυνατεί;) να προσδώσει στην αλληγορία του την ασυμβίβαστα τολμηρή ματιά που απαιτεί ένα τόσο απαιτητικό πρότζεκτ. Εν κατακλείδι, εδώ έχουμε να κάνουμε με ένα φιλμ που βασίζεται μεν σε ένα κλασικό έργο που γράφτηκε πριν από έναν περίπου αιώνα, αλλά μοιάζει να στρέφεται γύρω από την υπαρξιακή αγωνία της επόμενης μέρας. Η παρουσία της Λέα Σεϊντού συμπλέει απόλυτα με το μυστήριο και την αίσθηση της απροσδιόριστης απειλής που καιροφυλακτεί σε κάθε εποχή του φιλμ.

© CAROLE BETHUEL

ΕΠΙΣΗΣ Στο βραβευμένο σε Βερολίνο και Αθήνα ντοκιμαντέρ «Καμιά άλλη γη» **½ ακτιβιστές από την Παλαιστίνη και το Ισραήλ καταγράφουν τους μηχανισμούς καταστροφής, από το επίσημο κράτος του Ισραήλ, ενός χωριού Παλαιστινίων στην κατεχόμενη Δυτική Όχθη. ►►► Στο Μπέλασντ μετά την εποχή των Troubles, το ραπ τριό Kneecap κάνει την εμφάνισή του και επιχειρεί να αναβιώσει την ιρλανδική γλώσσα ενάντια στις αγγλικές προσπάθειες φήμισής της. Βραβείο κοινού στο Σάνταντς για το «Kneecap» (-), με τα πραγματικά μέλη του συγκροτήματος να υποδύονται τους εαυτούς τους. ►►► Στο «Ζούμε τη στιγμή» ** του Τζον Κρούουλι η Φλόρενς Πιου είναι μια ταλαντούχα σεφ που ερωτεύεται τον Άντριου Γκάρφιλντ, αφού πρώτα τον χτυπάει με το αυτοκίνητό της και τον στέλνει στο νοσοκομείο. ►►► Η «Σύντομη ιστορία μιας οικογένειας» (Brief History of a Family) ** είναι το σκηνοθετικό ντεμπούτο του Λιν Ζιανζέ, που βάζει στο στόχαστρό του τη μεσοαστική τάξη της Κίνας. ►►► Το ντοκιμαντέρ «The Trust Fall: Julian Assange» ** του Κιμ Στέιτον περιγράφει την ιστορία του Τζούλιαν Ασάνζ, που ρίσκαρε τη ζωή του προκειμένου να φέρει στο φως τις περίφημες αποκαλύψεις του για τις αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες. ►►► Η «Γιούκου και το λουλούδι των Ιμαλαΐων» είναι ένα βραβευμένο ευρωπαϊκό animation με ήρωα ένα γενναίο ποντικάκι.

JUST THE NOTES

Το θηρίο ***
Αισθηματικό sci-fi από τον Μπερτράν Μπονελό

Smile 2 *½**
Το χαμόγελο της φρίκης και της επιτυχίας

The Apprentice **
Ο συμπλεγματικός και ανυπόφορος Ντόναλντ Τραμπ

Η ηλιαχτίδα μου (My sunshine) ***
Φως ανθρωπιάς στην καρδιά του χειμώνα

Καμιά άλλη γη **½
Ακτιβιστές από την Παλαιστίνη και το Ισραήλ σε αγαστή συνεργασία

Kneecap -
Ιρλανδική ραπ

Ζούμε τη στιγμή **
Δακρύβρεχτος έρωτας για τη Φλόρενς Πιου και τον Άντριου Γκάρφιλντ

Η σύντομη ιστορία μιας οικογένειας **
Σκηνοθετικό ντεμπούτο του ταλαντούχου Λιν Ζιανζέ από την Κίνα

The Trust Fall: Julian Assange **
Ο Κιμ Στέιτον στα χνάρια του Τζούλιαν Ασάνζ

Η Γιούκου και το λουλούδι των Ιμαλαΐων -
Ένα ποντικάκι με καρδιά λιονταριού

- * ΔΙΑΦΟΡΗ
- ** ΜΕΤΡΙΑ
- *** ΚΑΛΗ
- **** ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ
- ***** ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ

☞ *Μια... γάτα ονόματι «Flow» για τη Χρυσή Αθηνά»*

Smile 2 ***½

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Πάρκερ Φιν ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Ναόμι Σκοτ, Κάιλ Γκάλνερ, Λούκας Κέιτζ, Ρόζμαρι ΝτεΓουίτ, Ντίλαν Γκελούλα

Η παγκόσμια ροκ σταρ Σκία Ράιλι ετοιμάζεται για τη νέα της περιοδεία, αλλά η πίεση αρχίζει να την καταβάλλει. Ταυτόχρονα βιώνει τη σοκαριστική αυτοκτονία ενός παλιού φίλου της μπροστά στα μάτια της, που σηματοδοτεί την έναρξη μιας σειράς από παράξενα οράματα, τα οποία τεστάρουν την ψυχική της ισορροπία.

Έχοντας φτιάξει ένα από τα πιο πετυχημένα θρίλερ των τελευταίων ετών, ο Πάρκερ Φιν δεν θα άφηνε την ευκαιρία να πάει χαμένη. Η νέα ταινία είναι κυρίως ένα σχόλιο για το σταρ σύστημα, παρά ένα ακόμη μεταφυσικό θρίλερ με σκοπό να μας τρομάξει. Όχι πως δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο, αφού είναι αρκετές οι σκηνές που σε αναγκάζουν να στρέψεις το βλέμμα μακριά από το πρόσωπο της φρίκης. Το πλεονέκτημα του φιλμ είναι η πρωταγωνίστριά του. Η Βρετανίδα τραγουδίστρια και ηθοποιός Ναόμι Σκοτ είναι... τρομακτικά πειστική στον ρόλο της κακομαθημένης ποπ σταρ που συμπεριφέρεται απαράδεκτα. Το κακό που τη βρίσκει σχεδόν το... χαίρεσαι.

The Apprentice **

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Αλί Αμπάσι ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Σεμπάστιαν Σταν, Τζέρεμι Στρονγκ, Μαρία Μπακάλοβα

Στη Νέα Υόρκη του 1970, ο νεαρός Ντόναλντ Τραμπ λαχταρά να γίνει διάσημος εκτός από πλούσιος (είναι γόνος πλούσιας οικογένειας, με πατέρα μεγαλομεσίτη, που δεν φαίνεται να τον εκτιμά ιδιαίτερα) και αναθέτει στον καπάτσο δικηγόρο Ρόι Κον να του φτιάξει το ίματζ.

© PIER WYEMAN/2024 APPRENTICE PRODUCTIONS ONTARIO INC

Σε μεγάλο βαθμό ο Τραμπ που όλοι γνωρίζουμε είναι δημιουργημα του αδίστακτου Ρόι Κον, υποστηρίζει ο ιρανοσοουπδός σκηνοθέτης Αλί Αμπάσι («*Ερρή άραχνη*»). Με μια σκηνοθετική φόρμουλα που δένει τον ρεαλισμό των γεγονότων με τη μυθοπλασία, το φιλμ καταφέρει να γίνει εκτός από πιασάρικο και αρκετά ενδιαφέρον. Ειδικά στο πώς ο αδαής Τραμπ με την κραυγαλέα ρηχότητα αποκτά τη δύναμη της δημαγωγίας που θα τον μεταμορφώσει στον λαϊκιστή πολιτικό που «μιλά» στους απλούς πολίτες, το φιλμ αποδεικνύεται άκρως αποτελεσματικό. Η απορία μας πάντως είναι γιατί να δούμε ένα έργο για δύο «τέρατα» της αμερικανικής πολιτικής.

Η ηλιαχτίδα μου (MY SUNSHINE) ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Χιρόσι Οκουγιάμα ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Κεϊτάτσου Κοσιγιάμα, Κιάρα Νακανίσι, Σοσούκε Ικεμάτσου

Σε απομονωμένο νησί της Ιαπωνίας, οι μαθητές ξεκινούν τα χειμερινά σπορ. Ο Τακούγια δεν ενθουσιάζεται με την ιδέα να είναι ξανά ο τερματοφύλακας της ομάδας του χόκεϊ επί πάγου και το του ενδιαφέρον εστιάζεται στη συμμαθήτριά του Σακούρα, που κάνει καλλιτεχνικό πατινάζ και προπονείται από τον νεοφερμένο Αρακάουα.

© 2024 BOKU NO OHISAMA PRODUCTION COMMITTEE & COMME DES CINEMAS

Μια τριάδα χαρακτήρων που φαινομενικά δεν έχουν τίποτα κοινό. Όμως η έλξη που τους ασκεί το καλλιτεχνικό πατινάζ αρκεί για να αναπτύξουν κοινό κώδικα επικοινωνίας. Η ιστορία ενθλικίωσης των δύο μαθητών συναντά την κατασταλαγμένη σοφία του φημισμένου προπονητή. Ένα «παράμυθι» ακατέργαστων συναισθημάτων με θέμα τη σημασία της επιμονής στο να κυνηγάς το όνειρό σου με κάθε κόστος και κόντρα σε κάθε αντιξοότητα.

«ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΟΠΟΥ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕΣ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙΣ ΠΟΤΕ ΝΑ ΤΟΝ ΞΕΧΑΣΕΙΣ» (ΚΑΜΙΑ ΑΛΛΗ ΓΗ)

Ο συγγραφέας
στην κρητική ταβέρνα
Ογκίνης

Δειπνητήρια, ουχί κοφτήρια

10 εστιατόρια με καλό φαγητό
σε λογικές τιμές

Του ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Το δικό μας

Μαγεμένος Αυλός

Ρόδακας

Στου Βελετάκου

Το χατίρι

Συγχωρέστε με που θεωρώ γελοίο να πληρώσω σ' ένα εστιατόριο 30 και 40 ευρώ για ένα κομμάτι κρέας (έστω κι αν έχουν κάνει μασάζ στο ζώο πριν το σκοτώσουν ή έχουν βαλθεί να το χαλαρώσουν πρώτα με νοκτούρνα του Σοπέν).

Συγχωρέστε με αν αδυνατώ να συλλάβω πώς μπορεί μερικά σκόρπια λαχανικά σε μια γαβάθα, ποτισμένα με μπαλσάμικο (που απεχθάνομαι), να στοιχίζουν 15 και 20 ευρώ.

Συγχωρέστε με αν δεν αγγίζω φιάλες οίνου που κοστολογούνται από τον καταστηματούχο άνευ ερυθρίσσεως –κι ας είναι κόκκινο το κρασί– 50 κι 70 ευρώ.

Για μένα αυτό που μετράει είναι η παρέα και να μη νιώθω ότι με πιάνουν κορόιδο.

Ιδού λοιπόν κάποια μαγαζιά που όχι μόνο δεν παίρνουν το σκαπό του πελάτη, αλλά του προσφέρουν και καλό φαγητό.

Ταβέρνα του Θωμά, στον Νέο Κόσμο (απέναντι από την παλιά *Ελευθεροτυπία*). Μόλις πρόσφατα έβαλε ταμπέλα με την ονομασία της έξω από το παλιό σπιτάκι που σε ταξιδεύει σε μια Αθήνα άλλης εποχής. Ο κήπος για τα θερινά βράδια θυμίζει ασπρόμαυρες ταινίες του '50. Μαγειρεύει ο Μανόλης από την Κρήτη.

Ρόδακας, στην αρχή της Λεωφόρου Βουλιαγμένης. Νεοκλασική οικία, με τους παραδοσιακούς ρόδακες κάτω από τα ταβάνια κι ένα όμορφο κηπάριο. Ο Νίκος, ο ιδιοκτήτης, είχε παλιά στο κέντρο της Αθήνας το εστιατόριο Κεντρικόν. Για μεγάλες παρέες υπάρχει δωμάτιο που λειτουργεί και ως σεσαρέ. Πολύ καλό φαγητό και οίνος ερυθρός εκ της Νεμέας ορμώμενος.

Το καπηλειό. Χωρίς ταμπέλα απ' έξω –μόνο ένας μικρός προβολέας φωτίζει την πρόσοψη αυτού του σπιτιού που μέσα φιλοξενεί το όμορφο αυτό ταβερνάκι. Στους τοίχους βαρέλια κρασιού και παλιές φωτογραφίες από σταρ του ελληνικού κινηματογράφου. Το καλοκαίρι κάποιος τροβαδούρος άδει πλακιώτικα άσματα. Όσο για τις τηγανιτές πατάτες του, αμβροσία σκέτη.

Μαγεμένος Αυλός. Το στέκι του Μάνου Χατζηδάκι στο Παγκράτι δεν χρειάζεται συστάσεις. Το καλοκαίρι βγάζει τα τραπέζια του στον κήπο των Προσκόπων, ενώ τον χειμώνα, στο πανέμορφο περιβάλλον του που θυμίζει Μπελ Επόκ, μπορεί να έχετε την τύχη να ακούσετε να τραγουδάει ο Κώστας Βενετσάνο ή η Ελένη Ροδά.

Ρέρρας, στο Λαύριο. Πολλοί μου είπαν να μη γράψω γ' αυτό το μαγαζί, γιατί δύσκολα μετά θα βρίσκαμε τραπέζι. Το ανακαλύψαμε το βράδυ της Μεγάλης Παρασκευής κι ήταν σαν να κάναμε Ανάσταση. Υπέροχη ψαρόσουπα, λαμπρά τηγανισμένες κουτσομούρες και ντολμαδάκια που φτιαχνει η μητέρα του ιδιοκτήτη Γιάννη Ρέρρα, ο οποίος έχει το δικό του κρασί και μαγειρεύει ο ίδιος.

Το δικό μας, στην Καλλιθέα. Εξαιρετικές γεύσεις με τραπέζια στον δρόμο το καλοκαίρι. Εκεί δίπλα βρίσκεται και το βιβλιοπωλείο Κουκουβουκ που μπορείτε να επισκεφτείτε πρώτα προς άγναν πνευματικής τροφής και κατόπιν να κατευθυνθείτε στο μαγέρικο της γειτονιάς.

Το Πεύκο, στα Μελίσσια. Με ένα γιγαντώσιμο πέυκο στη μέση της αυλής, το άλλοτε εξοχικό αυτό κεντράκι φιλοξενεί τους θαμώνες του στη δροσιά των βορείων προαστίων, με εξαιρετικό σέρβις και πολύ καλά φαγητά. Παρκάρετε κοντά στην εκκλησία της Ζωοδόχου Πηγής και βολτάρετε ως εκεί σε μια βραδινή ρομαντζάδα.

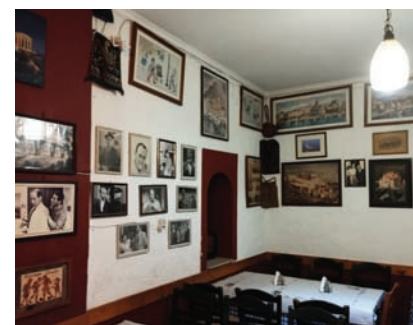
Το χατίρι, στο Παγκράτι. Όμορφο περιβάλλον, πολύ καλό φαγητό και εξαιρετο σέρβις.

Στου Βελετάκου. Καθώς τελευταία βρίσκομαι όλο και συχνότερα στο Λαύριο για ψάρι, ο Βελετάκος είναι ο τελευταίος μεταλλωρύχος που βγήκε από τις σήραγγες των λατομείων. Έχει δικό του καϊκι και ψαρεύει ο ίδιος. Κάποια βράδια παίζει μουσική ο γιος του με παρέες φίλων. Εκπληκτική θέα και υπέροχες ψαριές.

Στου Γκίνη, για αντικριστό και άλλες γευστικότερες κρεατοφαγίες, χώρια η μαραθόπιτα που αρέσει στην Ηρώ. Ανάμεσα σε Λαύριο και Σούνιο. Μου το σύστησε ο Νίκος Ορφανός και τώρα το συστήνω εγώ σε εσάς...

Ταβέρνα του Θωμά

Το καπηλειό

Ο συγγραφέας με τον Γιάννη Ρέρρα

Το Πεύκο

Σαν παλιό σινεμά

Ένα αφήγημα της γνωστής ποιήτριας και πεζογράφου Μαρίας Σαββάκη κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Μελάνη

Του ΗΛΙΑ ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΥ

Έπειτα από δύο ποιητικές συλλογές («Σε χρόνους δύο» και «Ο ποιητής») και δύο συλλογές διηγημάτων («Καθρέφτες» και «Ταξίδια με τον λύκο μου»), η Μαρία Σαββάκη επανέρχεται με το υβριδικό «Ο Α.Π.», που ως είδος κατατάσσεται μεταξύ πρόζας και ποιητικής γραφής, κάτι που του προσδίδει διπλή αξία ή/και δυνατότητα ανάγνωσης. Όμως, σύμφωνα με τη συγγραφέα, το βιβλίο «Ο Α.Π.» είναι μάλλον «αφήγημα». Εγώ εντέλει θα προτιμούσα τον όρο «ποιητική πρόζα», αφού ρέπει προς μια πολύ πιο ελκυστική ως είδος ποιητική λογοτεχνία, που δεν της επιτρέπεται να υποκριθεί κάτι άλλο, πιο πεζό και πιο ευπώλητο. Αν, μάλιστα, μου επιτρέπεται να επιχειρήσω μια αναλογία, θα το έβρισκα συγγενικό με ορισμένα γραπτά (όχι μυθιστορήματα) της Μαργκερίτ Ντιράς (όπως π.χ. το «L'Été 80»), όπου το πολύ προσωπικό συμπλέκεται με το γενικό πολιτικό, και το αποτέλεσμα δεν είναι σύνθεση σπασμένων εικόνων (όπως στη Σαββάκη), αλλά ένα συνεχές travelling. Τελικά, αυτό που εισπράττει ο αναγνώστης θεατής εξαρτάται από τις επιλογές στο μοντάζ, όπως συμβαίνει και στον κινηματογράφο.

Επί της ουσίας τώρα: Ο όρος Αριστερά υπάρχει και πριν και μετά τον Εμφύλιο, με διαφορετικούς χρωματισμούς, εντάσεις και εκτονώσεις, και συχέεται για λόγους κυρίως συγκυρίας με την προοδευτική, δημοκρατική, αντιμοναρχική κ.λπ. παράταξη, χωρίς ωστόσο να ταυτίζεται μαζί τους. Το ίδιο και οι αριστεροί: είναι δύσκολο να τους ορίσει επιστημονικά. Είναι περισσότερο αντίπαλοι της άλλης πλευράς, είναι η άλλη όψη μιας κοινωνίας η οποία σπαράσσεται από πολέμους, κρίσεις και γεωπολιτικές αστάθειες, διατηρώντας όμως αρκετά στοιχεία από αυτό που κατά τη μαρξιστική παράδοση ονομάστηκε «ταξική διάρθρωση». Τάξεις υπήρχαν, όχι όμως τόσο διακριτές όσο θα ήθελε η θεωρία, για τον λόγο ότι η εθνική ρευστότητα δεν τις αφήνει να κατασταλάξουν και να παγιωθούν και δεν τους επιτρέπει βεβαίως να αποκτήσουν διαρκή πολιτική εκπροσώπηση. Για την κομμουνιστική Αριστερά τα πράγματα είναι πιο περίπλοκα και η κατάταξη δυσκολότερη. Υπάρχουν οι ορθόδοξοι (ζαχαριαδικοί, κολλιγιανικοί, σοβιετόφιλοι κ.λπ.), στους οποίους αργότερα έρχονται να προστεθούν οι αναθεωρητές, οι τροτσκιστές και οι κινεζόφιλοι. Στη μικρή κλίμακα, στην κλίμακα των καθημερινών ανθρώπων με τους οποίους συνδιαλέγεται το βιβλίο της Μ.Σ., οι διαφορές αυτές είναι ήσσονος σημασίας ή δεν εκφράζονται καθόλου, παρά μόνο σε ειδικές περιπτώσεις (όπως είναι τα γραφεία της Ασφάλειας).

Σε γενικές γραμμές όμως, η Αριστερά είναι εκτός νόμου, είτε πρόκειται για την περίοδο του Μεταξά είτε για την Αντίσταση είτε για τον Εμφύλιο είτε για τα χρόνια αμέσως μετά τις εκκαθαρίσεις είτε –τέλος (;)– για την κυβέρνηση της Χούντας. Οι αριστεροί ακολουθούν κι αυτοί τη μοίρα της Αριστεράς, κομμουνιστικής ή όχι, αν και σε ένα μεγάλο μέρος της κοινής τους πορείας οι δεξαμενές ταυτίζονται (π.χ. περίοδος της ΕΔΑ).

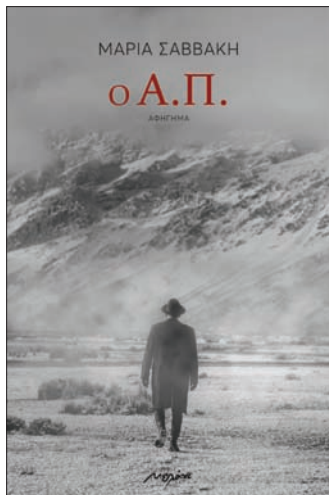
Το πολύ ενδιαφέρον στοιχείο στο βιβλίο είναι πως η συγγραφέας, ενώ εμμέσως πρωταγωνιστεί διά του Αριστερού Πατέρα (Α.Π.) και των τελειώς προσωπικών στιγμών και αναμνήσεων, εντούτοις κρατάει μια «πολιτική» απόσταση και δείχνει να την ενδιαφέρει περισσότερο ο συναισθηματικός αντικτύπος στη ζωή της και στη ζωή των άλλων από αυτή την περιπέτεια (την περιπέτεια της Αριστεράς), όπως και η προσπάθεια όλα τα παραπάνω να αποτυπωθούν σε εικόνες, αν και κατά το πλείστον αυτές βγαί-

νουν «κουνημένες» λόγω της χρονικής απόστασης και των διαμεσολαβήσεων στη διάρκεια των αφηγήσεων. Έτσι, συγκροτείται και συντηρείται μια «νεωτερική μυθολογία» με τον Έλβις Πρίσλεϊ στο εξώφυλλο να κραδαίνει τη σημαία της επανάστασης.

Ο «Α.Π.» της Μαρίας Σαββάκη εντάσσεται σε αυτό το πλαίσιο, χρονικά, τοπικά και ιδεολογικά. Για λόγους όχι τελειώς άσχετους με την παραπάνω εισαγωγή, η οικογένεια της συγγραφέως καταφεύγει στη δεκαετία του 1950, και κατοικεί σε μια περιοχή βόρεια του σημερινού Βύρωνα της μείζονος Αθήνας, της οποίας όμως ο ζωτικός πυρήνας βρίσκεται στο Παγκράτι ή στο Βατραχονήσι, όσο ακόμα υπήρχε ο Ιλισσός. Πέραν του συνοικισμού του Παγκρατίου εκτείνεται η ύπαιθρος της Αττικής, η δυτική δηλαδή πλευρά του Υμηττού, χωρίς δέντρα, με λίγα χαμομήλια και ραδίκια. Το κάτω όριο του Παγκρατίου είναι ο ποταμός, ο οποίος χωρίζει και τους δύο παράλληλους και μη διασταυρούμενους κόσμους: την περιοχή των ανακτόρων και τα κυβερνητικά μέγαλα από τη μια μεριά και την περιοχή, από την άλλη, όπου μια εξορισμένη πλέον από την ιστορία μικροαστική και εργατική τάξη προσπαθεί να μαζέψει τα συντρίμια της. Προφανώς υποθέτουμε ότι οι περισσότεροι απ' αυτούς είναι Αριστεροί, βλέπουν στον κινηματογράφο Παλλάς το «Όταν πετούν οι γερανοί», κρύβουν την εφημερίδα στην απομέσα τσέπη, συναντούν κρυφά ομοϊδεάτες στις γωνίες των δρόμων, ανταλλάσσουν άχρηστα πλέον μυστικά και παίζουν πρέφα στο Καφενείο η Ελλάς στην πλατεία Πλαστήρα. Τέκνα της «ήττας», που προσπαθούν να ορθοποδήσουν οικονομικά, επαγγελματικά, αλλά κυρίως ηθικά. Εξ αντικειμένου, όμως, το τελευταίο αποδεικνύεται το πιο δύσκολο, καθώς διαρκώς τους το θυμίζουν τα σποραδικά γράμματα των συγγενών από το Παράπετασμα και οι «αναζητήσεις του Ερυθρού Σταυρού», δηλαδή όλη αυτή η μνήμη που τους ακολουθεί και θα τους ακολουθεί μέχρι που να πεθάνουν.

Και τα παιδιά τους; (Μεταξύ αυτών και η Μαρία Σαββάκη). Στέκουν κι αυτά αμήχανα απέναντι σ' έναν κόσμο που αλλάζει ασυνάρτητα, υπογραμμίζοντας φράσεις από το παρελθόν και κάνοντας ερωτήσεις που δεν παίρνουν ποτέ απάντηση. Ο Α.Π. αποσύρεται από το προσκήνιο της Ιστορίας, διακριτικά και μ' ένα «πικρό χαμόγελο», ενώ πίσω του πέφτει η αυλαία. Όταν θα ξανανοιξεί, ο Ιλισσός θα έχει ήδη μπαζωθεί, η «Αντρίανα» του άσματος από πλύστρα θα έχει γίνει πόρνη πολυτελείας, το παλιό σπίτι με το πηγάδι και τον πυράκανθο θα έχει ισοπεδωθεί, η οδός Ευτυχίδου θα έχει γεμίσει σουβλατζήδικα και Vodafone, ο γιαουρτάς, ο παπλωματάς και ο αρκουδιάρης θα έχουν αποδημήσει, ο Καραμανλής θα έχει ξηλώσει και το τελευταίο τραμ και το Καφενείο θα έχει γίνει καφετέρια.

Όσο για εμάς (hypocrite lecteur, mon semblable, mon frère), διαβάζουμε το βιβλίο της Μ.Σ «Ο Α.Π.» με μια δόση νοσταλγίας αλλά και πλήρους αδυναμίας να γυρίσουμε την ταβάνια προς τα πίσω, να δούμε τις κρίσιμες λεπτομέρειες που μας διέφυγαν και να βρούμε την άκρη του νήματος στα πανεπιστήμια και την κοινωνική ψυχανάλωση. Διστάζουμε, ίσως και να μετανιώνουμε, όπως «Ο τρελός Πιέρ» στην τελευταία σκηνή της ταινίας του Ζαν-Λικ Γκοντάρ, αλλά αργά ή γρήγορα θα αφεθούμε να μας παρασύρει το θολό ρεύμα στα ριχά μιας πλήρως αναντίστοιχης –ως προς τις προσδοκίες–, φτηνής Μεταπολίτευσης.

Μαρία Σαββάκη
Ο Α.Π.
εκδ. Μελάνη

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΜΕ ΑΙΤΙΑ

Η παράνοφος: αυθεντική λογοτεχνία

Του ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Ποιος δεν έχει διαβάσει το μυθιστόρημά της «Η καρδιά κινηγάει μονάχη»; Η την «Μπαλάντα του λυπημένου καφενείου» (σε μετάφραση Μένη Κουμανταρέα). Ποιος δεν έχει δει την ταινία «Ανταύγειες σε χρυσά μάτια», σε σκηνοθεσία Τζον Χιούστον, με πρωταγωνιστές τον Μάρλον Μπράντο και την Ελίζαμπεθ Τέιλορ;

Αντιλαμβάνομαι βέβαια ότι παρόμοιες ερωτήσεις απευθύνονται σε ηλικίες άνω των σαράντα, όταν ακόμη οι άνθρωποι διάβαζαν βιβλία και δεν ήταν –όπως συμβαίνει σήμερα– προσπλωμένοι με ύφος στοχαστικό –Κομφούκιου πες– στις οθόνες των κινητών τους.

Οι εκδόσεις Διόπτρα αποφάσισαν να μας συστήσουν πάλι αυτήν την Αμερικανίδα συγγραφέα, που γεννήθηκε το 1917 στην Τζόρτζια των ΗΠΑ και έζησε μια πολυτάραχη ζωή ανά τον κόσμο, αφήνοντας πίσω της ένα πλούσιο συγγραφικό έργο και έναν άντρα που αυτοκτονεί. Η ίδια πεθαίνει στα πενήντα της.

Αυτές τις μέρες διάβασα το μυθιστόρημά της «Η παράνοφος», σε πολύ καλή μετάφραση της Έφης Τσιρώνη. Αφηγείται την ιστορία μιας έφηβης που μεγαλώνει σε ένα σπίτι δίχως μάνα, έχοντας συντροφιά μια νέγρα υπηρέτρια και τον μικρότερο σε ηλικία ξάδελφό της. Η πλήξη την έχει βαρέσει κατακούτελα. Πλήττει με τα πάντα. Ωσπου, σαν κεραυνός εν αιθρία, φτάνει στο σπίτι η είδηση ότι παντρεύεται ο αδελφός της. Η Φράνκι ενθουσιάζεται, σχεδόν παραληρεί. Φαντάζεται ότι οι νιόπαντροι θα την πάρουν μαζί τους στο γαμήλιο ταξίδι τους

ώστε να ανοιχτούν εμπρός της νέοι ορίζοντες, μακριά από τα μπαμπακοχώρα και την ανία της μικρής πολίτνης. Καθώς η μέρα του γάμου πλησιάζει, η Φράνκι φαντασιοκοπεί τριγυρίζοντας στον τόπο της και πέφτει στα δίχτυα ενός στρατιώτη που την οδηγεί ως το κρεβάτι του σ' ένα ρυπαρό μοτέλ – χωρίς επιτυχία ωστόσο.

Κάρσον Μακ Κάλερς
Η παράνοφος
εκδ. Διόπτρα

Η ηρωίδα της Κάρσον Μακ Κάλερς φέρνει στον νου τον έφηβο εκείνο του Σάλιντζερ, τον Χόλντεν – μονάχα που αυτός ο τελευταίος τριγυρνάει άσκοπα στη Νέα Υόρκη. Θυμίζει, με έναν άλλο τρόπο, και τα «Ψάθινα καπέλα» της

Μαργαρίτας Λυμπεράκη. Ακολουθεί κανείς με νοσταλγία τη Φράνκι στις περιπλανήσεις της, αντιλαμβάνεται την αγωνία της να ξεφύγει από την ανία της χαμοζωής, θέλει να δραπετεύσει μαζί της από το ασφυκτικό εκείνο κλουβί.

Κάποιος που με ξέρεθαι θα εκπλαγεί βλέποντάς με να γράφω με ενθουσιασμό –γιατί έτσι νιώθω– γι' αυτό το μυθιστόρημα της Μακ Κάλερς. Μα πώς αλλιώς, αφού πρόκειται για αυθεντική λογοτεχνία, για ένα βιβλίο που δεν θέλεις να τελειώσει, που με συντρόφεψε αρκετά βράδια αυτού του φθινοπώρου, δημιουργώντας στην ψυχή μου μια θαλπωρή που είχα καιρό να νιώσω.

Αποφάσισα να το εντάξω ήδη στο σεμινάριο δημιουργικής γραφής που θα κάνουμε φέτος με τη συγγραφέα Ηρώ Σκάρου στην Ανοικτή Τέχνη του Αλέξανδρου Ασωνίτη. Ελπίζω έτσι να μοιραστώ και με άλλα άτομα που αγαπάνε τη λογοτεχνία ένα έργο που με συγκίνησε βαθιά. Και καθώς η κόρη μου φρόντισε να φύγει στην Αγγλία μόλις τελειωσε το λύκειο για να σπουδάσει, υποψιάζομαι ότι μπορεί κι εκείνη με τη σειρά της να ήθελε να φύγει μακριά από την πλήξη του Λεκανοπεδίου. Σε αντίθεση πάντως με τη Φράνκι του βιβλίου, η δική μου Φράνκι ζει ακόμα μακριά.

Το παιχνίδι των φυλών στην οθωμανική Κωνσταντινούπολη

Η μελέτη του David Selim Sayers για τους ρόλους ανδρών και γυναικών στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, μέσα από τα λαϊκά παραμύθια της εποχής

Της ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ ΓΛΥΝΙΑΔΑΚΗ

Καμιά φορά, χαριτολογώντας, λέμε ότι πολλοί απ' όσους έχουμε κάνει διδακτορική διατριβή στις ανθρωπιστικές επιστήμες έχουμε αφιερώσει ένα σημαντικό κομμάτι της ζωής μας σε κάτι που ενδιαιφέρει μόνο τρεις (εξεταστές) και τον περιώνυμο κούκο. Έτσι μοιάζει εκ πρώτης όψεως να συμβαίνει και με τη μικρή μονογραφία του Τουρκοβρετανού David Selim Sayers, «*Gender in Ottoman Constantinople*». Μα ποιος, πραγματικά, ενδιαφέρεται για τις εκφάνσεις της ταυτότητας φύλου στην οθωμανική Κωνσταντινούπολη;

Ε, you'd be surprised, που λέμε. Πατί εκτός του ότι αυτό το βιβλιαράκι ρέει σαν ωραία ιστορία, μας αποκαλύπτει τις πηγές πολλών «παράδοσιακών» ρόλων, πεποιθήσεων και συμπεριφορών που είχαμε ως λαός τουλάχιστον μέχρι τη δική μου γενιά (Gen X/Millennials) – αν όχι ακόμα.

Όπως το γιατί πολλοί στρέψαν άνδρες με ομοερωτικές συμπεριφορές νιώθουν άβολα να τις αποκαλέσουν έτσι. Ή το γιατί ο στρέψαν πληθυσμός της χώρας μας βλέπει συνήθως την πρωκτική διείσδυση στους άνδρες ως ένδειξη διαστροφής ή ανήκεστο βλάβη στην «ανδροπρέπεια» του αρσενικού. Και τα λοιπά και τα λοιπά.

Αλλά ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή.

Ο Sayers ασχολείται με διηγήσεις και λαϊκά παραμύθια που κυκλοφορούσαν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και ήταν είτε κουτσομπολίστικες ιστορίες κοινωνικής ανόδου στην πρωτεύουσα Κων/πολη, είτε περιπέτειες «πανούργων» γυναικών που, με τις μηχανοραφίες τους και την τοξική τους γοητεία, κατάφερναν να κάνουν άνω κάτω οικογένειες, φιλίες και την Υψηλή Πύλη ακόμα.

Τα λαϊκά αυτά παραμύθια κυκλοφορούσαν φυσικά από στόμα σε στόμα, αλλά κάποια στιγμή μετά τον 18ο αιώνα καταγράφηκαν σε χειρόγραφα (πρώτα) και λιθογραφίες. Το βασικό αντικείμενο του πόθου –ανδρών και γυναικών– μοιάζει να είναι κατά κόρον ο νεαρός έφηβος (boy beloved στα αγγλικά του Sayers). Γι' αυτόν «σφάζονταν» φίλοι και γνωστοί. Μην ξεχνάμε, λέει ο Sayers, ότι η Οθωμανική Αυτοκρατορία ήταν μια αγροτική κοινωνία όπου το άτομο δεν είχε καμιά αξία από μόνο του· η μονάδα σύστασης της κοινωνίας ήταν η οικογένεια, ήτοι πατέρας-μητέρα-παιδί(α), μια συμφωνία κοινωνικής και οικονομικής ωφέλειας όπου οι σύζυγοι μόνο για ρομαντικούς λόγους δεν συνυπήρχαν (αυτή είναι μια νοοτροπία που εισήλθε πολύ αργότερα στην οθωμανική Τουρκία από τη Δύση και μετατόπισε άρδην τις ηθικές πλάστιγγες).

Οτιδήποτε απειλούσε τη συνοχή της οικογενειακής αυτής μονάδας θεωρούνταν, συνεπώς, κακό· και οτιδήποτε την υποβοηθούσε ήταν εν δυνάμει ευκαίριο. Κατά συνέπεια, παρατηρούμε ας πούμε ότι οι παντρεμένοι άνδρες πολλές φορές είχαν σχέσεις με νεαρά αγόρια –αλλά όχι με νεαρά κορίτσια, γιατί τότε υπήρχε ο κίνδυνος της εγκυμοσύνης– κι ότι οι γυναίκες είχαν επίσης συχνά ερωτικές σχέσεις με άλλες γυναίκες, αλλά επ' ουδενί με άλλους άνδρες. Άλλο παράδειγμα: όταν οι γυναίκες γίνονταν

γιαγιάδες, η οθωμανική κοινωνία θεωρούσε ότι η σεξουαλικά παραγωγική τους ζωή είχε έρθει στο τέλος της (γιατί είχαν εξασφαλίσει τη διαίωσιση της οικογένειας) και ξαφνικά, αποκτούσαν αρκετά μεγάλη ελευθερία κινήσεων στον δημόσιο χώρο: δεν απειλούσαν πια την οικογενειακή συνοχή. Συχνά δε είχαν εραστές.

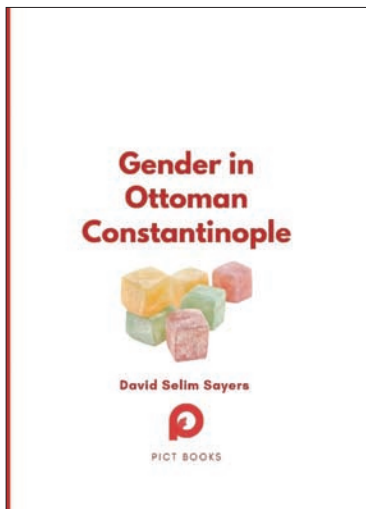
Μαθαίνουμε επίσης, από τις ιστορίες αυτές, ότι η γυναίκα είχε το δικαίωμα να ζητήσει διαζύγιο αν ο άνδρας της δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στα δύο βασικά του καθήκοντα: την απόκτηση απογόνων και την οικονομική στήριξη της οικογένειας. Όσες γυναίκες φτωχών οικογενειών (στις πόλεις κυρίως) δεν ήθελαν να πάρουν διαζύγιο και αναγκάζονταν να δουλεύουν για να συμπληρώνουν το οικογενειακό εισόδημα αντιμετώπιζονταν με απαξίωση από τους υπολοίπους.

Αν δεν ήσουν πατέρας ή μητέρα (ή τέλος πάντων σύζυγος) ανήκες σε μια γκριζα ζώνη όπου πολλά πράγματα δεν σου επιτρέπονταν. Η κοινωνία σε αντιμετώπιζε σαν εξωτικό

πουλί, αλλά όχι απαραίτητως άσχημα. Οι levendler (οι αυθεντικοί «λεβέντες») ήταν νεαροί άνδρες που, για λόγους φτώχειας πολλές φορές, αδυνατούσαν να παντρευτούν και να κάνουν οικογένεια, με αποτέλεσμα να στριφογυρνούν από εδώ και από εκεί κάνοντας ό,τι γουστάρουν: άλλες φορές οι λαϊκές παραδόσεις τούς παρουσιάζουν ως ήρωες, άλλες ως «νυφίτσες» ή «παράσιτα». Τα νεαρά αγόρια συνήθως είχαν σεξουαλικές σχέσεις με μεγαλύτερους άνδρες (ή και γυναίκες), όχι για ρομαντικούς αλλά για συναλλακτικούς σκοπούς. Το μεγαλύτερο μέρος της οθωμανικής ρομαντικής ποίησης, μας πληροφορεί ο Sayers, έχει γραφτεί από άνδρες για νεαρά αγόρια. Οι δε παλλακίδες του αυτοκρατορικού οθωμανικού χαρμιού κρατούσαν τις τύχες όλης της Αυτοκρατορίας στα χέρια τους.

Όλα αυτά αλλάζουν με την απόφαση των αρχόντων της Αυτοκρατορίας να εισάγουν μεταρρυθμίσεις, μόδες και ηθικούς κανόνες από τη Δύση, από τα μέσα του 19ου αιώνα και μετά. Τα λαϊκά παραμύθια που θα αναπαρθούν με το νέο μέσον της τυπογραφίας, θα σβήσουν κάθε «ανατολίτικο» ομοερωτικό ή άλλο στοιχείο από τις αφηγήσεις τους: τα αγόρια ως αντικείμενα του πόθου θα εξαφανιστούν και τη θέση τους θα πάρουν νεαρά κορίτσια· οι αγαπες γυναίκες θα πάψουν να έχουν οποιοδήποτε λόγο στο δημόσιο χώρο παρά μόνο ως κακόβουλες, στειρές «μάγισσες». Οι Οθωμανοί θα αποκτήσουν μια νέα, εισαγόμενη νοοτροπία για το άτομο, τον γάμο και το Έθνος, που θα θυσιάσει στον βωμό της δυτικής επιστημονικότητας, της δαρβινικής προόδου και της εθνικής αναγέννησης πολλές από τις νοοτροπίες που είχαν συνοδεύσει τις κοινωνίες των Βαλκανίων και της Ανατολίας για ολόκληρους αιώνες. Συμπεριλαμβανομένης, φυσικά, και της δικής μας.

Όλα αυτά τα ενδιαφέροντα στο πολύ μικρό –μόλις 100 σελίδων– βιβλιαράκι του ιστορικού της λογοτεχνίας David Selim Sayers. Μεγάλη απόλαυση.

David Selim Sayers
Gender in Ottoman Constantinople
εκδ. Pict Books, Παρίσι

Σημειώσεις Ενός Μονομανούς

CLLXXX Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ

Μίμης Πλέσσας: Θα τον θυμόμαστε, θα τον ακούμε και θα τον τραγουδάμε πάντα

Δεν θα προσπαθήσω να καλύψω σε 600 λέξεις το τεράστιο φαινόμενο που ήταν ο Μίμης Πλέσσας. Μερικές μνήμες μοιράζομαι μόνο για έναν από τους ελάχιστους Έλληνες συνθέτες που ασχολήθηκαν με τόσα διαφορετικά είδη μουσικής και με τόσο μεγάλη επιτυχία.

Στη δεκαετία του '70, λίγο μετά από τη Μεταπολίτευση, μαθητής δημοτικού ακόμα, είχα ένα μικρό τρανζιστοράκι που άνοιγα αμέσως μόλις έκλεινα το πικ απ. Αν τα βάλουμε σε χρονική σειρά, τα πράγματα είχαν ως εξής: Μαθήματα σχολείου μέχρι περίπου τις 5.00, το πολύ 6.00. (Ολοήμερα σχολεία και δραστηριότητες δεν υπήρχαν εκείνη την εποχή.) Πικ απ μέχρι περίπου τις 7.30. Στη συνέχεια ραδιόφωνο, λίγο κρατικό στην αρχή κι ύστερα πειρατικοί σταθμοί. Το πρόγραμμα του πειρατικού που προτιμούσα ήταν πάνω κάτω αυτό: Μέχρι τις 9.00-10.00 rock, κυρίως **Bowie, Dylan, Velvet Underground, Tom Waits**, τέτοια πράγματα. Ύστερα ελληνική pop από τα 60s: **Forminx, Olympians, Μάικ Ροζάκης, Charms, Δάκης, Σταύρος Ζώρας** – εκεί πρωτάκουσα όλα αυτά τα συγκροτήματα, που δεν ήταν και τόσο παλιά εκείνη την εποχή. Γύρω στις 11.00 **Πουλόπουλος** και μετά τις 12.00 **Καζαντζίδης**. Ο Πουλόπουλος και ο Καζαντζίδης δεν πιάνουν απλώς

ως τραγουδιστές. Για τον σταθμό που άκουγα, αλλά και για πολύ κόσμο εκείνη την εποχή, αποτελούσαν διακριτά είδη μουσικής. Στο πρόγραμμα του Πουλόπουλου έτυχε να ακούσω για πρώτη φορά το όνομα του Μίμη Πλέσσα.

Τα τραγούδια που μετέδιδε ο συγκεκριμένος σταθμός κάτω από τη μεγάλη ταμπέλα «Πουλόπουλος» ήταν κυρίως υλικό από τους δίσκους 1, 2, 3 και 4, από τα τραγούδια που τραγουδούσε στις ταινίες και κυρίως από εκείνο το άλμπουμ, με τον καταγάλανο ουρανό στο εξώφυλλο, που λεγόταν «*Ο δρόμος*».

Δεν θα κρύψω ότι ανάμεσα στο είδος «Πουλόπουλος» και τα ελληνικά 60s προτιμούσα τα δεύτερα, αλλά ακόμα κι εκεί είχε τρυπώσει ο Πλέσσας, με το «*Crazy Girl*» ας πούμε, τον Ταμπόση στο «*Sunshine For Your Dreams*» ή τον Δάκη – έναν σπουδαίο τραγουδιστή που άργησα πολύ να εκτιμήσω. Όσο για τα καθαρά πουλοπουλικά κομμάτια, όπως κατάλαβα αργότερα, αυτά που αγαπούσα πιο πολύ έρχονταν από τον «*Δρόμο*».

ΦΩΤΕ/ΣΥΜΕΛΛΑ ΠΑΝΤΖΑΡΙΤΣΗ

Εκτιμήσα τον Πουλόπουλο στο πέρασμα του χρόνου. Στην ουσία οι μελωδίες του Πλέσσα ήταν αυτές που λειτούργησαν πιο πολύ: η οικειότητα με την καθημερινή ζωή, με τον τεράστιο κόσμο που απλωνόταν έξω από τα παράθυρά μας και που όχι μόνο οι μικροί αλλά και οι μεγάλοι είχαν δυσκολία εκείνη την εποχή να κατανοήσουν.

Στα χρόνια των απόλυτα συνειδητών ακροάσεων, ο Πλέσσας που ένιωσα πιο κοντά μου, ήταν ο Πλέσσας της jazz: Το κουαρτέτο του, με Τίτο Καλλίρη (κιθάρα), Νίκο Τσεσμελή (μπάσο), Νίκο κι ύστερα Γιώργο Λαβράνο (τύμπανα) και με τον Στέλιο Βήχο στα πνευστά. Αργότερα, το τρίο του πιανίστα Μανώλη Μικέλη, χωρίς κιθάρα, με Τσεσμελή στο μπάσο και Πωγωνάτο στα τύμπανα, το σχήμα του Ίωνα Αλεξιάδη που έπαιζε κιθάρα ή το άλλο τρίο, στα 80s πια, με τον Μηνά Αλεξιάδη στην κιθάρα και τους δύο Αντώνηδες, τον Πλέσσα –γιο του Μίμη– στα τύμπανα και τον Τεκτονίδη στα τύμπανα. Και ποιοι δεν έπαιξαν μαζί του ως «σολίστ», όπως αναφέρονταν στα εξώφυλλα των δίσκων: ο **Μουζάκης, ο Τοσπερούλης, ο Μωράκης, ο Θεοδωρίδης** αργότερα, ο **Καραντάνης**...

Ένας ιδιαίτερος κόσμος του Μίμη Πλέσσα ήταν οι δύο πολύ σπάνιοι –στην αυθεντική τους έκδοση– δίσκοι, «*Ο Μίμης Πλέσσας παίζει Philicorda*» και το «*Greece Goes Modern*», δίσκοι που ευτυχώς έχουν επανακυκλοφορήσει σε βινύλιο.

Όσον αφορά τα τραγούδια, ο Μίμης Πλέσσας έγραψε μερικά από τα σπουδαιότερα που έχουν ποτέ γραφτεί στην Ελλάδα – πράγμα που ξερωμε πολύ καλά. Όμως αυτό που έχει ακόμη μεγαλύτερη σημασία είναι ότι έγραψε τραγούδια που έχουν τον τρόπο να μιλούν μέσα μας όσα χρόνια κι αν έχουν περάσει από τη στιγμή που γράφτηκαν.

Θα τον θυμόμαστε, θα τον ακούμε και θα τον τραγουδάμε πάντα. Τι άλλο θα μπορούσε να ζητήσει ένας συνθέτης;

ΥΓ: Η λίστα του Spotify είναι επιτηδευμένα ανακατεμένη. Με εξαίρεση το τελευταίο jazz, philicorda, Greece goes Modern μέρος, βασίζεται στη σκέψη ότι τα τραγούδια του Πλέσσα πέρα από υψηλή ποιότητα έχουν και μια εσωτερική συνάφεια που ξεπερνά κάθε έννοια ιδιώματος.

Αναβιώνοντας το καλοκαίρι της Ανάφης στην Αθήνα

Σ' ένα κλαμπ της πλατείας Βικτωρίας στα μέσα του Οκτώβρη

Του ΓΙΑΝΝΗ Χ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

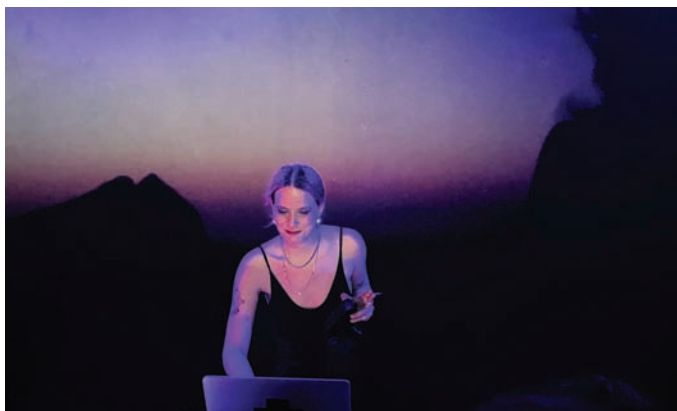
Αναποκρίσεις από μια πόλη που χορεύει ακόμα

Καιρό σκεφτόμουν να γράψω μια στήλη για όσα ζω στα αθηναϊκά νυχτοπερπατήματά μου. Θα μπορούσα να την πω «Σάββατο βράδυ στο κέντρο της πόλης», παραφράζοντας λίγο τη Σώτη, αλλά θα ήταν ψέμα. Όσα γράφω εδώ συμβαίνουν συνήθως Παρασκευές βράδυ. Τότε βγαίνω. Παίρνω το τελευταίο μετρό, γυρνάω με το πρώτο, συνήθως έχω στην τσέπη 10-15 ευρώ. Αυτό είναι λοιπόν το πρώτο «Θα πας»;, μια στήλη με αναποκρίσεις από μια πόλη που χορεύει ακόμα.

Κατέβηκα με τα πόδια μέχρι το Ίλιον Plus στην Κοδριγκτώνος. Η διαδρομή δεν θυμίζει πολύ αυτή που παίρνεις από τον Μύλο ή τον Μονόλιθο στη Χώρα της Ανάφης για να κατευθυνθείς στις Μάντρες. Αρχικά διαφέρει η ώρα. Εκεί αυτά τα κάνεις μετά τις 3:30 το πρωί, στην καλύτερη. Εδώ η ώρα είναι 1:15. Ύστερα στο νησί σε φυσάει ο αέρας, τα αστέρια λαμπυρίζουν, τα μηνίγια σου τινάζονται από τις μυρωδιές. Είναι καλοκαίρι και το μουντ είναι αλλιώς, το αντλιακό σου δίνει άλλη γεύση. Εδώ κατεβαίνεις την Πατσίων που μοιάζει με τη Θεσσαλονίκη, αλλά χωρίς θάλασσα. Μεγάλη διαφορά.

Ο κόσμος στιβάζεται στην ουρά έξω από το κλαμπ. Γνώριμα πρόσωπα. Με όλους έχετε ξαναιδωθεί κάποιο καλοκαίρι στις Μάντρες της Ανάφης, στο Κατσούνι, στον Ρούκουνα, στο Κλεισίδι. Μοιάζετε κάπως. Έχετε παρόμοιο αέρα. Όλοι έχετε χορέψει ως τις 9 το πρωί, ιδρωμένοι, στις Μάντρες τραγούδια του Δάκη, με θέα τον Μονόλιθο. Ανήκετε στην ίδια φυλή. Τι γυρεύετε εδώ;

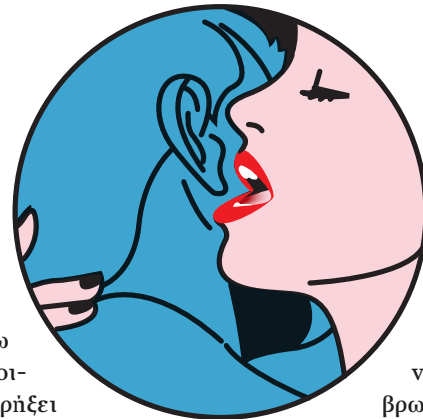
Όλοι αυτοί, κουϊρια και μη, μαζεύτηκαν σ' ένα κλαμπ της πλατείας Βικτωρίας στα μέσα του Οκτώβρη, προσπαθώντας να αναβιώσουν τα συναισθήματα του Αυγούστου καθώς χόρευαν λουσμένοι στο γκλίτερ, τον ιδρώτα, τα χνώτα και τον καπνό στην Ανάφη. Αυτό κρύβεται πίσω από τα πάρτι του αναφιώτικου μπαρ Μάντρες στην Αθήνα. Θέλουν να νικήσουν το φθινόπωρο και να νιώθουν ότι επανέφεραν έστω και για λίγο τα σώματά τους στις καλοκαιρινές ρυθμίσεις. Τους ακολουθώ. Επί 5 ώρες χορεύω δικως σταματημό. Μουσική παίζουν η **Μαρία Μουρελάτου**, η **Nalyssa Green**, ο **Στέλιος Χριστοφόρου**. Στον τοίχο προβάλλονται βίντεο από το καλοκαίρι. Πίσω από τη Nalyssa στέκει ο Μονόλιθος. Ψευδαίσθηση μεγαλείου, παντοδυναμίας, ενός ακόμη ημερώματος στις Μάντρες. Εκεί που νιώθεις ανίκανος μόνο και μόνο επειδή υπάρχει. Αξίζει τον κόπο πού και πού να στήνεις ένα σκηνικό, ένα ντεκόρ, να μπαίνεις μέσα του και να ξεγελάς λίγο τον εαυτό σου. Μέχρι το επόμενο καλοκαίρι.

Το πάρτι έγινε στο Ίλιον Plus, Κοδριγκτώνος 17, στην Αθήνα

Μίλα μου Βρόμικα - RELOADED

Της ΤΖΕΝΗΣ ΜΕΛΙΤΑ

Μπορείς να μου πεις τι θα κάνω με τον -μπν τον χαρακτηρίσω- από κάτω μου στην πολυκατοικία, που μας έχει πρήξει εντελώς; Να πω σε αυτό το σημείο ότι δεν είναι ιδιοκτήτης του δικού μου σπιτιού, απλώς ο άνθρωπος είναι σούπερ περιεργός. Μιλάμε ο τύπος τις προάλλες μας έκανε παρατήρηση γιατί λέει κλείνουμε δυνατά τις ντουλάπες και τα ντουλάπια της κουζίνας κι ακούγεται σπίτι του και τον ενοχλεί. Έχει πει και το άλλο το αμίμητο να μη βάζουμε γλάστρες στο μπαλκόνι, όπως δεν βάζει ούτε αυτός, γιατί με τα νερά χαλάνε οι υδρορροές. Εδώ και 1 χρόνο που έχω νοίκιασε αυτό το σπίτι, με έχει τρελάνει με τις παραξενιές του. Το σκεφτόμουν να φύγω, αλλά είναι τόσο ωραίο σπίτι, κι ευτυχώς το βρήκα σε τόσο καλή τιμή, που δεν θέλω να το χάσω εξαιτίας του.

Έλεος! Μα, δηλαδή, θα τρελαθούμε σε αυτή τη στήλη! Κοίτα, φίλη μου, επειδή μου έχει τύχει και μένα τέτοια περίπτωση δύσκολης γειτνίασης, εγώ εγκατέλειψα την προσπάθεια και νοίκιασα καινούργιο σπίτι με ευτυχώς πολύ γλυκούς γείτονες. Εσύ μπν εγκαταλείπεις! Δεν υπάρχουν πια πολλά καλά και οικονομικά σπίτια εκεί έξω. Θα σου πρότεινα να συνεχίσεις να ζεις, όπως ζεις, χωρίς πολλά πάρε δώσε με τον συγκεκριμένο άνθρωπο, να θέσεις με θάρρος τα όριά σου, να ενημερώσεις τον/την ιδιοκτήτη/τρια του σπιτιού σου για όλα αυτά και από εκεί και πέρα μπορεί να επέμβει και αυτός/ή για να σε αφήσει στην ησυχία σου.

Τζένη μου, σώσε με από την πιο cringe φάση που έχω ζήσει και ζω έως τώρα! Λοιπόν, τα έχω με ένα παιδί καιρό και σε μια κουβέντα που κάναμε πρόσφατα περί social media και τον αντίκτυπο που έχουν στις ανθρώπινες σχέσεις, αυτός μου αποκάλυψε ότι έχει ψεύτικο προφίλ, αλλά δεν μου το αποκαλύπτει για να με παρακολουθεί, γιατί λέει δεν έχει εμπιστοσύνη ούτε στην σκιά του. Και μου το είπε με μια φυσικότητα, σαν να μου λέει καλημέ-

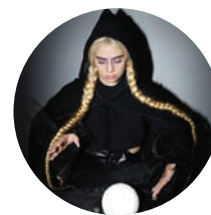
ρα... Του ζήτησα να μου το αποκαλύψει, αλλά δεν μου λέει τίποτα! Τι να κάνω; Πώς να το βρω; Έχεις καμιά ιδέα;

Αχ, πόσες φορές θα γράψω τη λέξη «έλεος»;! Για να σου είμαι ειλικρινής, πιστεύω ότι δεν μας ενδιαφέρει ποιο είναι το ψεύτικο προφίλ του και πώς εσύ θα το ανακαλύψεις, αλλά πολύ περισσότερο, γιατί χρειάζεται να διατηρεί ένα ψεύτικο προφίλ και τι τον κάνει να μην εμπιστεύεται ούτε τη σκιά του. Δηλαδή πόσο μπορεί μια τέτοια ανασφάλεια να βοηθά τον ίδιο στην καθημερινότητά του και τη σχέση σας μετέπειτα. Αυτό μου φαίνεται πιο γόνιμο να αναρωτηθεί/θείτε.

Άκου σκηνικό και πάθε σοκ! Έπαιξε μια φάση με έναν πρώην μου σε ένα bar και μετά πήγαμε σπίτι του. Ήμασταν μαζί 3 χρόνια πριν τον covid. Μετά, εγώ έκανα άλλη σχέση και εκείνος επίσης. Πάμε σπίτι του, λοιπόν, μπαίνουμε στην κρεβατοκάμαρά του και βλέπω έναν πίνακα ανακοινώσεων γεμάτο με φωτογραφίες με την πρώην. Όχι εμένα, φυσικά. Εντάξει, όπως καταλαβαίνεις, εγώ ξενέρωσα φουλ, δεν είχα όρεξη για τίποτα και του το είπα, «αφού είσαι ακόμη κολημένος, εμένα τι με φώναζες;» Εκεί πάνω άρχισε να δακρύζει και κάτσαμε μετά και επί 2 ώρες μου έλεγε για το πώς χώρισαν, τι κάνει αυτή τώρα, πόσο την σκέφτεται κ.ο.κ. Δηλαδή πες μου εσύ τώρα... Για πόσο χάσιμο χρόνου μιλάμε; Γιατί δεν έφυγα τρέχοντας;

Δεν ξέρω κι εγώ αν θα είχα φύγει τρέχοντας ή θα με είχε πιάσει και μένα στο φιλότιμο ώστε να κάτσω να ακούσω και να βοηθήσω όσο μπορώ. Γιατί, κυρίως, δεν μου γράφεις αν ήταν μια απλή φάση για σένα ή αν εμπλέκεσαι ακόμη συναισθηματικά με αυτό το άτομο. Πάντως, αυτό που ξέρω σίγουρα είναι ότι δεν χρειάζεται με τους ανθρώπους που περάσαμε καλά μαζί, έστω κι αν χωρίσαμε, να τους κόβουμε από τη ζωή μας, λες και δεν υπήρξαν ποτέ. Δεν λέω -απαραιτήτως- να είμαστε φίλοι, αν δεν μπορούμε, αλλά σε ανθρώπινο επίπεδο, πιστεύω πολύ καλά έκανες και τον άκουσες.

Κριός

20 Μαρτίου - 19 Απριλίου

Καλή σου εβδομάδα, φίλε Κριέ! Έντονη και βαριά εβδομάδα, καθώς η Πανσέληνος θα πραγματοποιηθεί στον άξονά σου (17/10). Πρόσεχε τις εξελίξεις των γεγονότων και των καταστάσεων γύρω σου, αλλά και τον τρόπο που θα αντιδράσεις εσύ. Κυκλοθυμικός και νευρώσπαστος όπως είσαι, αν εμπλακείς σε καταστάσεις που μυρίζουν μπαρούτι (ειδικά με άτομα που σου είναι σημαντικά), θα πρέπει να κάνεις εσύ το πίσω βήμα. Στα ερωτικά, αν είσαι ελεύθερος, με τη βοήθεια της Αφροδίτης, θα έχεις ευκαιρίες για φλερτ και ωφέλιμες γνωριμίες. Οι δεσμευμένοι προχωράτε σε ξεκαρτάρισμα. Απλώς μην πάρετε βιαστικές αποφάσεις σε κρίσιμες στιγμές.

Ταύρος

20 Απριλίου - 19 Μαΐου

Αγαπητέ Ταύρε, καλή εβδομάδα! Το πλανητικό σκηνικό των ημερών σου φέρνει στο μυαλό προσωπικά και αισθηματικά ζητήματα, κι αυτό θα σε βάλει σε σκέψεις, αλλά ταυτόχρονα θα σε γεμίσει και πάθος. Παράλληλα, η Πανσέληνος σου φέρνει νέα σχετικά με την καθημερινότητά σου που κάπως θα σε τάρουν. Για να μην απορρυθμιστείς πλήρως, φίλτραρε όποια πληροφορία λαμβάνεις. Στα ερωτικά, αν είσαι ελεύθερος, ή που αποφασίζεις να φας ξαναζεσταμένο φαγητό από κάποιο παλιό φλερτ, ή που του κλείνεις οριστικά την πόρτα. Αν είσαι ήδη σε σχέση, η Αφροδίτη φέρνει ευχάριστες στιγμές έντονου πάθους και... ό,τι κατάλαβες κατάλαβες!

Δίδυμοι

20 Μαΐου - 20 Ιουνίου

Καλή εβδομάδα, Δίδυμε! Μπαίνεις σε σκέψεις σχετικά με τα άτομα που σε περιβάλλουν - κυρίως γκομενάκια και φίλους. Η Πανσέληνος σου δημιουργεί μια δύσκολη όψη, που προμηνύει εντάσεις και νεύρα. Οπότε θα σε συμβούλευα να κάνεις υπομονή και εντύπωση. Στα αισθηματικά, θα σου πρότεινα να περιμένεις άλλες, καλύτερες μέρες. Κι αυτό γιατί τώρα έρχονται στο επίκεντρο θέματα που σε κάνουν να βράξεις στο ζουμί σου εδώ και καιρό. Απλώς τώρα δεν μπορείς πια να κάνεις τον μα@@κα και ότι δεν τα βλέπεις (αν είσαι δεσμευμένος). Ειδικά όμως αν είσαι ελεύθερος, περίμενε θετικές εξελίξεις από την επόμενη εβδομάδα.

Καρκίνος

21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου

Αγαπητό μου Καρκινάκι, καλή εβδομάδα! Αν τα άτομα που σε περιβάλλουν (σε επαγγελματικό ή/και οικογενειακό επίπεδο) είναι έστω και λίγο σημαντικά για σένα, κράτα λίγο κλειστό το στόμα σου. Σου κρούει τον κώδωνα του κινδύνου, καθώς η Πανσέληνος στις 17 του μήνα δεν αστειεύεται και φέρνει νεύρα. Στα ερωτικά σου, αν είσαι αδέσμευτος, θεωρώ πως θα παραμείνεις στην ίδια κατάσταση, αφού ασχολείσαι μόνο με την πάρτη σου - πού χρόνος για γκομενιλίκια; Αν είσαι δεσμευμένος, να ξέρεις πως η ένταση των ημερών μπορεί να εκτονωθεί και με άλλους τρόπους πέρα από φωνές και καβγάδες.

Λέων

22 Ιουλίου - 22 Αυγούστου

Φίλε Λέοντα, καλή σου εβδομάδα! Γενικώς, αυτές τις μέρες θα τεσταριστούν οι σχέσεις σου με τους γύρω σου, κυρίως λόγω του τρόπου που εσύ επικοινωνείς τις σκέψεις σου. Οπότε, φέρσου κλειστό, αν δεν θες να δεις π.χ. τους φίλους σου να αποχωρούν ο ένας πίσω απ' τον άλλον. Στα γκομενικά, όσο έχεις την εύνοια της Αφροδίτης, διάβαινε. Αν είσαι ελεύθερο πουλί, οι ευκαιρίες για εξόδους θα οδηγήσουν και σε μια πολύ ενδιαφέρουσα γνωριμία. Αν δεν είσαι, συζητάς και υλοποιείς ευκολότερα σχέδια που είχατε από κοινού, όπως π.χ. συγκατοίκηση, κι αυτό σας φέρνει πιο κοντά.

Παρθένος

23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου

Παρθενάκι μου, καλή εβδομάδα! Αν είσαι από τους Παρθένους με υποθέσεις ή, κυρίως, γραφειοκρατικά ζητήματα σε εκκρεμότητα, αυτή την εβδομάδα θα κληθείς να τα διευθετήσεις. Η Πανσέληνος σε βάζει στο τρυπάκι να ασχοληθείς λίγο και με το πορτοφόλι σου. Βέβαια, εάν σκορπάς αλόγιστα, φταις εσύ κι όχι η Πανσέληνος, γκέγκε; Στα ερωτικά σου, αν είσαι single, γνωρίζεις κάποιο νέο άτομο που σε κάνει να νιώθεις σαν να το ξέρεις από πάντα. Αν δεν είσαι single, μπορείς τώρα να ανοίξεις την καρδούλα και την κεφαλα σου και να πεις στο έτερον ήμισυ αυτά που σε προβληματίζουν.

Ζυγός

22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου

Αγαπητό μου Ζυγάκι, καλή εβδομάδα! Μήπως έχεις πέσει με τα μούτρα στο εγώ σου τον τελευταίο καιρό - λέω τώρα εγώ; Αν δεν το έχεις καταλάβει, μην αγχώνεσαι, γιατί θα φροντίσουν να σ' το υπενθυμίσουν οι άνθρωποι που έχεις γύρω σου. Πάντως μείνε μακριά από παρορμητικές κινήσεις και κουβέντες. Στα αισθηματικά σου, αν είσαι χωρίς σχέση και θες να αλλάξεις αυτό, ξαναδιάβασε τα παραπάνω, καθώς οι φίλοι σου θα παίξουν ρόλο σε μια πολύ σημαντική γνωριμία αυτή την εβδομάδα. Αν είσαι σε σχέση, σου υπογραμμίζω πως είναι απαγορευτικό να ασχοληθείτε ξανά - ειδικά τώρα - με θέματα που έχει μαλλιάσει η γλώσσα σας να συζητάτε.

Σκορπιός

23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου

Καλή εβδομάδα, αγαπημένο Σκορπιέ! Θέλω να έχεις κατά νου ότι η πολλή δουλειά τρώει τον αφέντη. Κοινώς, μην κοιτάς μόνο πώς να βγάλεις λεφτά ή να κλείσεις όλες τις υποχρεώσεις σου με τη μία, γιατί κάποια στιγμή το σώμα και ο οργανισμός σου θα πάψουν να σε ακολουθούν. Παράλληλα, σταμάτα επιτέλους τα αλόγιστα έξοδα. Στα ερωτικά σου, αν είσαι αδέσμευτος, το να πη@@ς και να εξαφανίζεσαι δεν είναι σωστή τακτική, αν θες πραγματικά να το πας πιο σοβαρά. Επένδυσε σε μια νέα γνωριμία και θα με θυμηθείς. Οι δεσμευμένοι, κάνετε πράγματα με το ταίρι σας που συμβάλλουν στην ενίσχυση της συναισθηματικής ασφάλειας και των δυο σας.

Τοξότης

22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου

Καλή σου εβδομάδα, Τοξοτάκι μου! Αυτή η εβδομάδα θα έχει συναισθηματικό τόνο, όχι μόνο σχετικά με δικά σου θέματα, αλλά και με ανησυχίες των γύρω σου, καθώς θα γίνεις λίγο ψυχοπονιάρης. Κοίτα μόνο αυτή την ευάλωτη φάση σου μην την εκμεταλλευτούν τυχόν επιτήδαιοι. Επίσης, όπου βλέπεις μπερδέματα, εσύ να το βάζεις στα πόδια, καθώς ευνοούνται πολύ οι παρεξηγήσεις. Στα ερωτικά, αν δεν είσαι σε κάποια σχέση, δεν αποκλείεται να γνωρίσεις κάποιον που έχει τα φρόντα να γίνει το μόνιμο ταίρι σου. Αν, πάλι, είσαι ήδη σε σχέση, φέρεσαι λίγο διπολικά και είσαι μια κρύο, μια ζέστη.. Ε, αποφάσισε όμως, γιατί δεν σε βλέπω καλά!

Αιγόκερως

21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου

Αγαπητέ Αιγόκερε, καλή εβδομάδα! Οι τομείς δουλειά και οικογένεια σου κάθονται κάπως στραβά, αλλά αν δεν διευθετήσεις εσύ τα θέματα που σε απασχολούν (σαν σωστός Αιγόκερως), μην περιμένεις να το κάνει και κανείς άλλος. Παράλληλα, ο φόρτος εργασίας θα είναι αυξημένος, αλλά αυτό δεν σημαίνει πως μπορείς να ανοίξεις το στόμα σου και να λες ό,τι σου κατέβει, έτσι; Οι άλλοι τα κρατάνε και σ' τα χτυπάνε μετά... Στα γκομενικά, αν είσαι single, δεν αποκλείεται να έχεις μια συνάντηση που θα φέρει παλιές καλές αναμνήσεις και στιγμές στο προσκήνιο! Αν δεν είσαι single, εκτός από παθιαίρικές και έντονες στιγμές με το ταίρι, μην περιμένεις κάτι άλλο.

Υδροχόος

20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου

Καλή εβδομάδα, φίλε Υδροχόε! Γενικώς θα σε απασχολήσουν θέματα σχετικά με τη δουλειά ή την καθημερινότητά σου, τα οποία, όμως, είναι προσωρινά. Μην πας λοιπόν και ρίξεις κι άλλο λάδι στη φωτιά με τη γνωστή γαϊδουρινή συμπεριφορά σου, γιατί θα χτυπάς το κεφάλι σου στον τοίχο μετά - δεν είναι υποχρεωμένοι όλοι να πηγαίνουν με τα νερά σου. Στα αισθηματικά σου, αν είσαι ελεύθερος, θα έχεις ευκαιρίες να πλησιάσεις το άτομο που σου έχει τραβήξει την προσοχή και να έρθετε πιο κοντά. Αν είσαι σε σχέση, κοίτα να επικεντρωθείς σε αυτά που σας ενώνουν και σας κάνουν να περνάτε καλά, παρά σε αυτά που σας απομακρύνουν και σας ξεενώνουν.

Ιχθύες

18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου

Αγαπημένο μου Ιχθύ, καλή εβδομάδα! Όπως κινείται ο μήνας σου μέχρι στιγμής, έτσι θα βαρύνει και αυτή η εβδομάδα. Κοινώς, θέματα σχετικά με την τσέπη σου δεν θα σ' αφήσουν σε ψυχία - αλλά δεν σε φοβάμαι εσένα, θα τα καταφέρεις! Προσοχή στους καβγάδες γύρω απ' αυτά τα θέματα, κυρίως με τους οικείους σου. Στα γκομενικά σου, αν είσαι ελεύθερο πουλί, η χαλαρότητά σου σου προκαλεί εξωστρέφεια, κι αυτό προσελκύει πιθανούς συντρόφους ή, έστω, αξιόλογα φλερτ. Αν είσαι σε σχέση, θα ζήσεις ωραίες στιγμές, αλλά αν έχεις κοινό λογαριασμό στην τράπεζα με το ταίρι σου, πέρνα καλού κακού μια βόλτα να τσεκάρεις ότι όλα είναι οκέι.

CHECK IN C

voice
voice
voice
102.5

Συντονιστείτε στον
VOICE 102.5
και δηλώστε
συμμετοχή

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

4ήμερο ταξίδι για 2 άτομα στη
ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ
με όλα τα έξοδα πληρωμένα + **500 € CASH**

Με την υπογραφή
ΤΟΥ

Signature
TRAVEL

Equall

Πρόγραμμα Νηπιαγωγών «Αναγνωρίζω - Προστατεύω»
για την πρόληψη της παραμέλησης και κακοποίησης του παιδιού

Για τα παιδιά που
κουβαλούν πολλά
περισσότερα
από μία τσάντα

Υπάρχουν κάποια παιδιά που στο σχολείο πάντα κάτι τα ακολουθεί. Και αυτό το κάτι πρέπει να το διώξουμε μακριά. Γι' αυτό η Πειραιώς σε συνεργασία με το Σωματείο **ΕΛΙΖΑ**, συνεχίζουν το πρόγραμμα νηπιαγωγών «Αναγνωρίζω – Προστατεύω» για την πρόληψη της παραμέλησης και κακοποίησης του παιδιού.

Το πρόγραμμα πραγματοποιείται στο πλαίσιο του Equall και εντάσσεται στον πυλώνα της Μέριμνας για τὰ Παιδιά.

 Piraeus | Eliza

Υπό την Αιγίδα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού